

URDHËR
Nr. 170, datë 13.9.2022

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR PËRCAKTIMIN E KËRKESAVE DHE
PROCEDURAVE ADMINISTRATIVE QË LIDHEN ME AERODROMET NË
REPUBLIKËN E SHQIPËRISË”¹**

Në mbështetje të nenit 102, pika 4 të Kushtetutës, të pikës 10, të nenit 54, të ligjit nr. 96/2020, “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”,

URDHËROJ:

1. Miratimin e rregullore “Për përcaktimin e kërkesave dhe procedurave administrative që lidhen me aerodromet në Republikën e Shqipërisë”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij urdhri dhe është pjesë përbërëse e tij.

2. Ngarkohet Autoritetit i Aviacionit Civil për ndjekjen dhe zbatimin e këtij urdhri.

3. Urdhri i ministrit përgjegjës për transportin nr. 122, datë 12.3.2019, “Për miratimin e rregullore ‘Për përcaktimin e kërkesave dhe procedurave administrative që lidhen me aerodromet në Republikën e Shqipërisë’”, shfuqizohet.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

**ZËVENDËSKRYEMINISTËR DHE MINISTËR
I INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË
Belinda Balluku**

RREGULLORE
**PËR PËRCAKTIMIN E KËRKESAVE DHE PROCEDURAVE ADMINISTRATIVE QË
LIDHEN ME AERODROMET NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË**

Kjo rregullore përfshin kërkesat dhe procedurat administrative që lidhen me aerodromet në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me udhëzimin e ministrit përgjegjës për transportin nr. 3, datë 7.2.2011 “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar me udhëzimin nr. 3, datë 13.3.2015.

Neni 1
Objekti dhe qëllimi

1. Kjo rregullore përcakton rregulla të hollësishme për:

a) kushtet për përcaktimin dhe njoftimin tek aplikanti për bazat e certifikimit të zbatueshme për një aerodrom siç parashikohet në anekset II dhe III;

b) kushtet për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose heqjen e certifikatave të aerodromeve dhe certifikatave për organizatat përgjegjëse për operimin e aerodromeve, duke përfshirë kufizimet operative që lidhen me projektimin specifik të aerodromit, të përcaktuara anekset II dhe III;

¹ Ky urdhër përafron plotësisht Rregulloren e Komisionit Evropian nr. 139/2014 e datës 12 shkurt 2014 që përcakton kërkesat teknike dhe procedurat administrative në lidhje me aerodromet në pajtim me Rregulloren (KE) nr. 216/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e ndryshuar me Rregulloren e Komisionit (BE) nr. 2018/401, Rregulloren e Zbatimit të Komisionit (BE) nr. 2020/469 dhe Rregulloret e Deleguara të Komisionit (BE) nr. 2020/1234, nr. 2020/2148 dhe nr. 2022/208, botuar në Fletoret Zyrtare të BE-së; L44, datë 14.2.2014; L72, datë 15.3.2018; L104, datë 3.4.2020; L282, datë 31.8.2020; L428, datë 18.12.2020 dhe L35, datë 17.2.2022.

c) kushtet për operimin e një aerodromi në përputhje me kërkesat themelore të përcaktuara në shtojcën VII dhe, nëse është e zbatueshme, në përputhje me shtojcën VIII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, siç përcaktohet në aneksin IV;

d) përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave siç përcaktohet në aneksin III;

e) kushtet për pranimin dhe konvertimin e certifikatave ekzistuese të aerodromit të lëshuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil përpara hyrjes në fuqi të kësaj rregullore;

f) kushtet për vendimin mbi përjashtimet e përmendura në nenin 2, pika 7 të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, duke përfshirë këtu kriteret për aerodromet e mallrave, njoftimin e aerodromeve të përjashtuara, si dhe rishikimin e përjashtimeve të dhëna;

g) kushtet sipas të cilave operimet do të ndalohen, kufizohen ose do të jenë subjekt i disa kushteve në interes të sigurisë në operim (*safety*) të përcaktuara në aneksin III;

h) kushtet dhe procedurat për deklarimin nga dhe për mbikëqyrjen e organizatave përgjegjëse për sigurimin e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit referuar në nenin 372. të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, siç përcaktohet në anekset II dhe III.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil i përfshirë në certifikimin dhe mbikëqyrjen e aerodromeve, e operatorëve të aerodromit dhe ofruesve të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve duhet të përmbushë kërkesat e përcaktuara në aneksin II.

3. Operatorët e aerodromit dhe organizatat përgjegjëse për sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit duhet të jenë në përputhje me kërkesat e përcaktuara në anekset III dhe IV.

Neni 2 Përkufizimet

Për qëllim të kësaj rregulloreje:

1. **“Aerodrom”** nënkupton një zonë të caktuar (duke përfshirë çdo ndërtesë, instalime dhe pajisje) në tokë ose mbi ujë, ose mbi ndonjë strukturë fikse në tokë, fikse në det apo strukturë lundruese që do të përdoret tërësisht apo pjesërisht për mbërritjen, nisjen dhe lëvizjen e avionëve mbi sipërfaqe.

2. **“Aeroplan”** nënkupton një avion të drejtuar nëpërmjet energjisë, më i rëndë se ajri, i cili e përfton ngritjen në fluturim kryesisht nga reaksionet aerodinamike në sipërfaqet të cilat mbeten fikse në kushte të caktuara të fluturimit;

3. **“Audit”** nënkupton një proces sistematik, të pavarur dhe të dokumentuar për marrjen e të dhënave (provave) dhe vlerësimin e tyre në mënyrë objektive për të përcaktuar shkallën në të cilën janë përmbushur kërkesat;

4. **“Autoriteti kompetent”** nënkupton Autoritetin e Aviacionit Civil Shqiptar, më poshtë referuar Autoriteti i Aviacionit Civil, me kompetencat dhe përgjegjësitë e nevojshme për certifikimin dhe mbikëqyrjen e aerodromeve, si dhe personelin dhe organizatat e përfshira në to;

5. **“Avion”** nënkupton një mjet, i cili mund të qëndrojë në atmosferë nga kundërveprimi i ajrit, përveç kundërverpimit të ajrit kundrejt sipërfaqes së tokës;

6. **“Dokumenti i Pranimit të Devijimit dhe Veprimit”** (DPDV) nënkupton një dokument të hartuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil për përpilimin e elementeve provues (dëshmisë) së paraqitur për të justifikuar pranimin e devijimeve nga specifikimet e certifikimit të miratuara me rregullore të Autoritetit të Aviacionit Civil;

7. **“Inspektim”** nënkupton një vlerësim të pavarur nëpërmjet vëzhgimeve dhe gjykimeve të shoqëruara sipas rastit nga matje, eksperimentime ose vlerësime, në mënyrë që të verifikohet përputhshmëria me kërkesat e zbatueshme;

8. **“Lëvizje”** nënkupton ngritjen ose uljen e avionit.

9. **“Mbikëqyrja e vazhdueshme”** nënkupton detyrat të cilat ushtrohen për zbatimin e programit të mbikëqyrjes në çdo kohë nga ana e Autoritetit të Aviacionit Civil për të verifikuar se kushtet sipas të cilave është dhënë një certifikate vazhdojnë të plotësohen gjatë periudhës së vlefshmërisë së saj;

10. **“Pengesë”** nënkupton të gjithë objektet e palëvizshëm ose të lëvizshëm (qoftë të përkohshëm apo të përhershëm) ose pjesë të tyre, të cilët:

- janë të vendosur në një zonë të destinuar për lëvizjen në tokë të avionit; ose
- shtrihen mbi një sipërfaqe të caktuar për mbrojtjen e avionit në fluturim; ose
- qëndrojnë jashtë këtyre sipërfaqeve të përcaktuara dhe që janë vlerësuar si një rrezik për lundrimin ajror;

11. **“Shërbimi i menaxhimit të vendqëndrimit të avionit”** nënkupton një shërbim të ofruar për menaxhimin e aktiviteteve, lëvizjen e avionëve dhe automjeteve në një vendqëndrim të avionit;

12. **“Specifikimet e certifikimit”** nënkupton standardet teknike të hartuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil në cilësinë e një autoriteti mbikëqyrës kombëtar, të cilat përcaktojnë mjetet për të treguar përputhshmërinë me udhëzimin nr. 3 datë 7.2.2011 “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, të ndryshuar me udhëzimin nr. 3, datë 13.3.2015 dhe me rregullat zbatuese të tij, standarde të cilat mund të përdoren nga një organizatë për qëllime certifikimi;

13. **“Sipërfaqe e kufizuar e pengesave”** nënkupton një sipërfaqe që përcakton kufijtë në të cilat objektet mund të projektohen në hapësirën ajrore;

14. **“Sipërfaqe e mbrojtur nga pengesa”** nënkupton një sipërfaqe e përcaktuar për sistemin e treguesit vizual të këndit të afrimit mbi të cilën nuk do të lejohen objekte ose shtrirje të objekteve ekzistuese përveçse kur, sipas mendimit të autoritetit përkatës, objekti i ri ose shtrirja e tij do të jenë të mbrojtura nga një objekt ekzistues i palëvizshëm.

15. **“Vendqëndrimi i avionit”** nënkupton një zonë të caktuar për të akomoduar avionët për qëllim të hipjes dhe zbritjes së pasagjerëve, ngarkimit dhe shkarkimit të postës, mallrave, karburantit, si dhe për qëllime të parkimit apo mirëmbajtjes.

Neni 3 Mbikëqyrja

1. Autoriteti i Aviacionit Civil është Autoriteti Kompetent, me kompetencat dhe përgjegjësitë e nevojshme për certifikimin dhe mbikëqyrjen e aerodromeve dhe operatorëve të aerodromit, duke marrë deklarata dhe mbikëqyrje të ofruesve të shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit, si dhe të personelit të përfshirë në të.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil është i pavarur nga operatorët e aerodromit dhe ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit. Autoriteti i Aviacionit Civil ushtron kompetencat e tij në mënyrë të paanshme dhe transparente.

3. Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të ketë kapacitetet dhe burimet e nevojshme për të përmbushur kërkesat e tij sipas kësaj rregulloreje.

4. Personeli i Autoritetit të Aviacionit Civil nuk do të kryejë aktivitete të mbikëqyrjes kur ka fakte se kjo do të çojë direkt apo indirekt në një konflikt interesi, veçanërisht kur lidhen me interesa familjare ose financiare.

5. Personeli i autorizuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil për kryerjen e detyrave të certifikimit dhe/ose të mbikëqyrjes duhet të jetë i autorizuar për të kryer, më së paku, detyrat e mëposhtme:

a) të shqyrtojë procesverbalet (regjistrat), të dhënat, procedurat dhe gjithë materialet e tjera që lidhen me kryerjen e certifikimit dhe/ose detyrat e mbikëqyrjes;

b) të marrë me vete kopje ose evidenca nga këto procesverbale (regjistra), të dhëna, procedura dhe materiale të tjera;

c) të kërkojë në vend çdo shpjegim verbal;

d) të hyjë në aerodrome, objektet përkatëse të tyre, zonat e operimit ose zona të tjera përkatëse, si dhe mjetet e transportit;

e) të kryejë auditime, hetime, kontrole, ushtrime(teste), vlerësime dhe inspektime;

f) të ndërmarrë ose të nisë masat detyruese që konsiderohen si të përshtatshme.

6. Detyrat e paragrafit 5 do të kryhen në përputhje me legjislacionin kombëtar të Republikës së Shqipërisë.

Neni 4

Informacione për Agjencinë Evropiane për Sigurinë e Aviacionit

Kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, duke filluar nga data e hyrjes në fuqi të kësaj rregulloreje, Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të marrë masa për të komunikuar me Agjencinë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit (“Agjencinë”) në lidhje me informimin për emrat, vendndodhjet, kodet aeroportuale të ICAO-s së aerodromeve dhe emrat e operatorëve të aerodromit, si dhe numrin e udhëtarëve dhe lëvizjeve të mallrave të aerodromeve për të cilat zbatohen parashikimet e VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe të kësaj rregulloreje.

Neni 5

Përfshirjet

1. Kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe Autoriteti i Aviacionit Civil do të njoftojë Agjencinë për vendimin e tij për dhënien e një përfshirje në përputhje me nenin 2, pika 7, të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, brenda një muaji pas vendimit të marrë. Informacioni i përcjellë Agjencisë do të përfshijë listën e aerodromeve në fjalë, emrin e operatorit të aerodromit dhe numrin e lëvizjeve të pasagjerëve dhe mallrave të aerodromit të vitit përkatës.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil do të shqyrtojë mbi baza vjetore shifrat e trafikut të aerodromit të përfshiruar. Nëse shifrat e trafikut në këtë aerodrom kanë tejkaluar ato të parashikuara në nenin 2, pika 7 të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” gjatë tre viteve të fundit të njëpasnjëshme, Autoriteti i Aviacionit Civil do të informojë Agjencinë kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe do të anulojë përfshirimin.

3. Kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, Komisioni Evropian mund të shprehet që të mos lejojë një përfshirje në rastet e mëposhtme:

a) kur nuk janë përmbushur objektivat e përgjithshme të sigurisë të rregullores (EU) 2018/1139 të Parlamentit dhe Këshillit, transpozuar me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”;

b) kur shifrat përkatëse të trafikut të pasagjerëve dhe mallrave janë tejkaluar gjatë tre viteve të fundit të njëpasnjëshme;

c) kur përfshirja nuk është në përputhje me ndonjë legjislacion tjetër përkatës, duke konsideruar parashikimet e Marrëveshjes Shumëpalëshe.

4. Kur është e zbatueshme sipas Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe kur Komisioni Evropian shprehet që përfshirja nuk është e lejuar Autoriteti i Aviacionit Civil, në kuadër të zbatimit të Marrëveshjes Shumëpalëshe, do të anulojë përfshirimin.

Neni 6

Konvertimi i certifikatave

1. Certifikatat e lëshuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil përpara hyrjes në fuqi të kësaj rregulloreje do të mbeten të vlefshme deri në afatin që ato janë lëshuar, në përputhje me këtë nen, ose në rast se janë lëshuar pa afat, deri më 31 Dhjetor 2020.

2. Para përfundimit të periudhës së specifikuar në paragrafin 1 të lartpërmendur, Autoriteti i Aviacionit Civil do të lëshojë certifikatat për aerodromet dhe operatorët e aerodromit në fjalë, në qoftë se janë plotësuar kushtet e mëposhtme:

a) baza e certifikimit e përmendur në aneksin II të kësaj rregulloreje është vendosur duke përdorur specifikimet e certifikimit të rekomanduara nga Agjencia dhe të pranuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil, duke përfshirë këtu raste të mundshme të niveli ekuivalent të sigurisë dhe kushteve të veçanta të cilat janë identifikuar dhe dokumentuar;

b) zotëruesi i certifikatës ka treguar pajtueshmërinë me specifikimet e certifikimit të cilat janë të ndryshme nga kërkesat kombëtare mbi bazën e të cilave është lëshuar certifikata ekzistuese;

c) zotëruesi i certifikatës ka treguar pajtueshmëri me ato kërkesa të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij, të cilat janë të zbatueshme për organizimin dhe operimin e tij dhe që janë të ndryshme nga kërkesat kombëtare sipas të cilave është lëshuar certifikata ekzistuese.

3. Me përjashtim të paragrafit 2, pika “b” të lartpërmendur, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë të heqë detyrimin e demonstrimit të pajtueshmërisë nëse ai e konsideron se ky demonstrim krijon një përpjekje të tepruar apo jo proporcionale.

4. Autoriteti i Aviacionit Civil do të mbajë të dhënat, për një periudhë prej të paktën pesë vjetësh, të dokumenteve që lidhen me procedurën e konvertimit të certifikimit.

Neni 7

Devijimet nga specifikimet e certifikimit

1. Autoriteti i Aviacionit Civil mundet që, deri më 31 dhjetor 2024, të pranojë aplikime për një certifikate që përfshin devijime nga specifikimet e certifikimit të hartuara nga Agjencia dhe të pranuara nga vetë ai, në qoftë se plotësohen kushtet e mëposhtme:

a) Devijimet nuk kualifikohen si rast i një niveli ekuivalent të sigurisë teknike sipas ADR.AR.C.020, as nuk kualifikohen si një rast i kushtit të veçantë sipas ADR.AR.C.025 të aneksit II të kësaj rregulloreje;

b) Devijimet kanë ekzistuar para hyrjes në fuqi të kësaj rregulloreje;

c) Devijimet kanë respektuar kërkesat thelbësore të shtojcës VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, të plotësuara me masa zbutëse dhe veprime korrigjuese sipas nevojës;

d) Për çdo devijim është kryer një vlerësim mbështetës mbi sigurinë.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil do të përpilojë dëshmi që provojnë plotësimin e kushteve të përmendura në paragrafin 1 të mësipërm në një Dokument të Pranimi të Devijimit dhe Veprimit (DPDV). DPDV-ja do t'i bashkëngjitet certifikatës. Autoriteti i Aviacionit Civil do të specifikojë periudhën e vlefshmërisë së DPDV-së.

3. Operatori i aerodromit dhe Autoriteti i Aviacionit Civil do të verifikojnë se kushtet e përmendura në paragrafin 1 të mësipërm vazhdojnë të përmbushen. Nëse nuk rezulton kështu DPDV do të ndryshohet, pezullohet ose revokohet.

Neni 8

Ruajtja e rrethinave të aerodromit

1. Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë që janë zhvilluar konsultime në lidhje me ndikimet në sigurinë në operim të ndërtimeve të propozuara për t'u bërë brenda kufijve të kufizimeve të pengesave dhe sipërfaqeve mbrojtëse, si dhe sipërfaqeve të tjera të lidhura me aerodromin.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë që janë zhvilluar konsultime në lidhje me ndikimet në sigurinë teknike të ndërtimeve të propozuara për t'u ndërtuar përtej kufijve të kufizimeve të pengesave dhe sipërfaqeve mbrojtëse, si dhe sipërfaqeve të tjera që lidhen me aerodromin dhe të cilat tejkalojnë lartësinë e përcaktuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

3. Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë koordinimin për ruajtjen e aerodromeve që ndodhen afër kufijve kombëtarë me Shtetet e tjera Anëtare të ZPEA-së (sipas përcaktimeve të marrëveshjes shumëpalëshe).

Neni 9

Monitorimi i rrethinave të aerodromit

Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë që janë zhvilluar konsultime në lidhje me aktivitetet njerëzore dhe përdorimin e tokës, të tilla si:

- a) çdo zhvillim apo ndryshim në përdorimin e tokës në zonën e aerodromit;
- b) çdo zhvillim që mund të krijojë pengesa të shkaktuara nga turbulenca që mund të jenë të rrezikshme për operimet e avionëve;
- c) përdorimi i dritave të rrezikshme, konfuze dhe çorientuese;
- d) përdorimi i sipërfaqeve me reflektim të lartë të cilat mund të shkaktojnë verbim;
- e) krijimi i zonave që mund të nxisin aktivitetin e kafshëve të egra, të rrezikshme për operimet e avionit;
- f) burimet e rrezatimit të padukshëm ose prania e objekteve të lëvizshëm ose të palëvizshëm, të cilët mund të ndërhyjnë ose ndikojnë negativisht në performancën e sistemeve të komunikimit aeronautik, lundrimit dhe mbikëqyrjes.

Neni 10

Menaxhimi i rrezikut të kafshëve të egra

1. Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë që rreziku i goditjeve nga kafshët e egra është vlerësuar nëpërmjet:

- a) krijimit të një procedure kombëtare për regjistrimin dhe raportimin e goditjeve të avionit nga kafshët e egra;
- b) grumbullimit të informacionit nga operatorët e avionëve, personeli i aerodromit dhe burime të tjera për praninë e kafshëve të egra që përbëjnë një rrezik potencial për operimet e avionëve; dhe
- c) vlerësimit të vazhdueshëm të rrezikut të kafshëve të egra nga personeli kompetent.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë që raportet e goditjeve nga kafshët e egra janë mbledhur dhe dërguar tek ICAO, për përfshirjen në bazën e të dhënave të Sistemit të Informacionit për Goditjet nga Zogjtë (IBIS) të ICAO-s.

Neni 11

Zbatimi

Rregullorja dhe anekset I, II, III dhe IV bashkëlidhur, pjesë përbërëse të kësaj rregulloreje zbatohen në të gjithë Republikën e Shqipërisë.

ANEKSI I

Përkufizimet për termat e përdorur në anekset II deri IV

Për qëllim të këtij udhëzimi:

1. **“Mjetet e Pranueshme të Pajtueshmërisë (MPP)”** nënkupton standarde jo të detyrueshme të miratuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil për të ilustruar mjetet për

përcaktimin e pajtueshmërisë me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij;

2. **“Distanca e disponueshme e shpejtimit-ndalimit (DDSHN)”** nënkupton gjatësinë e rrugës në dispozicion të ngritjes së avionit plus gjatësinë e zonës së ndalimit, nëse është parashikuar;

3. **“Shërbimi i kontrollit të aerodromit”** nënkupton një shërbim të kontrollit të trafikut ajror (KTA) për trafikun e aerodromit;

4. **“Pajisjet e aerodromit”** nënkupton çdo pajisje, aparat, mekanizëm, program apo aksesor, që është përdorur ose do të përdoret për të kontribuar në operimin e avionit në një aerodrom;

5. **“Të dhënat aeronautike”** nënkupton një përfaqësim të fakteve aeronautike, koncepteve ose udhëzimeve në një formë zyrtare të përshtatshme për komunikim, interpretim apo përpunim;

6. **“Shërbimi i informacionit aeronautik”** nënkupton një shërbim të vendosur brenda zonës së përcaktuar të mbulimit, përgjegjës për ofrimin e informacionit aeronautik dhe të dhënave të nevojshme për sigurinë teknike, rregullsinë, dhe efikasitetin e lundrimit ajror;

7. **“Qarkore e Informacionit Aeronautik (AIC)”** do të thotë një njoftim që përmban informacion që nuk ka të bëjë me burimin e një njoftimi për Pilotin (NOTAM) ose për t’u përfshirë në AIP, por që lidhet me sigurinë e fluturimit, lundrimin ajror, çështjet teknike, administrative ose legjislative;

8. **“Produkt i informacionit aeronautik”** do të thotë të dhëna aeronautike dhe informacione aeronautike të siguruar ose si grupe të të dhënave dixhitale ose si prezantim i standardizuar në media elektronike ose letër. Produktet e informacionit aeronautik përfshijnë sa vijon:

- AIP, përfshirë ndryshimet dhe plotësimet
- AIC,
- Listat aeronautike,
- NOTAM
- grupe të të dhënave dixhitale;

9. **“Publikimi i Informacionit Aeronautik (AIP)”** do të thotë një botim i lëshuar nga ose me autoritetin e AAC dhe që përmban informacion aeronautik të një karakteri të qëndrueshëm thelbësor për lundrimin ajror; ’

10. **“Shërbimet e lundrimit ajror”** nënkupton shërbimet e trafikut ajror; komunikimit, lundrimit dhe mbikëqyrjes; shërbimet meteorologjike për lundrimin ajror; dhe shërbimet e informacionit aeronautik;

11. **“Shërbimet e trafikut ajror”** nënkupton shërbimet e ndryshme të informacionit të fluturimit, shërbimet e alarmit, shërbimet këshillimore të trafikut ajror dhe shërbimet e kontrollit të trafikut ajror (shërbimet e kontrollit të zonës ajrore, afrimit dhe aerodromit);

12. **“Shërbimi (KTA) i kontrollit të trafikut ajror”** nënkupton një shërbim të ofruar me qëllim:

1. parandalimin e përplasjeve:
 - ndërmjet avionëve,
 - në zonën e manovrimit ndërmjet avionëve dhe pengesave;
2. përshpejtimin dhe mbajtjen e një fluksi të rregullt të trafikut ajror;

13. **“Vendqëndrimi i avionit”** nënkupton një zonë të caktuar mbi një platformë me qëllim që të përdoret për parkimin e një avioni;

14. **“Rruga ndërlidhëse për në vend parkimin e avionëve”** nënkupton një pjesë të vendqëndrimit të avionëve e caktuar si një rrugë ndërlidhëse dhe që do të përdoret vetëm për aksesin e avionëve në vend parkim;

15. **“Mjetet alternative të pajtueshmërisë”** janë ato që propozojnë një alternativë ndaj mjeteve ekzistuese të pranuar të pajtueshmërisë ose ato që propozojnë mjete të reja për përcaktimin e pajtueshmërisë me VKM Nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij, për të cilat nga Autoriteti i Aviacionit Civil nuk ka është miratuar asnjë mjet shoqërues i pranuar i pajtueshmërisë;

16. **“Shërbimi i alarmit”** nënkupton një shërbim të ofruar për të njoftuar organizatat përkatëse lidhur me avionin në nevojë për ndihmën e kërkim-shpëtimit, si dhe për t’i ardhur në ndihmë këtyre organizatave sipas rastit;

17. **“Rrugë ndërlidhëse në vendqëndrimin e avionëve”** nënkupton një pjesë të një sistemi të rrugëve ndërlidhëse e vendosur në vendqëndrimin e avionëve dhe që do të sigurojë një rrugë lidhëse hyrëse nëpërmjet vendqëndrimit të avionëve;

18. **“Zonë e pastër (pa pengesa)”** nënkupton një zonë të përcaktuar drejtkëndore në tokë ose në ujë, nën kontrollin e subjektit përkatës, e zgjedhur ose e përgatitur si një zonë e përshtatshme mbi të cilën një aeroplan mund të bëjë një pjesë të ngjitjes së tij fillestare në një lartësi të caktuar;

19. **“Pistë e ndotur”** do të thotë një pistë, sipërfaqja e së cilës (qoftë në zona të izoluara ose jo) brenda gjatësisë dhe gjerësisë që përdoret është e mbuluar në një pjesë të konsiderueshme nga një ose më shumë substanca të renditura nën përshkruesit e gjendjes së sipërfaqes së pistës;

20. **“Mallra të rrezikshme”** nënkupton artikujt ose substancat që janë në gjendje të paraqesin rrezik për shëndetin, sigurinë, pronën apo mjedisin dhe të cilat janë renditur në listën e mallrave të rrezikshme në Udhëzimet Teknike të ICAO-s, ose janë klasifikuar në bazë të këtyre udhëzimeve teknike;

21. **“Lartësia e vendimit ‘decision altitude’ (‘DA’) ose ‘decision height’ (‘DH’)** do të thotë një lartësi specifike *“altitude”* ose *“height”* në një operim me afrim instrumental në 3D në të cilin një procedure e afrimit të munguar duhet të fillohet, nëse referenca vizuale e kërkuar për të vijuar afrimin nuk është përcaktuar;

22. **“Cilësia e të dhënave”** nënkupton një shkallë apo nivel besimi, se të dhënat e ofruara, plotësojnë kërkesat e përdoruesit të këtyre të dhënave lidhur me saktësinë, zbërthimin dhe integritetin;

23. **“Grup i të dhënave”** do të thotë një koleksion i identifikueshëm i të dhënave;

24. **“Distancat e deklaruara”** nënkupton:

- Gjatësinë e pistës në dispozicion për vrullin në ngritje të avionit (GjPDNA),
- Distancën në dispozicion për ngritjen e avionit (DDNA),
- Distancën në dispozicion për përshpejtimin-ndalimin e avionit (DDPNA),
- Distancën në dispozicion për uljen e avionit (DDUA);

25. **“E thatë”**, në lidhje me kushtet e pistës, do të thotë që sipërfaqja e pistës është pa lagështi të dukshme dhe jo e ndotur brenda zonës së parashikuar për t’u përdorur;

26. **“Shërbimi i informacionit të fluturimit”** nënkupton një shërbim të ofruar me qëllim dhënien e këshillave dhe informatave të dobishme për operimin e sigurtë dhe efikas të fluturimeve;

27. **“Mbetjet e objekteve të huaja (FOD)”** do të thotë një objekt i pajetë brenda zonës së lëvizjes i cili nuk ka asnjë funksion operativ ose aeronautik dhe që ka potencialin të jetë rrezik për funksionimin e avionit;

28. **“Parimet e faktorëve njerëzorë”** nënkupton parimet të cilat zbatohen për projektimet aeronautike, certifikimet, trajnimet, operimet dhe mirëmbajtjen dhe të cilat kërkojnë ndërlidhje të sigurtë ndërmjet njeriut dhe komponentëve të tjerë të sistemit duke marrë në konsideratë performancën njerëzore;

29. **“Performanca njerëzore”** nënkupton aftësitë dhe kufizimet njerëzore të cilat kanë një ndikim në sigurinë dhe efikasitetin e operateve aeronautike;

30. **“Pistë me instrumente”** nënkupton një nga llojet e mëposhtme të pistave që do të shërbejnë për operimin e avionëve duke përdorur procedurat me mjetet e afrimit instrumental:

1. **“Pistë me afrim jo preciz”**: një pistë me shërbim të ofruar nga mjetet vizuale dhe të paktën një ndihmë jo-vizuale, e destinuar për operate uljeje në vijim të një operimi të afrimit me instrument të tipit A;

2. **“Pistë me afrim preciz, kategoria I”**: një pistë me shërbim të ofruar nga mjetet vizuale dhe të paktën një ndihmë jo-vizuale, e destinuar për operate uljeje pas një operacioni të afrimit me instrument të tipit B KAT I;

3. **“Pistë me afrim preciz, kategoria II”**: një pistë me shërbim të ofruar nga mjetet vizuale dhe të paktën një ndihmë jo-vizuale, e destinuar për operime uljeje pas një operimi të afrimit me instrument të tipit B KAT II;

4. **“Pistë me afrim preciz, kategoria III”**: një pistë me shërbim të ofruar nga mjetet vizuale dhe të paktën një ndihmë jo-vizuale, e destinuar për operime uljeje pas një operimi të afrimit me instrument të tipit B KAT IIIA;

31. **“Integriteti”** nënkupton shkallën e sigurisë që një e dhënë aeronautike dhe vlera e saj nuk kanë humbur apo ndryshuar që nga të dhënat origjinale ose nga ndryshimi i autorizuar.

32. **“Distanca në dispozicion për ulje (DDU)”** nënkupton gjatësinë e pistës e cila është deklaruar si e disponueshme dhe e përshtatshme për lëvizjen në tokë të një aeroplani që është duke u ulur.

33. **“Besueshmëria e sistemit të ndriçimit”** do të thotë probabiliteti që instalimi i plotë të funksionojë brenda tolerancave të specifikuara dhe sistemi është i përdorshëm në mënyrë operative;

34. **“Treguesit e vendndodhjes”** do të thotë botimi më i fundit efektiv i “Tregueseve të vendndodhjes” (Doc. 7910), i miratuar dhe botuar nga Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil;

35. **“Operimet me shikueshmëri të ulët (LVOs)”** do të thotë operime afrimi ose ngritjeje në një pistë me një diapazon shikimi të pistës më të ulët se 550 m ose një lartësi vendimi më të ulët se 200 ft;

36. **“Procedurat në shikueshmëri të ulët”** nënkupton procedurat që zbatohen në një aerodrom me qëllim garantimin e operimeve të sigurta gjatë afrimeve në shikueshmëri më të ulët;

37. **“Ngritje (take-off) me shikueshmëri të ulët (LVTO)”** nënkupton një ngritje me një diapazon të shikueshmërisë së pistës më të ulët se 500 m;

38. **Qëllimisht e lënë bosh.**

39. **“Zona e manovrimit”** nënkupton atë pjesë të një aerodromi e cila do të përdoret për ngritjen, uljen dhe lëvizjen e avionëve, duke përjashtuar këtu vendqëndrimet e avionëve.

40. **“Shërbimet meteorologjike”** nënkupton ato facilitete dhe shërbime që i ofrojnë avionëve parashikime, përmbledhje dhe vëzhgime meteorologjike, si dhe çdo informacion dhe të dhëna të tjera meteorologjike të siguruar nga Shqipëria për përdorim aeronautik;

41. **“Shënues (marker)”** nënkupton një objekt të vendosur mbi sipërfaqen e tokës, me qëllim për të treguar një pengesë ose për të përcaktuar një kufi.

42. **“Shenjë (marking)”** nënkupton një simbol ose grup simbolesh të vendosura mbi sipërfaqen e zonës së lëvizjes me qëllim përcjelljen e informacioneve aeronautike;

43. **“Zona e lëvizjes”** nënkupton atë pjesë të aerodromit që do të përdoret për ngritjen, uljen dhe lëvizjen e avionëve, duke përfshirë këtu dhe zonën e manovrimit dhe të vendqëndrimit të avionëve.

44. **“Shërbimet e lundrimit”** nënkupton ato facilitete dhe shërbime që i ofrojnë avionëve informacionin e pozicionimit dhe koordinimit;

45. **“Pistë pa instrumente”** nënkupton një pistë që do të shërbejë për operimin e avionëve duke përdorur procedurat vizuale të afrimit;

46. **“Njoftim për pilotët (NOTAM)”** do të thotë një njoftim i shpërndarë me anë të telekomunikacionit që përmban informacion në lidhje me vendosjen, gjendjen ose ndryshimin në çdo objekt, shërbim, procedurë ose rrezik aeronautik, njohja në kohë e së cilit është thelbësor për personelin që merret me operacionet e fluturimit;

47. **“Kodi NOTAM”** do të thotë kodi që përmbahet në botimin më të fundit efektiv të “Procedurave për shërbimet e lundrimit ajror – shkurtesat dhe kodet e ICAO” (PANS ABC – Doc 8400), miratuar dhe botuar nga Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil;

48. **“Operim me kredite operimi”** do të thotë një operim që përdor avion specifik ose pajisje në tokë, ose një kombinim të avionit dhe pajisjeve në tokë që lejon secilin nga elementet:

a) Zbatimin e një minimumi operimi më të ulët se minimumi standard i operimit, për një klasifikim të veçantë të operimit;

b) Kërkesat e shikueshmërisë mund të përmbushen apo reduktohen;

c) Kërkohen më pak facilitete në tokë;

49. Qëllimisht e lënë bosh;

50. **“Cikli i planifikimit të mbikëqyrjes”** nënkupton një periudhë kohore në të cilën verifikohet përputhshmëria e vazhdueshme;

51. **“Rruga ndërlidhëse për dalje të shpejtë”** nënkupton një rrugë ndërlidhëse e lidhur me një pistë në një kënd të ngushtë dhe e projektuar për t’i mundësuar avionëve të uljes që të kthehen me një shpejtësi më të madhe se ajo që arrihet te rrugët e tjera dalje, duke minimizuar si rrjedhojë kohën e zënies së pistës;

52. **“Pistë”** nënkupton një zonë të caktuar drejtkëndore në një aerodrom tokësor e përgatitur për uljen dhe ngritjen e avionëve;

53. **“Matrica e vlerësimit të gjendjes së pistës (RCAM)”** nënkupton një matricë që lejon vlerësimin e kodit të gjendjes së pistës (RWYCC), duke përdorur procedurat e shoqëruara, nga një grup i kushteve të vëzhguara të sipërfaqes së pistës dhe raportit pilot të veprimit të frenimit;

54. **“Kodi i gjendjes së pistës (RWYCC)”** nënkupton një numër, që do të përdoret në raportin e gjendjes së pistës (RCR), që përshkruan efektin e gjendjes së sipërfaqes së pistës në performancën e ngadalësimit të aeroplanit dhe kontrollin anësor;

55. **“Raporti i gjendjes së pistës (RCR)”** do të thotë një raport gjithëpërfshirës i standardizuar që lidhet me kushtet e sipërfaqes së pistës dhe efektet e tyre në performancën e uljes dhe ngritjes së aeroplanit, të përshkruar me anë të kodit të kushteve të pistës;

56. **“Zona e sigurisë në fund të pistës (RESA)”** do të thotë një zonë simetrike në lidhje me vijën qendrore të pistës dhe ngjitur me fundin e shiritit e destinuar kryesisht për të zvogëluar rrezikun e dëmtimit të aeroplanit që nuk e arrin ose tejkalon pistën;

57. **“Mbajtje e pozicionit në pistë”** do të thotë një pozicion i caktuar i destinuar për të mbrojtur pistën, një sipërfaqe kufizuese pengesash ose një zonë kritike ose e ndjeshme e Sistemeve të Uljes së Instrumentit (ILS) ose Sistemit Mikrovale i Uljes (MLS) në të cilën avionët taksi dhe automjetet duhet të ndalen dhe të qëndrojnë, përveç nëse autorizohet ndryshe nga kulla e kontrollit të aerodromit;

58. **“Shirit piste”** do të thotë një zonë e përcaktuar, përfshirë pistën dhe vend ndalimin, nëse parashikohet, që synon të:

a) të zvogëlojë rrezikun e dëmtimit të avionëve që ngrihen nga pista;

b) të mbrojë avionët që fluturojnë mbi të gjatë operacioneve të ngritjes ose uljes;

59. **“Gjendje e sipërfaqes së pistës”** do të thotë përshkrimi i gjendjes së sipërfaqes së pistës së përdorur në RCR që krijon bazën për përcaktimin e RWYCC për qëllime të performancës së aeroplanit;

60. **“Përshkruesit e gjendjes së sipërfaqes së pistës”** do të thotë një nga substancat e mëposhtme në sipërfaqen e pistës:

a) dëborë e ngjeshur: dëborë që është ngjeshur në masë të ngurtë, në mënyrë të tillë që gomat e aeroplanit, gjatë presionit dhe ngarkesave operative, do të kalojnë në sipërfaqe pa ngjeshje të mëtejshme ose deformim të sipërfaqes;

b) dëborë e thatë: dëborë nga e cila nuk mund të krijohet lehtë një top dëborë;

c) ngrica: kristalet e akullit të formuara nga lagështia e ajrit në një sipërfaqe temperatura e së cilës është në ose nën ngrirje; ngrica ndryshon nga akulli për shkak se kristalet e ngricave rriten në mënyrë të pavarur dhe për këtë arsye, kanë strukturë më të grimcuar;

d) akull: ujë që ka dëborë të ngrirë ose të ngjeshur që ka kaluar në akull në kushte të ftohta dhe të thata;

e) dëborë e shkrirë: dëborë që është aq e ngopur me ujë sa uji kullon prej saj kur merret një grusht ose lëshon spërkata nëse e shkel me forcë;

f) Ujë i ndenjmur: ujë me thellësi më të madhe se 3 mm;
g) akull i lagësht: akulli me ujë në majë të tij ose akulli që po shkrihet;
h) dëbora e lagësht: dëbora që përmban mjaftueshëm ujë për të formuar një top dëbore të ngurtë, por uji nuk depërton jashtë.

61. **“Tipi i pistës”** nënkupton një pistë me instrumente apo pistë pa instrumente;

62. **“Diapazoni i shikueshmërisë të pistës (DSHP)”** nënkupton diapazonin mbi të cilin piloti i një avioni në aksin e pistës (vijën qendrore të pistës) mund të shikojë shenjat ose dritat e pistës apo të identifikojë aksin e saj;

63. **“Sistemi i menaxhimit të sigurisë (safety)”** nënkupton një qasje sistematike në menaxhimin e sigurisë duke përfshirë strukturën e nevojshme organizative, përgjegjësitë, politikat dhe procedurat;

64. **“Pistë e lagësht e rrëshqitshme”** do të thotë pistë e lagur, karakteristikat e fërkimit sipërfaqësor të së cilës për një pjesë të konsiderueshme të saj janë përcaktuar të degradohen;

65. **“SNOWTAM”** do të thotë:

a) me efekt nga 7 janari 2021 deri më 12 gusht 2021, një seri e posaçme ku NOTAM njofton praninë ose heqjen e kushteve të rrezikshme për shkak të dëborës, akullit, llucës, ose ujit të ndenjmur në lidhje me dëborën, dëborën e shkrirë dhe akullin në zonën e lëvizjes, me anë të një formati specifik;

b) me efekt nga 12 gushti 2021, një seri e posaçme NOTAM gjeneruar në një format standard, i cili siguron një raport të gjendjes sipërfaqësore që njofton praninë ose ndërprerjen e kushteve për shkak të dëborës, akullit, llucës, acarit ose ujit të shoqëruar me dëborë, dëborë e shkrirë, akull ose ngricë në zonën e lëvizjes;

66. **“Pistë dimërore e përgatitur posaçërisht”** do të thotë një pistë me një sipërfaqe të thatë të ngrirë dëbore ose akulli të ngjeshur, ose të dyja, e cila është trajtuar me rërë ose zhavorr ose është trajtuar mekanikisht për të përmirësuar fërkimin me pistën;

67. **“Zona e ndalimit (Stopway)”** nënkupton një zonë të përcaktuar drejtkëndore në tokë, në fund të distancës në dispozicion për ngritje (GjPDNA), e parapërgatitur si një zonë e përshtatshme në të cilën një avion mund të ndalet në rastin e anulimit të një ngritjeje.

68. **“Distanca në dispozicion për ngritje (DDNA)”** nënkupton gjatësinë në dispozicion për marrjen vrull në ngritje plus gjatësinë e zonës së pastër (*clearway*), nëse parashikohet.

69. **“Gjatësia në dispozicion për vrullin në ngritje (GjPDNA)”** nënkupton gjatësinë e pistës së deklaruar si e disponueshme dhe e përshtatshme për marrjen vrull në tokë të një avioni në ngritje;

70. **“Rruga ndërlidhëse (Taxiway)”** nënkupton një rrugë të përcaktuar në një aerodrom tokësor që shërben për ecjen e avionit dhe për realizimin e një ndërlidhjeje midis një pjese të aerodromit dhe një tjetre, duke përfshirë këtu:

- Rrugët ndërlidhëse të avionëve në vend parkim;
- Rrugët ndërlidhëse në vendqëndrimin e avionëve;
- Rrugët ndërlidhëse me dalje të shpejtë;

71. **“Udhëzime teknike”** nënkupton botimin më të fundit në fuqi të “Udhëzimeve teknike për transportin e sigurt ajror të mallrave të rrezikshme” (Dokumenti 9284-AN/905), duke përfshirë çdo shtesë dhe shtojcë, të miratuar dhe të publikuar nga Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil;

72. **“Kushtet e certifikatës”** nënkupton sa vijon:

- treguesit e vendndodhjes së ICAO;
- kushtet për të operuar (VFR/IFR, ditë/natë);
- operacionet e aeroplanit në pistat dimërore të përgatitura posaçërisht;
- pistë;
- distancat e deklaruara;
- llojet dhe qasjet e pistës;
- kodi referues i aerodromit;
- fushëveprimi i operacioneve të avionëve me shkronjë më të lartë të kodit referues të aerodromit,

- sigurimi i shërbimeve të menaxhimit të platformës (po/jo);
- niveli i mbrojtjes së shpëtimit dhe zjarrefikjes;

73. **“Operim i afrimit me instrument të tipit A”** do të thotë një operim i afrimit me instrument me një lartësi minimale të zbritjes ose lartësi të përcaktuar në ose mbi 75 metra (250 ft);

74. **“Operim i afrimit me instrument të tipit B”** nënkupton një operim të afrimit me instrument me një lartësi vendimit nën 75 m (250 ft) të kategorizuar si në vijim:

1. Kategoria I (CAT I): një lartësi e vendimit jo më e ulët se 60 m (200 ft) dhe me një shikueshmëri jo më pak se 800 m ose një diapazon të shikueshmërisë së pistës jo më pak se 550 m;
2. Kategoria II (CAT II): një lartësi e vendimit më e ulët se 60 m (200 ft), por jo më e ulët se 30 m (100 ft) dhe një diapazon të shikueshmërisë së pistës më pak se 300 m;
3. Kategoria IIIA (CAT IIIA): një lartësi e vendimit më e ulët se 30 m (100 ft) ose asnjë lartësi vendimi dhe një diapazon të shikueshmërisë së pistës jo më pak se 300 m ose asnjë kufizim të diapazonit të shikueshmërisë së pistës;

75. **“Mjete ndihmëse vizuale”** do të thotë treguesit dhe pajisjet e sinjalizimit, shënjimët, dritat, shenjat dhe shënuesit ose kombinimet e tyre;

76. **“Pistë e lagësht”** do të thotë një pistë, sipërfaqja e së cilës është e mbuluar me lagështirë të dukshme ose ujë duke përfshirë 3 mm thellësi brenda zonës së parashikuar për t’u përdorur.

ANEKSI II

KËRKESAT E AUTORITETIT – AERODROMET (PJESA ADR.AR)

NËNPJESA A – KËRKESA TË PËRGJITHSHME (ADR.AR.A)

ADR.AR.A.001 Qëllimi

Ky aneks përcakton kërkesat për Autoritetin e Aviacionit Civil përgjegjës, për:

- a) certifikimin dhe mbikëqyrjen e aerodromeve dhe operatorëve të aerodromit;
- b) marrja e deklaratave të aftësisë dhe disponueshmëria e mjeteve për të kryer përgjegjësitë nga organizatat përgjegjëse për ofrimin e shërbimeve të menaxhimit të pistës dhe mbikëqyrjen e tyre.

ADR.AR.A.005 Autoriteti Kompetent

Autoriteti i Aviacionit Civil do të jetë përgjegjës, për:

- a) certifikimin dhe mbikëqyrjen e aerodromeve dhe operatorëve të tyre;
- b) marrja e deklaratave të aftësisë dhe disponueshmëria e mjeteve për të shkarkuar përgjegjësitë nga organizatat përgjegjëse për sigurimin e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit dhe mbikëqyrjen e tyre.

ADR.AR.A.010 Dokumentacioni i mbikëqyrjes

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do t’ia vërë në dispozicion aktet ligjore, standardet, rregullat, publikimet teknike dhe dokumentet përkatëse, personelit të tij, në mënyrë që ata të kryejnë detyrat e caktuara dhe të përmbushin përgjegjësitë e tyre.

b) Autoriteti i Aviacionit Civil do të vërë në dispozicion aktet ligjore, standardet, rregullat, botimet teknike dhe dokumentet përkatëse për operatorët e aerodromit, organizatat përgjegjëse për sigurimin e AMS-së dhe palët e tjera të interesuara për të lehtësuar pajtueshmërinë e tyre me kërkesat e zbatueshme.

ADR.AR.A.015 Mjetet e pajtueshmërisë

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të pranojë dhe përdorë mjetet e pranueshme të pajtueshmërisë (MPP) të zhvilluara nga Agjencia, të cilat do të përdoren për të krijuar përputhjen me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij. Kur mjetet e pranueshme të pajtueshmërisë janë plotësuar, atëherë janë përmbushur edhe kërkesat përkatëse të rregullave zbatuese.

b) Për të vendosur pajtueshmërinë me rregullat zbatuese mund të përdoren mjetet alternative të pajtueshmërisë.

c) Autoriteti i Aviacionit Civil do të krijojë një sistem për të vlerësuar në mënyrë të vazhdueshme se mjetet alternative të pajtueshmërisë të përdorura nga ai ose nga operatorët e aerodromit apo ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit nën mbikëqyrjen e tij sigurojnë pajtueshmërinë me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe me rregullat zbatuese të tij.

d) Autoriteti i Aviacionit Civil do të vlerësojë mënyrat alternative të pajtueshmërisë të propozuara nga një operator i aerodromit ose një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS, në përputhje me pikën ADR.OR.A.015, duke analizuar dokumentacionin e ofruar dhe, nëse konsiderohet e nevojshme, duke kryer një inspektim operatorit të aerodromit, aerodromit ose organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së.

Kur Autoriteti i Aviacionit Civil konstaton se mjetet alternative të pajtueshmërisë të propozuara nga operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit janë në pajtueshmëri me rregullat e zbatimit, ai duhet që, pa ndonjë vonesë të pa justifikuar:

1. të njoftojë aplikantin se mjetet alternative të pajtueshmërisë mund të zbatohen dhe, nëse është e aplikueshme, të ndryshojë certifikatën ose miratimin e aplikantit në përputhje me rrethanat;

2. të informojnë Agjencinë për përmbajtjen e tyre, duke përfshirë kopjet e dokumentacionit përkatës;

3. kur është e zbatueshme, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, të informojë shtetet e tjera anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të marrëveshjes shumëpalëshe në lidhje me mjetet alternative të pajtueshmërisë që u pranuan; dhe

4. do të informojë aerodromet e certifikuar dhe organizatën përgjegjëse për sigurimin e AMS-së nën mbikëqyrjen e saj, sipas rastit.

e) Kur vetë Autoriteti i Aviacionit Civil përdor mjete alternative të pajtueshmërisë për të arritur pajtueshmërinë me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat e zbatueshme të tij, ai duhet:

1. t’i verë ato në dispozicion të operatorëve të aerodromit dhe ofruesve të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit që janë nën mbikëqyrjen e tij; dhe

2. kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, të njoftojë pa vonesë Agjencinë.

Autoriteti i Aviacionit Civil do t’i sigurojë Agjencisë një përshkrim të plotë të mjeteve alternative të pajtueshmërisë, duke përfshirë çdo rishikim të procedurave që mund të jenë të përshtatshme, si dhe një vlerësim duke demonstruar se janë plotësuar rregullat zbatuese.

ADR.AR.A.025 Informacioni për Agjencinë

a) Kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të marrëveshjes shumëpalëshe, Autoriteti i Aviacionit Civil do të njoftojë pa vonesë Agjencinë në rast të ndonjë problemi të rëndësishëm me zbatimin e VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullave zbatuese të tij.

b) Autoriteti i Aviacionit Civil do të vërë në dispozicion të Agjencisë, informacionet e rëndësishme që lidhen me sigurinë në operim, të cilat rrjedhin nga raportet sinjalizuese të ngjarjeve që ajo ka marrë.

ADR.AR.A.030 Reagimi i menjëhershëm për një problem të sigurisë në operim

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të zbatojë një sistem për të mbledhur, analizuar dhe shpërndarë në mënyrë të përshtatshme informacionin e sigurisë në përputhje me urdhrin e ministrit përgjegjës për Transportin nr. 89, datë 5.5.2022 “Për miratimin e rregullores ‘Për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë’”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij urdhri dhe është pjesë përbërëse e tij.

b) Agjencia zbaton një sistem për të analizuar në mënyrë të përshtatshme çdo informacion të marrë që lidhet me sigurinë teknike dhe pa vonesa të panevojshme do t’i japë Shteteve Anëtare të ZPEA-së dhe Komisionit çdo informacion, duke përfshirë rekomandimet apo veprimet korrigjuese që duhet të ndërmerren, të nevojshme për ata që të reagojnë në kohën e duhur, për një problem të

sigurisë teknike që përfshin aerodromet, operatorët e aerodromit dhe ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit, të cilët i nënshtrohen Rregullores EU nr. 2018/1139, të Parlamentit dhe Këshillit, transpozuar me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullave zbatuese të tij.

c) Me marrjen e informacionit të referuar në pikat “a” dhe kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe në pikën “b”, të lartpërmendura, Autoriteti i Aviacionit Civil do të marrë masat e duhura për të adresuar problemin e sigurisë në operim, duke përfshirë dhënien e direktivave të sigurisë teknike në përputhje me ADR.AR.A.040.

d) Masat e marra në përputhje me pikën c) do t’u njoftohen menjëherë operatorëve të aerodromit ose organizatave përgjegjëse për sigurimin e AMS të cilat duhet të jenë në përputhje me to VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre. AAC, kur është e zbatueshme, gjithashtu do të njoftojë Agjencinë për ato masa dhe, kur kërkohet veprim i kombinuar, Shtetet e tjera Anëtare të interesuara.

e) Masat e njoftuara për një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS-ës do t’i njoftohen gjithashtu operatorit të aerodromit ku ofrohet shërbimi.

ADR.AR.A.040 Direktivat e sigurisë në operim (*safety*)

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të nxjerrë një udhëzues të sigurisë në operim (*safety*) në qoftë se ai ka përcaktuar ekzistencën e një gjendjeje të pasigurt që kërkon veprim të menjëhershëm, duke përfshirë paraqitjen e pajtueshmërisë me çdo specifikim të ndryshuar ose shtesë të certifikimit të vendosur nga Autoriteti i Aviacionit Civil, nëse ai e sheh si të nevojshme.

b) Një udhëzues i sigurisë në operim do të përcillet tek operatorët e aerodromit apo ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit në fjalë, sipas rastit, dhe duhet të përmbajë si minimum, informacionin e mëposhtëm:

1. identifikimin e gjendjes të pasigurt;
2. identifikimin e projektit, pajisjeve, apo operimeve që preken;
3. veprimet e kërkuara dhe arsyetimi i tyre, duke përfshirë specifikimet e ndryshuara ose shtesë të certifikimit që duhen përmbushur;
4. afatin kohor për përputhjen me veprimet e kërkuara; dhe
5. datën e hyrjes në fuqi të saj.

c) Autoriteti i Aviacionit Civil do t’i dërgojë Agjencisë një kopje të direktivës së sigurisë në operim.

d) Autoriteti i Aviacionit Civil do të verifikojë pajtueshmërinë e operatorëve të aerodromit dhe të ofruesve të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit me direktivat e zbatueshme të sigurisë në operim.

e) Direktivat e sigurisë të njoftuara për organizatën përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do t’i njoftohen gjithashtu operatorit të aerodromit ku ofrohet shërbimi.

NËNPJESA B – MENAXHIMI (ADR.AR.B)

ADR.AR.B.005 Sistemi i menaxhimit

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të krijojë dhe do të mbajë një sistem të menaxhimit, duke përfshirë si minimum:

1. politikat dhe procedurat e dokumentuara për të përshkruar organizimin e tij, mjetet dhe metodat për të arritur pajtueshmërinë me udhëzimin nr. 3, datë 7.2.2011 “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, të ndryshuar dhe rregullat zbatuese të tij. Procedurat do të mbahen të përditësuara dhe do të shërbejnë si dokumente themelore të punës brenda Autoritetit të Aviacionit Civil për të gjitha detyrat që lidhen me të;

2. një numër të mjaftueshëm personeli, duke përfshirë inspektorët e aerodromit, për të kryer detyrat dhe për të përmbushur përgjegjësitë e tyre. Ky personel do të jetë i kualifikuar për të kryer

detyrat e caktuara dhe do të ketë njohuritë e nevojshme, përvojën, trajnimin fillestar, trajnimin në vendin e punës dhe trajnimin periodik për të garantuar kompetencën e vazhdueshme. Duhet të ekzistojë një sistem për planifikimin e disponueshmërisë së personelit, me qëllim realizimin e të gjitha detyrave përkatëse;

3. facilitetet e nevojshme dhe zyrat për të kryer detyrat e përcaktuara;

4. një proces formal për të monitoruar pajtueshmërinë e sistemit të menaxhimit me kërkesat përkatëse dhe përshtatshmërinë e procedurave, duke përfshirë krijimin e një procesi të auditimit të brendshëm dhe një procesi të menaxhimit të rrezikut të sigurisë (*safety*).

b) Autoriteti i Aviacionit Civil, për çdo fushë të aktivitetit të përfshira në sistemin e menaxhimit, do të caktojë një ose më shumë persona me përgjegjësinë e përgjithshme për menaxhimin e detyrave përkatëse.

c) Autoriteti i Aviacionit Civil do të vendosë procedurat për pjesëmarrjen në një shkëmbim të ndërsjellë të të gjithë informacionit dhe ndihmës së nevojshme me autoritetet e tjera kompetente të interesuara, duke përfshirë informacionin mbi të gjitha gjetjet e ngritura, veprimet korrigjuese të ndjekjes të ndërmarra në përgjigje të këtyre informacioneve dhe masat e zbatimit të marra si rezultat i mbikëqyrjes së organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së të regjistruar në më shumë se një Shtet Anëtar.

ADR.AR.B.010 Shpërndarja e detyrave të subjektet e kualifikuara

a) Detyrat që lidhen me certifikimin fillestar apo mbikëqyrjen e vazhdueshme të personave apo organizatave që i nënshtrohen VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullave zbatuese të tij, do të shpërndahen nga Autoriteti i Aviacionit Civil vetëm te subjektet e kualifikuara. Kur bëhet ndarja e detyrave, Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë që ai ka:

1. të ndërtuar një sistem për vlerësimin fillestar dhe në vazhdimësi i cili garanton se subjekti i kualifikuar është në pajtueshmëri me shtojcën VI të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”; ky sistem dhe rezultatet e vlerësimeve do të dokumentohen;

2. ka vendosur një marrëveshje të dokumentuar me subjektin e kualifikuar, të miratuar nga të dyja palët në nivelin e duhur të menaxhimit, e cila përcakton në mënyrë të qartë:

i) detyrat që do të kryhen;

ii) deklaratat, raportet dhe të dhënat që do të ofrohen;

iii) kushtet teknike që duhet të plotësohen në kryerjen e detyrave të tilla;

iv) mbulimin përkatës të përgjegjësisë; dhe

v) mbrojtjen e dhënë për informacionin e marrë në kryerjen e detyrave të tilla.

b) Autoriteti i Aviacionit Civil do të sigurojë se procesi i auditimit të brendshëm dhe procesi i menaxhimit të rrezikut të sigurisë në operim (*safety*) të kërkuara nga ADR.AR.B.005 a/4 mbulojnë të gjitha detyrat e certifikimit ose të mbikëqyrjes së vazhdueshme të kryera në emër të tij.

ADR.AR.B.015 Ndryshimet në sistemin e menaxhimit

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të vendosë një sistem për të identifikuar ndryshimet që ndikojnë në aftësinë për të kryer detyrat e tij dhe për të përmbushur përgjegjësitë e veta të përcaktuara në VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij. Ky sistem do të mundësojë që ai të marrë masa, sipas nevojës, për të siguruar që sistemi i menaxhimit të mbetet i përshtatshëm dhe efektiv.

b) Autoriteti i Aviacionit Civil do të përditësojë sistemin e tij të menaxhimit për të pasqyruar çdo ndryshim të mundshëm në VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij në kohën e duhur, me qëllim sigurimin e zbatimit efektiv.

c) Autoriteti i Aviacionit Civil do të njoftojë Agjencinë për ndryshimet që ndikojnë në aftësinë e tij për të kryer detyrat dhe përmbushur përgjegjësitë e veta të përcaktuara në VKM nr. 1095, datë

24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij.

ADR.AR.B.020 Mbajtja e të dhënave

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të krijojë një sistem të mbajtjes së të dhënave për të siguruar ruajtjen e përshtatshme, qasjen dhe gjurmueshmërinë e besueshme, të:

1. politikave dhe procedurave të dokumentuara të sistemit të menaxhimit;
2. trajnimit, kualifikimit dhe autorizimit të personelit të tij;
3. ndarjes së detyrave për subjektet e kualifikuara, që mbulojnë elementet e kërkuara nga ADR.AR.B.010, si dhe detajet e detyrave të ndara;

4. procesit të certifikimit dhe mbikëqyrjes së vazhdueshme të aerodromeve dhe operatorëve të aerodromit;

5. procesit të deklarimit dhe mbikëqyrjes së vazhdueshme të ofruesve të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit;

6. dokumentacionit që lidhet me rastet e nivelit ekuivalent të parrezikshmërisë dhe kushteve të veçanta të përfshira në bazën e certifikimit, si dhe çdo Dokument të Pranimit të Devijimit dhe Veprimit (DPDV);

7. vlerësimit dhe njoftimit tek Agjencia të mjeteve alternative të pajtueshmërisë të propozuara nga operatorët e aerodromit dhe ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit dhe vlerësimit të mjeteve alternative të pajtueshmërisë të përdorura nga vetë Autoriteti i Aviacionit Civil;

8. gjetjeve të mangësive, veprimeve korrigjuese dhe datën e mbylljes së veprimeve, si dhe vërejtjet;

9. masave detyruese të marra;

10. informacioneve të sigurisë në operim dhe masat për ndjekjen e tyre;

11. përdorimi i dispozitave të fleksibilitetit në përputhje me nenin 71 të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”.

b) Autoriteti i Aviacionit Civil do të mbajë një listë për të gjitha certifikatat e lëshuara dhe deklaratat e marra.

c) Shënimet që kanë të bëjnë me certifikimin e një aerodromi dhe të një operatori të aerodromit, ose shpalljen e një ofruesi të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit do të mbahen për gjithë jetëgjatësinë e certifikatës ose deklaratës, sipas rastit.

d) Shënimet lidhur me pikat a/1 deri në a/3 dhe pikat a/7 deri në a/11 do të mbahen për një periudhë minimale prej pesë vjetësh, në varësi të ligjit të zbatueshëm për mbrojtjen e të dhënave.

NËNPJESA C – MBIKËQYRJA, CERTIFIKIMI DHE MASAT DETYRUESE (ADR.AR.C)

ADR.AR.C.005 Mbikëqyrja

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të verifikojë:

1. pajtueshmërinë me bazën e certifikimit dhe të gjitha kërkesat e aplikueshme për aerodromet dhe operatorët aerodromit, përpara lëshimit të një certifikatë miratimi;

2. pajtueshmëria e vazhdueshme me bazën e certifikimit dhe kërkesat e zbatueshme të aerodromeve dhe operatorëve të aerodromit ose organizatave përgjegjëse për sigurimin e AMS-së; dhe

3. zbatimin e masave të përshtatshme të sigurisë në operim, siç përcaktohet në ADR.AR.A.030 “c” dhe “d”.

b) Ky verifikim, do të:

1. mbështetet nga dokumentacioni që synon të pajisë në mënyrë specifike personelin përgjegjës për mbikëqyrjen e sigurisë në operim me udhëzime për kryerjen e funksioneve të tyre;

2. pajisë me rezultatet e aktivitetit të mbikëqyrjes të sigurisë në operim operatorët e aerodromit dhe ofruesit e interesuar të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve;

3. bazohet në auditimet dhe inspektimet, duke përfshirë inspektimet e paparalajmëruara, kur është e përshtatshme; dhe

4. pajisë Autoritetin e Aviacionit Civil me provat e nevojshme në rast se kërkohen veprime të mëtejshme, duke përfshirë edhe masat e parashikuara në ADR.AR.C.055.

c) Shtrirja e mbikëqyrjes do të marrë parasysh rezultatet e aktiviteteve të mbikëqyrjes së fundit dhe prioritetet e identifikuar të sigurisë në operim.

d) Autoriteti i Aviacionit Civil do të grumbullojë dhe përpunojë çdo informacion që konsiderohet i nevojshëm për mbikëqyrjen, duke përfshirë inspektimet e paparalajmëruara, sipas rastit.

e) Në kuadër të kompetencave të tij mbikëqyrëse, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë të kërkojë miratimin paraprak për çdo pengesë, për zhvillimet dhe aktivitetet e tjera brenda zonave të monitoruara nga operatori i aerodromit në përputhje me ADR.OPS.B.075, të cilat mund të rrezikojnë sigurinë dhe të ndikojnë negativisht në operimin e aerodromit.

ADR.AR.C.010 Programi i mbikëqyrjes

a) Autoriteti i Aviacionit Civil, për secilin operator dhe organizatë të aerodromit përgjegjës për sigurimin e AMS-së:

1. vendos dhe mirëmbajë një program të mbikëqyrjes, i cili mbulon aktivitetet e mbikëqyrjes të kërkuara nga ADR.AR.C.005;

2. aplikon një cikël të planifikimit të duhur të mbikëqyrjes që nuk i kalon 48 muaj.

b) Programi i mbikëqyrjes duhet të përfshijë brenda çdo cikli të planifikimit të mbikëqyrjes, auditime dhe inspektime, duke përfshirë inspektimet e paparalajmëruara, sipas rastit.

c) Programi i mbikëqyrjes dhe cikli i planifikimit duhet të pasqyrojnë performancën e sigurisë së operatorit të aerodromit ose organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së përkatësisht, si dhe ekspozimin ndaj rrezikut të aerodromit.

d) Programi i mbikëqyrjes do të përfshijë të dhënat e datave kur duhet të kryhen auditimet dhe inspektimet dhe kur janë kryer ato faktikisht.

ADR.AR.C.015 Fillimi i procesit të certifikimit

a) Me marrjen e një aplikimi për lëshimin fillestar të një certifikate, Autoriteti i Aviacionit Civil do të vlerësojë aplikimin dhe do të verifikojë përputhjen me kërkesat e zbatueshme.

b) Në rastin e një aerodromi ekzistues, Autoriteti i Aviacionit Civil do të përcaktojë kushtet sipas të cilave do të operojë operatori i aerodromit gjatë periudhës së certifikimit, përveç se kur Autoriteti i Aviacionit Civil përcakton se operimi i aerodromit duhet të pezullohet. Autoriteti i Aviacionit Civil do të informojë operatorin e aerodromit për grafikun e parashikuar për procesin e certifikimit dhe do të përfundojë certifikimin brenda periudhës së kohës më të shkurtër që mund të arrihet praktikisht.

c) Autoriteti i Aviacionit Civil do të përcaktojë dhe do të njoftojë aplikuesin për bazën e certifikimit në përputhje me ADR.AR.C.020.

ADR.AR.C.020 Baza e certifikimit

Baza e certifikimit do të përcaktohet dhe do t'i njoftohet një aplikanti nga Autoriteti i Aviacionit Civil dhe do të përbëhet nga:

a) specifikimet e certifikimit të hartuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, të cilat AAC-ja i gjen të zbatueshme për projektin dhe llojin e operimit të aerodromit dhe të cilat janë në fuqi në datën e aplikimit për atë certifikate, përveçse, kur:

1. aplikanti zgjedh pajtueshmërinë me ndryshimet me fuqi të mëvonshme; ose

2. Autoriteti i Aviacionit Civil konstaton se pajtueshmëria me këto ndryshime me fuqi të mëvonshme është e nevojshme;

b) çdo dispozitë për të cilën është pranuar një nivel ekuivalent i sigurisë në operim nga Autoriteti i Aviacionit Civil, do të demonstronhet nga aplikanti; dhe

c) çdo kusht i veçantë i përshkruar në përputhje me ADR.AR.C.025, të cilin Autoriteti i Aviacionit Civil e gjen të nevojshëm, do të përfshihet në bazën e certifikimit.

ADR.AR.C.025 Kushtet e veçanta

a) Autoriteti i Aviacionit Civil do të përcaktojë për një aerodrom specifikime të veçanta të detajuara teknike, të quajtura kushte të veçanta, nëse specifikimet që lidhen me certifikimin të hartuara nga Agjencia, të referuara në pikën ADR.AR.C.020a) janë të pamjaftueshme ose të papërshtatshme, për të siguruar pajtueshmërinë me kërkesat thelbësore të aneksit VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, sepse:

1. specifikimet e certifikimit nuk mund të përmbushen për shkak të kufizimeve fizike, topografike ose kufizimeve të ngjashme në lidhje me vendndodhjen e aerodromit;

2. aerodromi ka karakteristika të reja ose të pazakonshme të projektimit; ose

3. përvoja nga operimi i atij aerodromi ose aerodromeve të tjera që kanë karakteristika të ngjashme të projektimit ka treguar se mund të rrezikohet siguria në operim.

b) Kushtet e veçanta duhet të përmbajnë specifikime të tilla teknike, duke përfshirë kufizimet ose procedurat që duhen plotësuar, të cilat Autoriteti i Aviacionit Civil i gjen të nevojshme për të siguruar pajtueshmërinë me kërkesat thelbësore të përcaktuara në aneksin VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”.

ADR.AR.C.035 Lëshimi i certifikatave

a) Autoriteti i Aviacionit Civil mund të kërkojë çdo inspektim, testim, vlerësim të sigurisë teknike, ose ushtrim demonstrues të cilin ai e shikon të nevojshëm përpara lëshimit të certifikatës.

b) Autoriteti i Aviacionit Civil do të lëshojë ose:

1. një certifikatë aerodromi të vetme; ose

2. dy certifikata të ndara, një për aerodromin dhe një për operatorin e aerodromit.

c) Autoriteti i Aviacionit Civil do të lëshojë certifikatën (certifikatat) e përshkruara në pikën b) kur operatori i aerodromit të ketë vërtetuar në mënyrë të pranueshme për Autoritetin e Aviacionit Civil përpunjen me kërkesat ADR.OR.B.025 dhe ADR.OR.E.005.

d) Certifikata do të përfshijë bazën e certifikimit të aerodromit, manualin e aerodromit, dhe, nëse është e nevojshme, të gjitha kushtet e tjera të operimit ose kufizimet e përcaktuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil, si dhe çdo Dokument të Pranimit të Devijimit dhe Veprimit (DPDV).

e) Certifikata do të lëshohet për një kohëzgjatje të pakufizuar. Privilegjet e aktiviteteve që operatori i aerodromit është i autorizuar për të kryer do të specifikohen në kushtet e certifikatës që i bashkëngjiten asaj.

f) Kur përgjegjësitë i janë atribuuar (caktuar) organizatave të tjera kompetente, ato duhet të identifikohen dhe të listohen qartë.

g) Gjetjeve, përveç atyre të nivelit 1 dhe që nuk kanë qenë mbyllur para datës së certifikimit, duhet t'u bëhet vlerësimi i sigurisë dhe do të zbuten sipas nevojës, si dhe nga Autoriteti i Aviacionit Civil, do të miratohet një plan veprimi korrigjues për mbylljen e këtyre gjetjeve.

h) Për të mundësuar një operator të aerodromit që të zbatojë ndryshimet pa miratimin paraprak të Autoritetit të Aviacionit Civil në përpunje me ADR.OR.B.040d), Autoriteti i Aviacionit Civil do të miratojë një procedurë që përcakton fushëveprimin e ndryshimeve të tilla, duke përshkruar se si do të menaxhohen dhe do të njoftohen këto ndryshime.

ADR.AR.C.040 Ndryshimet- operatori i aerodromit

a) Me marrjen e një aplikimi për një ndryshim, në përpunje me ADR.OR.B.40, që më përpara kërkon miratimin e Autoritetit të Aviacionit Civil, AAC do të vlerësojë aplikimin dhe, nëse është rasti, njofton operatorin e aerodromit, për:

1. specifikimet e zbatueshme të certifikimit të hartuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, të cilat janë të zbatueshme për ndryshimin e propozuar dhe të cilat janë në fuqi në datën e aplikimit, përveç nëse:

(a) aplikanti zgjedh pajtueshmërinë me amendimet që hyjnë më vonë në fuqi; ose

(b) Autoriteti i Aviacionit Civil konstaton se pajtueshmëria me amendime të tilla që hyjnë më vonë në fuqi është e nevojshme;

b) çdo specifikim tjetër të certifikimit të hartuar nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, që AAC-ja e gjen të lidhur drejtpërdrejt me ndryshimin e propozuar;

c) çdo kusht të veçantë dhe ndryshim të kushteve të veçanta, të përcaktuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil në përputhje me pikën ADR.AR.C.025, që AAC-ja e shih të nevojshëm; dhe

d) bazën e ndryshuar të certifikimit, në qoftë se është prekur nga ndryshimi i propozuar.

e) Autoriteti i Aviacionit Civil do të miratojë ndryshimin kur operatori i aerodromit ka treguar (shfaqur), në mënyrë të pranueshme për Autoritetin e Aviacionit Civil, pajtueshmëri me kërkesat e ADR.AR.B.040 dhe, nëse zbatohen, me kërkesat ADR.AR.E.005.

f) Nëse ndryshimi i miratuar ndikon në kushtet e certifikatës, Autoriteti i Aviacionit Civil do t'i ndryshojë ato.

g) Autoriteti i Aviacionit Civil do të miratojë çdo kusht sipas të cilave operatori i aerodromit do të operojë gjatë ndryshimit.

h) Me përjashtim të ndonjë mase detyruese shtesë, kur operatori i aerodromit zbaton ndryshimet që kërkojnë miratimin paraprak pa marrë miratimin nga Autoriteti i Aviacionit Civil sipas përcaktimit në pikën "a" të lartpërmendur, Autoriteti i Aviacionit Civil do të marrë në shqyrtim nevojën për të pezulluar, kufizuar apo revokuar certifikatën.

i) Për ndryshimet që nuk kërkojnë miratim paraprak nga Autoriteti i Aviacionit Civil, AAC-ja do të vlerësojë informacionin e dhënë në njoftimin e dërguar nga operatori i aerodromit në përputhje me ADR.AR.B.040d) për të verifikuar menaxhimin e duhur të tyre dhe do të verifikojë pajtueshmërinë e tyre me specifikimet e certifikimit dhe kërkesat tjera të përshtatshme të zbatueshme për ndryshimin. Në rast të ndonjë mospërputhjeje, Autoriteti i Aviacionit Civil, do të:

1. njoftojë operatorin e aerodromit në lidhje me mospajtueshmëritë dhe do të kërkojë ndryshime të mëtejshme; dhe

2. në rast të gjetjeve të nivelit 1 ose nivelit 2, do të veprojë në përputhje me pikën ADR.AR.C.055.

ADR.AR.C.050 Deklarata e organizatave përgjegjëse për sigurimin e AMS-së dhe njoftimin e një ndryshimi

a) Pas marrjes së një deklarate nga një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS që synon të ofrojë këtë shërbim në një aerodrom, ose pasi të marrë një njoftim për ndryshimin në informacionin e përfshirë në deklaratë, AAC do të pranojë marrjen e deklaratës ose njoftimin e ndryshimit dhe do të verifikojë që deklarata ose njoftimi përmban të gjithë informacionin e kërkuar nga aneksi III (Pjesa-ADR.OR).

b) Nëse deklarata ose njoftimi i ndryshimit nuk përmban të gjithë informacionin e kërkuar në pikën ADR. OR.F.005 të aneksit III, ose përmban informacion që nuk është në përputhje me kërkesat e zbatueshme, AAC-ja do të njoftojë organizatën përgjegjëse për sigurimin e AMS-së dhe operatorin e aerodromit kur ofrohet ky shërbim për mos pajtueshmëri dhe të kërkojë informacione të mëtejshme. Nëse gjykohet e nevojshme, autoriteti i Aviacionit Civil do të kryejë një inspektim të organizatës. Nëse konfirmohet mos pajtueshmëria, AAC-ja do të marrë masa siç përcaktohet në pikën ADR.AR.C.055 të këtij aneksi.

c) AAC do të mbajë një regjistër deklaratash dhe të njoftimesh për ndryshimet e organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së nën mbikëqyrjen e tij.

ADR.AR.C.055 Gjetjet, observacionet, veprimet korrigjuese dhe masat detyruese

a) Për mbikëqyrjen e kryer në përputhje me ADR.AR.C.005a), Autoriteti i Aviacionit Civil do të ketë një sistem për të analizuar gjetjet për rëndësinë e tyre në sigurinë në operim (*safety*).

b) Autoriteti i Aviacionit Civil shqiptar do të lëshojë gjetje të nivelit 1 kur është zbuluar ndonjë mospajtueshmëri e ndjeshme me bazën e certifikimit të aerodromit, me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 "Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil" dhe rregullave zbatuese të tij, me procedurat dhe manualët e operatorit të aerodromit ose të ofruesit të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve, me kushtet e certifikatës apo vetë certifikatën ose me përmbajtjen e një deklarate e cila ul sigurinë në operim apo rrezikon seriozisht sigurinë në operim.

Niveli 1 i gjetjeve do të përfshijë:

1. dështimin për t'i dhënë Autoritetit të Aviacionit Civil të drejtën e hyrjes në aerodrom dhe në instalimet e operatorit të aerodromit apo të facilitetave të ofruesit të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve siç përcaktohet në ADR.OR.C.015 gjatë orarit normal të punës dhe pas dy kërkesave me shkrim;

2. marrjen ose mbajtjen e vlefshmërisë së një certifikate nëpërmjet falsifikimit të provave dokumentare të paraqitura;

3. dëshmitë e shpërdorimit ose përdorimit mashtrues të certifikatës; dhe

4. mungesën e një menaxheri përgjegjës.

c) Një nivel 2 i gjetjeve do të lëshohet nga Autoriteti i Aviacionit Civil për çdo mospajtueshmëri të zbuluar me bazën e certifikimit të aerodromit, me kërkesat e zbatueshme të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullave zbatuese të tij, me procedurat dhe manualin e operatorit të aerodromit ose të ofruesit të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit, me kushtet e certifikatës ose vetë certifikatën ose me përmbajtjen e një deklarate të cilat mund të ulin ose të rrezikojnë sigurinë në operim.

d) Kur gjatë mbikëqyrjes ose me ndonjë mjet tjetër zbulohet një gjetje, Autoriteti i Aviacionit Civil, pa cenuar ndonjë veprim shtesë të kërkuar nga VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij, do t’ia komunikojë gjetjen operatorit të aerodromit ose ofruesit të shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve në formë të shkruar dhe do të kërkojë veprimet korrigjuese për të adresuar mospajtueshmërinë (mospajtueshmëritë) e identifikuar.

1. Në rastin e gjetjeve të nivelit 1, Autoriteti i Aviacionit Civil shqiptar do të marrë masa të menjëhershme dhe të përshtatshme për të ndaluar ose kufizuar aktivitetet dhe, nëse është rasti, ai do të marrë masa për revokimin e certifikatës ose çregjistrimin e deklaratës, ose do të kufizojë apo pezullojë certifikatën ose deklaratën tërësisht ose pjesërisht, në varësi të masës së gjetjes, derisa të jetë ndërmarrë veprimi korrigjues i suksesshëm nga operatori i aerodromit ose nga ofruesi i shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit.

2. Në rastin e gjetjeve të nivelit 2, Autoriteti i Aviacionit Civil, do të:

a) japë për operatorin e aerodromit ose ofruesin e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve një periudhë për zbatimin e masave korrigjuese të përfshira në një plan veprimi të përshtatshëm për natyrën e gjetjeve; dhe

b) vlerësojë masat korrigjuese dhe planin e zbatimit të propozuar nga operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit dhe, nëse vlerësimi konstaton se ato janë të mjaftueshme për të përballuar mospajtueshmërinë, ai do t’i pranojë ato.

3. Kur operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit nuk arrin të paraqesë një plan veprimi korrigjues të pranueshëm, apo për të kryer veprime korrigjuese brenda periudhës kohore të pranuar ose të shtyrë nga Autoriteti i Aviacionit Civil, gjetja do të ngrihet në një gjetje të nivelit 1, dhe veprimet do ndërmerren siç parashikohet në pikën d/1 të lartpërmendur.

4. Autoriteti i Aviacionit Civil do të regjistrojë të gjitha gjetjet që ai ka ngritur dhe, nëse është rasti, masat detyruese që ai ka aplikuar, si dhe të gjitha veprimet korrigjuese dhe datën e mbylljes së veprimit për qëllime të gjetjeve.

e) Për ato raste që nuk kërkojnë nivelin 1 ose nivelin 2 të gjetjeve, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të lëshojë observacion.

f) Çdo zbulim i lëshuar në lidhje me një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS-ës ose çdo vëzhgim i kryer nga organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-ës do të njoftohet nga AAC si Autoriteti Kompetent për operatorin e aerodromit ku ofrohet ky shërbim.

ANEKSI III
KËRKESAT E ORGANIZATËS (PJESA ADR.OR)
NËNPJESA A – KËRKESA TË PËRGJITHSHME (ADR.OR.A)

ADR.OR.A.005 Fushëveprimi

Ky aneks përcakton kërkesat që duhet të ndiqen nga:

a) një operator aerodromi që i nënshtrohet VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” në lidhje me certifikimin e tij, menaxhimin, manualët dhe përgjegjësitë e tjera; dhe

b) një ofrues i shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve.

ADR.OR.A.010 Autoriteti Kompetent

Për qëllim të kësaj Pjese, Autoriteti i Aviacionit Civil (AAC) është autoriteti kompetent.

ADR.OR.A.015 Mjetet e pajtueshmërisë

a) Një operator aerodromi ose një ofrues i shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve mund të përdorë mjete alternative të pajtueshmërisë kundrejt atyre të miratuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil për të vendosur pajtueshmërinë me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij.

b) Kur një operator aerodromi ose një ofrues i shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve dëshiron të përdorë një mjet alternativ të pajtueshmërisë të ndryshëm nga Mjetet e Pranueshme të Pajtueshmërisë (MPP) të miratuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil për të garantuar pajtueshmërinë me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, të ndryshuar dhe rregullat zbatuese të tij, përpara zbatimit të tij, ai do t’i japë Autoritetit të Aviacionit Civil një përkthim të plotë të mjeteve alternative të pajtueshmërisë. Përkthimi duhet të përfshijë çdo rishikim të manualeve ose procedurave që mund të jenë të përshtatshme, si dhe një vlerësim që tregon (vërteton) se rregullat zbatuese janë përmbushur.

c) Operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve mund të zbatojë këto mjete alternative të pajtueshmërisë me kusht që ato të jenë miratuar paraprakisht nga Autoriteti i Aviacionit Civil dhe pas marrjes së njoftimit, siç përkthuhet në ADR.AR.A.015d).

d) Kur shërbimet e menaxhimit të vendqëndrimit të avionëve nuk ofrohen nga vetë operatori i aerodromit, përdorimi i mjeteve alternative të pajtueshmërisë nga ana e ofruesve të shërbimeve të tilla, në përputhje me pikat “a” dhe “b” të lartpërmendura, do të kërkojë gjithashtu një miratim paraprak nga operator i aerodromit ku ofrohen shërbime të tilla.

NËNPJESA B – CERTIFIKIMI- AERODOMET DHE OPERATORËT E AERODROMIT (ADR.OR.B)

ADR.OR.B.005 Detyrimet e certifikimit të aerodromeve dhe operatorëve të aerodromit

Para fillimit të operimit të një aerodromi ose kur është revokuar një përjashtim në përputhje me nenin 5 të kësaj rregulloreje, operator i aerodromit duhet të marrë certifikatën e zbatueshme të lëshuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

ADR.OR.B.015 Aplikimi për një certifikatë

a) Aplikimi për një certifikatë duhet të bëhet në formën dhe mënyrën e përcaktuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

b) Aplikuesi duhet t’i japë Autoritetit të Aviacionit Civil sa vijon:

1. emrin e tij zyrtar dhe emrin e biznesit, adresën, dhe adresën e tij postare;
2. informata dhe të dhëna në lidhje me:

i) vendndodhjen e aerodromit;

ii) llojin e operimeve në aerodrom dhe hapësirën ajrore përkatëse; dhe

iii) projektin dhe instalimet e aerodromit, në përputhje me specifikimet e zbatueshme të certifikimit të hartuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil;

3. çdo devijim të propozuar nga specifikimet e zbatueshme të certifikimit të hartuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil;

4. dokumentacionin, që vërteton se si ai do të përmbushë kërkesat e zbatueshme të përcaktuara në VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij. Ky dokumentacion do të përfshijë një procedurë, që gjendet në manualin e aerodromit, e cila përshkruan se si do të menaxhohen ndryshimet që nuk kërkojnë miratimin paraprak të Autoritetit të Aviacionit Civil dhe se si do të njoftohen ato te ky i fundit; ndryshimet e mëvonshme të kësaj procedure do të kërkojnë miratim paraprak nga Autoriteti i Aviacionit Civil;

5. dëshmitë e mjaftueshmërisë së burimeve për të operuar aerodromin në përputhje me kërkesat e zbatueshme;

6. provat e dokumentuara që tregojnë marrëdhënien e aplikantit me pronarin e aerodromit dhe/ose pronarin e tokës;

7. emrin dhe informatat përkatëse në lidhje me menaxherin përgjegjës dhe të personave të tjerë të emëruar sipas kërkesave të ADR.OR.D.015; dhe

8. një kopje të manualit të aerodromit të kërkuar nga ADR.OR.E.005.

c) Nëse është e pranueshme për Autoritetin e Aviacionit Civil shqip, informacionet në pikat 7. dhe 8. mund të vihen në dispozicion në një fazë të mëvonshme, të përcaktuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, por gjithnjë përpara lëshimit të certifikatës.

ADR.OR.B.025 Demonstrimi (vërtetimi) i pajtueshmërisë

a) Operatori i aerodromit, do të:

1. kryejë dhe dokumentojë të gjitha veprimet, inspektimet, provat, vlerësimet e sigurisë në operim ose ushtrimet e nevojshme, si dhe do të vërtetojë tek Autoriteti i Aviacionit Civil:

i) pajtueshmërinë me bazën e njoftuar të certifikimit, me specifikimet e certifikimit të zbatueshme kundrejt një ndryshimi, me çdo direktivë të sigurisë në operim (*safety*), sipas rastit, dhe me kërkesat e zbatueshme të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij;

ii) se aerodromi, kufizimet e pengesave dhe sipërfaqet e tij të mbrojtjes, si dhe zonat e tjera që lidhen me aerodromin, nuk kanë elemente ose karakteristika të cilat e bëjnë atë të pasigurt për operim; dhe

iii) që procedurat e fluturimit të aerodromit dhe ndryshimet e lidhura me të, janë vendosur në përputhje me urdhrin e ministrit për përcaktimin e kërkesave të përbashkëta për ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të trafikut ajror dhe të lundrimit ajror, si dhe funksionet e tjera të rrjetit të menaxhimit të trafikut ajror dhe mbikëqyrjen e tyre.

2. sigurojë tek Autoriteti i Aviacionit Civil mjetet me të cilat është vërtetuar pajtueshmëria; dhe

3. deklarojë tek Autoriteti i Aviacionit Civil përputhjen e tij me pikën a/1 të lartpërmendur.

b) Informacionet përkatëse të projektimit, duke përfshirë vizatimet (skicimet), inspektimet, testimet dhe raportet e tjera të përshtatshme, do të mbahen nga operatori i aerodromit dhe do të vihen në dispozicion të Autoritetit të Aviacionit Civil, në përputhje me dispozitat e ADR.OR.D.035 dhe do të paraqiten me kërkesë të Autoritetit të Aviacionit Civil.

ADR.OR.B.030 Kushtet e certifikatës dhe privilegjet e mbajtësit të certifikatës

Operatori i aerodromit duhet të jetë në përputhje me qëllimin dhe privilegjet e përcaktuara në kushtet e certifikatës, të cilat i bashkëngjiten asaj.

ADR.OR.B.035 Vlefshmëria e vazhdueshme e një certifikate

a) një certifikatë do të mbetet e vlefshme me kusht që:

1. Operatori i aerodromit të qëndrojë në përputhje me kërkesat përkatëse të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil”, dhe rregullat zbatuese të tij dhe aerodromi të qëndrojë në përputhje me bazën e certifikimit, duke marrë parasysh dispozitat në lidhje me trajtimin e gjetjeve siç specifikohet në ADR.OR.C.020;

2. Autoritetit të Aviacionit Civil t'i jepet e drejta e hyrjes në organizatën e operatorit të aerodromit në përputhje me kërkesat ADR.OR.C.015 për të përcaktuar pajtueshmërinë e vazhdueshme me dispozitat përkatëse të udhëzimit nr. 3, datë 7.2.2011 “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar, dhe rregullat zbatuese të tij;

3. certifikata nuk është dorëzuar ose anuluar.

b) Pas revokimit ose dorëzimit, certifikata duhet t'i kthehet pa vonesë Autoritetit të Aviacionit Civil.

ADR.OR.B.040 Ndryshimet

a) Çdo ndryshim:

1. që ndikon në kushtet e certifikatës, bazën e certifikimit dhe te pajisjet kritike të sigurisë në operim të aerodromit; ose

2. që ndikon në mënyrë të konsiderueshme tek elementet e sistemit të menaxhimit të operatorit të aerodromit siç kërkohet në ADR.OR.D.005b), do të kërkojë miratim paraprak nga ana e Autoritetit të Aviacionit Civil.

b) Për ndryshimet e tjera që kërkojnë miratim paraprak në përputhje me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij, operatori i aerodromit do të aplikojë dhe do të marrë një miratim të lëshuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

c) Aplikimi për një ndryshim në përputhje me pikën “a” ose “b” do të dorëzohet para se një ndryshim i tillë të ndodhë, për t'i mundësuar Autoritetit të Aviacionit Civil që të përcaktojë pajtueshmërinë e vazhdueshme me VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij dhe për të ndryshuar, nëse është e nevojshme, certifikatën dhe kushtet që lidhen me certifikatën bashkangjitur asaj.

Ndryshimi do të zbatohet vetëm pas marrjes së miratimit zyrtar nga Autoriteti i Aviacionit Civil në përputhje me ADR.AR.C.040.

Gjatë ndryshimeve, operatori i aerodromit do të operojë sipas kushteve të miratuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

d) Ndryshimet që nuk kërkojnë miratim paraprak do të menaxhohen dhe të njoftohen tek Autoriteti i Aviacionit Civil siç përcaktohet në procedurën e miratuar nga ky i fundit në përputhje me ADR.AR.C.035 (h).

e) Operatori i aerodromit do t'i japë Autoritetit të Aviacionit Civil dokumentacionin përkatës, në përputhje me pikën “f” dhe ADR.OR.E.005.

f) Si pjesë e sistemit të tij të menaxhimit, siç përcaktohet në ADR.OR.D.005, operatori i aerodromit duke propozuar një ndryshim në aerodrom, në operimin e tij, në organizimin ose sistemin e tij të menaxhimit do të:

1. përcaktojë ndërvarësitë me çdo palë të prekur, do të planifikojë dhe do të kryejë një vlerësim të sigurisë në operim në koordinim me këto organizata;

2. grupojë supozimet dhe masat për zbutjet në mënyrë sistematike me çdo palë të prekur;

3. sigurojë një vlerësim gjithëpërfshirës të ndryshimit duke përfshirë çdo ndërveprim të nevojshëm; dhe

4. garantojë që argumentet e plota dhe të vlefshme, si dhe provat dhe kriteret e sigurisë të jenë përcaktuar dhe dokumentuar për të mbështetur vlerësimin e sigurisë dhe se ndryshimi mbështet përmirësimin e sigurisë, kurdo që në mënyrë të arsyeshme është e realizueshme.

ADR.OR.B.050 Pajtueshmëria e vazhdueshme me specifikimet e certifikimit të miratuara nga Agjencia dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil

Operatori i aerodromit, pas një ndryshimi të specifikimeve të certifikimit të përcaktuara nga ana e Agjencisë dhe të pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, do të:

a) kryejë një rishikim për të identifikuar të gjitha specifikimet e certifikimit të cilat janë të aplikueshme për aerodromin; dhe

b) nëse është e përshtatshme, do të fillojë një proces të ndryshimit në përputhje me ADR.OR.B.040 dhe do të zbatohet ndryshimet e nevojshme në aerodrom.

ADR.OR.B.065 Ndërprerja e operimit

Një operator që synon të ndërpresë operimin e një aerodromi do të:

- a) njoftojë Autoritetin e Aviacionit Civil sa më shpejt që të jetë e mundur;
- b) vërë këtë informacion në dispozicion të ofruesit përkatës të Shërbimit Informativ Aeronautik;
- c) dorëzojë certifikatën tek Autoriteti i Aviacionit Civil në datën e ndërprerjes së operimit; dhe
- d) sigurojë se janë marrë masat e duhura për të shmangur përdorimin e paqëllimshëm të aerodromit nga avioni, përveç nëse Autoriteti i Aviacionit Civil e ka miratuar përdorimin e aerodromit për qëllime të tjera.

ADR.OR.B.070 Përfundimi i ofrimit të shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit

Operatori i aerodromit duhet:

- a) të marrë masat e duhura për të siguruar që rreziqet e sigurisë që rezultojnë nga ndërprerja e funksionimit janë vlerësuar dhe zbutur;
- b) të sigurojë informacion mbi masat e përmendura në pikën a) për ofruesin e duhur të shërbimit të informacionit aeronautik.

NËNPJESA C – PËRGJEGJËSITË SHITESË TË OPERATORIT TË AERODROMIT (ADR.OR.C)

ADR.OR.C.005 Përgjegjësitë e operatorit të aerodromit

a) Operatori i aerodromit është përgjegjës për operimin e sigurt dhe mirëmbajtjen e aerodromit, në përputhje me:

1. VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe rregullat zbatuese të tij;
2. kushtet e certifikatës së tij;
3. përmbajtjen e manualit të aerodromit; dhe
4. çdo manual tjetër për pajisjet e aerodromit në dispozicion të aerodromit, sipas rastit.

b) Operatori i aerodromit do të sigurojë drejtpërdrejt, ose koordinojë përmes marrëveshjeve siç kërkohet me subjektet e përgjegjshme që ofrojnë shërbimet e mëposhtme:

1. ofrimin e shërbimeve të lundrimit ajror të përshtatshme për nivelin e trafikut dhe kushteve të operimit në aerodrom; dhe
2. hartimin dhe mirëmbajtjen e procedurave të fluturimit, në përputhje me kërkesat e zbatueshme.

c) Operatori i aerodromit do të koordinohet me Autoritetin e Aviacionit Civil për të garantuar që informacioni përkatës për sigurinë e avionëve është përfshirë në manualin e aerodromit dhe është botuar, aty ku shihet si e përshtatshme. Kjo do të përfshijë:

1. përjashtimet apo devijimet e dhëna nga kërkesat e zbatueshme;
2. dispozitat për të cilat ishte pranuar një nivel ekuivalent i sigurisë nga Autoriteti i Aviacionit Civil si pjesë e bazës të certifikimit; dhe

3. kushtet e veçanta dhe kufizimet në lidhje me përdorimin e aerodromit.

d) Nëse në aerodrom zbulohet një kusht rrezikshmërie, operatori i aerodromit duhet, pa vonesë, të marrë të gjitha masat e nevojshme për të siguruar që ato pjesë të aerodromit që janë gjetur se komprometojnë sigurinë nuk përdoren nga avionët.

e) Operatori i aerodromit, në mënyrë që të sigurojë operimin e sigurt të avionit në aerodrom, do të ofrojë dhe do të ruajë, drejtpërdrejtë ose nëpërmjet marrëveshjeve me palë të treta, ndihmesat vizuale, pajisjet meteorologjike, dhe çdo pajisje tjetër, në përputhje me tipin e operimeve që do të kryhen në atë aerodrom.

ADR.OR.C.015 E drejta e hyrjes në aerodrom

Për qëllimin e përcaktimit të pajtueshmërisë me kërkesat përkatëse në VKM nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre, një operator i aerodromit do t’i japë qasje çdo personi të autorizuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, në:

a) çdo facilitet (strukturë), dokument, regjistrime, të dhëna, procedura apo çdo material tjetër që lidhet me veprimtarinë e tij, që i nënshtrohet certifikimit ose deklaratës, qoftë ajo e kontraktuar apo jo; dhe

b) kryerjen ose dëshminë e çdo veprimi, inspektimi, testimi, vlerësimi ose ushtrimi të cilat Autoriteti i Aviacionit Civil i konsideron si të nevojshëm.

ADR.OR.C.020 Gjetjet dhe veprimet korrigjuese

Pas marrjes së njoftimit të informacioneve, operatori i aerodromit do të:

a) identifikojë burimin e shkakut të mos pajtueshmërisë;

b) përcaktojë një plan të veprimit korrigjues; dhe

c) demonstrojë (vërtetojë) zbatimin e veprimit korrigjues në mënyrë të pranueshme për Autoritetin e Aviacionit Civil brenda periudhës së rënë dakord me këtë autoritet, siç përcaktohet në ADR.AR.C.055d).

ADR.OR.C.025 Reagimi i menjëhershëm për një problem të sigurisë në operim – pajtueshmëria me direktivat e sigurisë në operim

Operatori i aerodromit zbaton të gjitha masat e sigurisë në operim, duke përfshirë direktivat e sigurisë në operim, të përcaktuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil në përputhje me ADR.AR.A.030c) dhe ADR.AR.A.040 të aneksit II.

ADR.OR.C.030 Raportimi i ngjarjeve

a) Operatori i aerodromit do t’i raportojë Autoritetit të Aviacionit Civil dhe çdo organizate tjetër të kërkuar nga legjislacioni kombëtar, çdo aksident, incident serioz dhe ngjarje siç përcaktohet në VKM nr. 739, datë 3.12.2021 “Për organizimin dhe funksionimin e Autoritetit të Investigimit për Sigurinë e Operimit në Aviacionin Civil, urdhrin e ministrit nr. 123, datë 22.12.2011 ‘Për adoptimin e rregullores për integrimin në një qendër të përbashkët të informacionit rreth ngjarjeve në aviacionin civil dhe shpërndarjen e këtij informacioni te palët e interesuara’” dhe urdhrin nr. 89, datë 5.5.2022 “Për miratimin e rregullores ‘Për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë’”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij urdhri dhe është pjesë përbërëse e tij.

b) Pa cenuar pikën “a” operatori do të raportojë tek Autoriteti i Aviacionit Civil dhe tek organizata përgjegjëse për projektimin e pajisjeve të aerodromit, çdo mosfunksionim, defekt teknik, tejkalim të kufizimeve teknike, ngjarje apo rrethanë tjetër të parregullt që ka rrezikuar ose mund të rrezikojë sigurinë dhe që nuk ka shkaktuar një aksident ose incident serioz.

c) Pa cenuar urdhrin e ministrit nr. 89, datë 5.5.2022 ‘Për miratimin e rregullores për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë’ dhe urdhrin e ministrit nr. 123, datë 22.12.2011 “Për adoptimin e rregullores për integrimin në një qendër të përbashkët të informacionit rreth ngjarjeve në aviacionin civil dhe shpërndarjen e këtij informacioni te palët e interesuara” raportet e përmendura në pikat “a” dhe “b” do të bëhen në formën dhe mënyrën e përcaktuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil dhe do të përmbajnë të gjithë informacionin përkatës në lidhje me gjendjen e njohur për operatorin e aerodromit ose ofruesin e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit.

d) Raportet do të bëhen nga operatori i aerodromit brenda 72 orëve nga marrja në dijeni për ngjarjen me të cilën ka të bëjë raporti, përveç nëse rrethanat të jashtëzakonshme e parandalojnë këtë.

e) Kur është e nevojshme, operatori i aerodromit do të prodhojë një raport pasues për të siguruar detaje të veprimeve që synon të ndër marrë për të parandaluar ndodhi të ngjashme në të ardhmen, sa më shpejt që këto veprime të jenë identifikuar. Ky raport do të prodhohet në një formë dhe mënyrë të përcaktuar nga AAC-ja.

ADR.OR.C.040 Parandalimi i zjarrit

Operatori i aerodromit duhet të vendosë procedura për të ndaluar:

a) pirjen e duhanit brenda zonës së lëvizjes, zonave të tjera operationale të aerodromit, ose zonave të aerodromit ku është depozituar lënda djegëse (karburanti) apo materiale të tjera të ndezshme;

b) shfaqjen e një zjarri të hapur apo ndërmarrjen e një aktiviteti që do të krijonte një rrezik zjarri brenda:

1. zonave të aerodromit ku është depozituar lënda djegëse(karburanti) apo materialet e tjera të ndezshme;

2. zonave të lëvizjes apo zonave të tjera operative të aerodromit, përveçse kur janë të autorizuar nga operatori i aerodromit.

ADR.OR.C.045 Përdorimi i alkoolit, substancave psikoaktive dhe ilaçeve

a) Operatori i aerodromit do të vendosë procedura për nivelin e konsumit të alkoolit, substancave psikoaktive dhe ilaçeve për:

1. personelin e përfshirë në operationet e shpëtimit dhe fikjes së zjarrit, dhe mirëmbajtjes së aerodromit;

2. personat e pashoqëruar që veprojnë në zonën e lëvizjes apo në zonat e tjera operationale të aerodromit.

b) Këto procedura do të përfshijnë kërkesat që personat e tillë:

1. të mos konsumojnë alkool gjatë periudhës së tyre në detyrë;

2. të mos kryejnë ndonjë detyrë nën ndikimin e:

i) alkoolit, apo çdo substance psikoaktive; ose

ii) çdo ilaçi që mund të ketë një efekt mbi aftësitë e tij/saj në një mënyrë të tillë që të rrezikojë (komprometojë) sigurinë teknike.

NËNPJESA D – MENAXHIMI – OPERATORI AERODROMIT (ADR.OR.D)

ADR.OR.D.005 Sistemi i menaxhimit

a) Operatori i aerodromit do të zbatojë dhe mirëmbajë një sistem të menaxhimit duke integruar një sistem të menaxhimit të sigurisë në operim (*safety*).

b) Sistemi i menaxhimit do të përfshijë:

1. linjat e përcaktuara qartë të përgjegjësisë dhe llogaridhënies për të gjithë operatorët e aerodromit, duke përfshirë edhe një përgjegjësi të drejtpërdrejtë për sigurinë në operim nga ana e menaxhmentit të lartë;

2. një përshkrim të filozofive dhe parimeve të përgjithshme të operatorit të aerodromit në lidhje me sigurinë në operim, të referuara si politika të sigurisë në operim, të nënshkruara nga menaxheri përgjegjës;

3. një proces formal që siguron se janë identifikuar rreziqet në operim;

4. një proces formal që siguron analizimin, vlerësimin dhe zbutjen e risqeve të sigurisë në operimet e aerodromit;

5. mjetet për të verifikuar performancën e sigurisë në operim të organizimit të operatorit të aerodromit në lidhje me treguesit e performancës të sigurisë në operim dhe objektivat e performancës së sigurisë në operim të sistemit të menaxhimit të sigurisë në operim, si dhe për të vërtetuar efektivitetin e kontrolleve të rrezikut të sigurisë në operim;

6. një proces formal për të:

i) identifikuar ndryshimet brenda sistemit të menaxhimit të organizimit të operatorit të aerodromit, aerodromit ose operimit të tij të cilat mund të ndikojnë në proceset, procedurat dhe shërbimet e caktuara;

ii) përshkruar marrëveshjet (mënyrat) e garantimit të performancës së sigurisë në operim përpara zbatimit të ndryshimeve; dhe

iii) eliminuar apo modifikuar kontrollet e riskut të sigurisë në operim që nuk nevojiten më, apo që nuk janë më efektive për shkak të ndryshimeve në mjedisin e operacional;

7. disa procese formale për të rishikuar sistemin e menaxhimit të përcaktuar në paragrafin “a”, për të identifikuar shkaqet e performancës jashtë standardeve të sistemit të menaxhimit të sigurisë në operim, për të përcaktuar implikimet (ndërlikimet) e një performace të tillë të rëndomtë (dobët) në operimet, si dhe për eliminimin ose zbutjen e këtyre shkaqeve;

8. një program trajnimi të sigurisë në operim që garanton se personeli i përfshirë në operacionet e shpëtimit dhe fikjes së zjarrit, mirëmbajtjes dhe menaxhimit të aerodromit është i trajnuar dhe është kompetent për të kryer detyrat e sistemit të menaxhimit të sigurisë në operim;

9. mjetet formale për komunikimin e sigurisë në operim që garantojnë se personeli është plotësisht i vetëdijshëm për sistemin e menaxhimit të sigurisë në operim, se ai jep informacione të rëndësishme të sigurisë në operim dhe se shpjegon pse janë ndërmarrë veprime të veçanta të sigurisë në operim dhe pse janë futur apo ndryshuar procedurat e sigurisë në operim;

10. koordinimin e sistemit të menaxhimit të sigurisë në operim me planin e reagimit të emergjencës së aerodromit; dhe koordinimin e planit të reagimit të emergjencës së aerodromit me planet e reagimit të emergjencës së atyre organizatave me të cilat ai do të ndërveprojë gjatë ofrimit të shërbimeve të aerodromit; dhe

11. një proces formal për të monitoruar pajtueshmërinë e organizatës me kërkesat përkatëse.

c) Operatori i aerodromit do të dokumentojë të gjitha proceset kyçe të sistemit të menaxhimit.

d) Sistemi i menaxhimit duhet të jetë në përpjesëtim me madhësinë e organizatës dhe aktivitetet e saj, duke marrë parasysh rreziqet dhe risqet shoqëruese që janë të pandashme nga këto aktivitete.

e) Në rast se operatori i aerodromit zotëron edhe një certifikatë për ofrimin e shërbimeve të lundrimit ajror, ai do të garantojë që sistemi i menaxhimit i mbulon të gjitha aktivitetet në fushën e certifikatave të tij.

ADR.OR.D.007 Menaxhimi i të dhënave aeronautike dhe informacionit aeronautik

a) Si pjesë e sistemit të tij të menaxhimit, operatori i aerodromit do të implementojë dhe mirëmbajë një sistem të menaxhimit të cilësisë që mbulon aktivitetet e mëposhtme:

1. aktivitetet e të të dhënave aeronautike;

2. aktivitetet e sigurimit të informacionit aeronautik.

b) Operatori i aerodromit, si pjesë e sistemit të tij të menaxhimit, do të krijojë një sistem të menaxhimit të sigurisë për të garantuar sigurinë e të dhënave operationale që merr, ose prodhon, ose ndryshe përdor, në mënyrë që qasja në ato të dhëna operationale të kufizohet vetëm për të autorizuarit

c) Sistemi i menaxhimit të sigurisë së operatorit të aerodromit do të përcaktojë elementet e mëposhtëm:

1. procedurat në lidhje me vlerësimin dhe zbutjen e rrezikut të sigurisë së të dhënave, monitorimin dhe përmirësimin e sigurisë, rishikimet e sigurisë dhe shpërndarjen e leksioneve;

2. mjetet e krijuara për të zbuluar shkeljet e sigurisë dhe për të paralajmëruar personelin me paralajmërimet e duhura të sigurisë;

3. mjetet për të kontrolluar efektet e shkeljeve të sigurisë dhe për të identifikuar veprimet e rigjenerimit dhe procedurat e zbutjes për të parandaluar përsëritjen.

d) Operatori i aerodromit do të sigurojë ligjshmërinë për informacion të klasifikuar/leje sigurie të personelit të tij në lidhje me sigurinë e të dhënave aeronautike.

e) Operatori i aerodromit do të marrë masat e nevojshme për të mbrojtur të dhënat e tij aeronautike nga kërcënimet e sigurisë kibernetike.

ADR.OR.D.010 Aktivitetet e kontraktuara

a) Veprimtaritë e kontraktuara përfshijnë të gjitha aktivitetet brenda fushëveprimit të operatorit të aerodromit, në përputhje me kushtet e certifikatës që kryhen nga organizata të tjera ose të vete certifikuara për të kryer një aktivitet të tillë, ose nëse nuk janë certifikuar, që punojnë nën miratimin e operatorit të aerodromit. Operatori i aerodromit do të sigurojë që kur kontraktin apo blen ndonjë pjesë të veprimtarisë së tij, shërbimi ose pajisja apo sistemi i kontraktuar apo i blerë është në përputhje me kërkesat e zbatueshme.

b) Kur një operator i aerodromit kontraktton ndonjë pjesë të veprimtarisë së tij me një organizatë që nuk është e certifikuar në përputhje me këtë pjesë për të kryer një veprimtari të tillë, organizata e kontraktuar do të punojë nën miratimin dhe mbikëqyrjen e operatorit të aerodromit. Operatori i aerodromit do të garantojë që Autoritetit të Aviacionit Civil t'i jepet e drejta e hyrjes në organizatën e kontraktuar, për të përcaktuar pajtueshmërinë e vazhdueshme me kërkesat e zbatueshme.

ADR.OR.D.015 Kërkesat për personelin

a) Operatori i aerodromit do të emërojë një menaxher të përgjithshëm, i cili ka autoritetin për të garantuar që të gjitha aktivitetet të mund të financohen dhe të kryhen në përputhje me kërkesat e zbatueshme. Menaxheri i përgjithshëm do të jetë përgjegjës për krijimin dhe mbajtjen e një sistemi efektiv të menaxhimit.

b) Operatori i aerodromit do të emërojë personat përgjegjës për menaxhimin dhe mbikëqyrjen e fushave të mëposhtme:

1. shërbimet e operimit të aerodromit; dhe
2. mirëmbajtjen e aerodromit.

c) Operatori i aerodromit duhet të emërojë një person ose grup personash përgjegjës për zhvillimin, mirëmbajtjen dhe menaxhimin e vazhdueshëm të sistemit të menaxhimit të sigurisë në operim.

Këta persona do të veprojnë në mënyrë të pavarur nga menaxherët e tjerë brenda organizatës, do të kenë qasje të drejtpërdrejtë te menaxheri i përgjithshëm dhe te menaxhmenti përkatës për çështjet e sigurisë në operim dhe do të jenë përgjegjës përpara menaxherit të përgjithshëm.

d) Operatori i aerodromit do të ketë personel të mjaftueshëm dhe të kualifikuar për detyrat dhe aktivitetet e planifikuara për t'u kryer në përputhje me kërkesat e zbatueshme.

e) Operatori i aerodromit do të caktojë një numër të mjaftueshëm mbikëqyrësish të personelit me detyra dhe përgjegjësi të përcaktuara, duke marrë parasysh strukturën e organizatës dhe numrin e personelit të punësuar.

f) Operatori i aerodromit do të garantojë se personeli i përfshirë në operimin, mirëmbajtjen dhe menaxhimin e aerodromit është i trajnuar në mënyrën e duhur në përputhje me programin e trajnimit.

ADR.OR.D.017 Programet e trajnimit dhe kontrollit të aftësive

a) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program trajnimi për personelin e përfshirë në operacion, mirëmbajtjen dhe menaxhimin e aerodromit, për të siguruar aftësitë e tyre të vazhdueshme, dhe se ata janë të vetëdijshëm për rregullat dhe procedurat në lidhje me funksionimin e aerodromit dhe marrëdhëniet e funksionet dhe detyrat e tyre për funksionimin e aerodromit në tërësi.

b) Trajnimi i përmendur në pikën "a", do të:

1. përfshijë trajnimin fillestar, të përsëritur, përditësues dhe i vazhdueshëm
2. të jetë i përshtatshëm për funksionet dhe detyrat për personelin;
3. përfshijë procedurat e zbatueshme operacionale dhe kërkesat e aerodromit, si dhe drejtimin.

c) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që çdo personel tjetër, përfshirë personelin e organizatave të tjera që operojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom, të lejojnë hyrjen e pashoqëruar në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operacionale të aerodromit, të jetë i trajnuar dhe i kualifikuar për këtë hyrje të pashoqëruar.

d) Trajnimi i përmendur në pikën c) do të:

1. përfshijë trajnimin fillestar, të përsëritur, përditësues dhe vazhdueshëm;
2. përfshijë procedurat e zbatueshme operacionale dhe kërkesat e aerodromit, si dhe drejtimin

e) Operatori i aerodromit do të sigurojë që personeli i referuar në pikat "a" dhe "c" të ketë përfunduar me sukses trajnimin e nevojshëm fillestar para se të lejohet:

1. të kryejë detyrat e tij pa mbikëqyrje;
2. hyrja e pashoqëruar në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operacionale të aerodromit.

Trajnimi fillestar do të përfshijë trajnimin teorik dhe praktik të vlerësimit të kohëzgjatjes dhe kompetencës adekuate të personelit pas ofrimit të trajnimit.

f) Në mënyrë që të vazhdojë të kryejë detyrat e tij të pambikëqyrura dhe të lejohet hyrja e pashoqëruar në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operationale të aerodromit dhe përveç nëse specifikohet ndryshe në këtë pjesë dhe pjesën-ADR. OPS, operatori i aerodromit do të sigurojë që personeli i referuar në pikat “a” dhe “c” të jenë trajnuar mbi rregullat dhe procedurat përkatëse për funksionimin e aerodromit duke plotësuar me sukses:

1. trajnim përsëritës, në intervale që nuk i kalojnë 24 muaj nga përfundimi i trajnimit fillestar. Nëse trajnimi përsëritës është ndërmarrë brenda 3 muajve të fundit kalendarikë të intervalit, periudha e re e intervalit do të llogaritet nga data e skadimit të intervalit origjinal;

2. trajnim përditësues, para kryerjes së detyrave të tij të pambikëqyrura ose lejohet hyrja e pashoqëruar në zonën e lëvizjes ose në një zonë tjetër operationale të aerodromit, kur ai mungon në detyrat e tij për një periudhë jo më pak se 3 dhe jo më shumë se 12 muaj rresht. Në rast të mungesës mbi 12 muaj rresht, ky personel do t'i nënshtrohet trajnimit fillestar në përputhje me pikën “c”;

3. trajnimi i vazhdueshëm për shkak të ndryshimeve në mjedisin e tij të funksionimit ose detyrave të caktuara, sipas nevojës.

g) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program kontrolli të aftësive për personelin e përmendur në pikën “a” dhe të sigurojë për personelin e përmendur në pikën “c” që kanë demonstruar aftësitë e tyre në kryerjen e detyrave, në përputhje me aftësitë e kontrollit të programit, në mënyrë që të sigurohen:

1. kompetenca të vazhdueshme
2. se ata janë të vetëdijshëm për rregullat dhe procedurat që lidhen me funksionet dhe detyrat e tyre.

Përveç nëse specifikohet ndryshe në këtë pjesë dhe pjesën-ADR.OPS, operatori i aerodromit do të sigurojë që personat e përmendur në pikat “a” dhe “c” t'i nënshtrohen kontrolleve të aftësisë në intervale që nuk i kalojnë 24 muaj nga përfundimi i trajnimit të tyre fillestar.

h) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë, që:

1. Përdoren instruktorë të kualifikuar dhe me përvojë për sigurimin e trajnimit dhe vlerësues për vlerësimet dhe kontrollet e aftësive;

2. Mjetet dhe pajisjet e përshtatshme të përdoren për sigurimin e trajnimit dhe, kur është e zbatueshme, për kryerjen e kontrolleve të aftësisë.

i) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedurat për zbatimin e programeve të trajnimit dhe kontrollit të aftësive dhe do të:

1. mbajë shënime të përshtatshme kualifikimi, trajnimi dhe kontrolli të aftësive për të demonstruar pajtueshmërinë me këtë kërkesë;

2. sipas kërkesës, të vendosë të dhënat në dispozicion të personelit në fjalë;

3. nëse një person është i punësuar nga një punëdhënës tjetër, me kërkesë, të vendos të dhënat për atë person në dispozicion të atij punëdhënësi të ri.

ADR.OR.D.020 Kërkesat për facilitetet (strukturat)

a) Operatori i aerodromit do të garantojë se facilitetet (strukturat) e duhura janë vënë në dispozicion të personelit të tij ose personelit të punësuar nga palët me të cilat ai ka kontraktuar për sigurimin e shërbimeve operationale dhe të mirëmbajtjes së aerodromit.

b) Operatori i aerodromit do të përcaktojë zonat e duhura të aerodromit që do të përdoren për magazinimin e mallrave të rrezikshme të transportuara përmes aerodromit, në përputhje me udhëzimet teknike.

ADR.OR.D.025 Koordinimi me organizata të tjera

Operatori i aerodromit do të:

a) garantojë se sistemi i menaxhimit të aerodromit adreson koordinimin dhe ndërveprimin me procedurat në operim të organizatave të tjera që operojnë apo ofrojnë shërbime në aerodrom; dhe

b) garantojë se këto organizata kanë në fuqi procedura mbi sigurinë në operim me qëllim përmbushjen e kërkesave të zbatueshme të udhëzimit nr. 3, datë 7.2.2011 “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar, dhe rregullave zbatuese të tij, si dhe kërkesave të përcaktuara në manualin e aerodromit.

ADR.OR.D.027 Programet e sigurisë në operim

Operatori i aerodromit do të:

a) krijojë, udhëheqë dhe zbatojë programe për të nxitur sigurinë në operim dhe shkëmbimin e informacionit përkatës të sigurisë në operim; dhe

b) inkurajojë (nxisë) organizatat që operojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom që të përfshihen në programe të tilla.

ADR.OR.D.030 Sistemi i raportimit të sigurisë në operim

a) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe do të zbatojë një sistem të raportimit të sigurisë në operim për të gjithë personelin dhe organizatat që operojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom, për të promovuar sigurinë në operim në aerodrom, si dhe për përdorimin e sigurt të aerodromit.

b) Operatori i aerodromit, në përputhje me ADR.OR.D.005 b/3, do të:

1. kërkojë që personeli dhe organizatat e përmendura në pikën “a” të përdorin sistemin e raportimit të sigurisë në operim për raportimin e detyrueshëm të çdo aksidenti, incidenti të rëndë dhe ngjarjeje; dhe

2. sigurojë që sistemi i raportimit të sigurisë në operim të mund të përdoret për raportimin vullnetar të ndonjë defekti, avarie dhe rreziku të sigurisë në operim, të cilat mund të ndikojnë në sigurinë në operim.

c) Sistemi i raportimit të sigurisë në operim do të mbrojë identitetin e raportuesit, do të inkurajojë (nxisë) raportimin vullnetar dhe do të përfshijë mundësinë që raportet të mund të paraqiten në mënyrë anonime.

d) Operatori i aerodromit, do të:

1. regjistrojë të gjitha raportet e paraqitura;

2. analizojë dhe vlerësojë raportet, sipas rastit, me qëllim korrigjimin e mangësive të sigurisë në operim dhe identifikimin e tendencave (ecurisë);

3. garantojë se të gjitha organizatat që operojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom, të cilat janë të lidhura me shqetësimin e sigurisë në operim, të marrin pjesë në analizën e raporteve të tilla dhe që të gjitha masat korrigjuese dhe/ose masat parandaluese të identifikuar të jenë zbatuar;

4. kryejë hetime të raporteve sipas rastit; dhe

5. të shmangë ngarkimin e fajit në përputhje me parimet e “*just culture*”.

ADR.OR.D.035 Mbajtja e të dhënave

a) Operatori i aerodromit do të krijojë një sistem të përshtatshëm të mbajtjes së të dhënave, duke mbuluar të gjitha aktivitetet e tij të ndërmarra sipas udhëzimit nr. 3, datë 7.2.2011, “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar dhe rregullave zbatuese të tij.

b) Format i të dhënave do të specifikohet në manualin e aerodromit.

c) Të dhënat e regjistruara do të ruhen në një mënyrë që siguron mbrojtje nga dëmet, ndryshimet dhe vjedhja.

d) Të dhënat e regjistruara do të mbahen për një minimum prej pesë vjetësh, përveç të dhënave të mëposhtme që do të mbahen si në vijim:

1. baza e certifikimit e aerodromit, mjetet alternative të pajtueshmërisë në përdorim dhe certifikata aktuale e aerodromit ose operatorit të aerodromit, për gjithë jetëgjatësinë e certifikatës;

2. marrëveshjet me organizata të tjera, për aq kohë sa marrëveshje të tilla janë në fuqi;

3. manualet e pajisjeve të aerodromit ose sistemeve të angazhuar në aerodrom, për aq kohë sa ato përdoren në aerodrom;

4. raportet e vlerësimit të sigurisë në operim për gjithë kohëzgjatjet e sistemit/ procedurës/ aktivitetit;

5. trajnimi i personelit, kualifikimet dhe të dhënat mjekësore, si dhe kontrollet e aftësisë së tyre, sipas rasteve, për të paktën katër vjet pas përfundimit të punësimit (marrëdhëniet e tyre të punës) të tyre, ose deri sa fusha e punësimit të tyre të jetë objekt auditimi (verifikimi) nga ana e Autoritetit të Aviacionit Civil; dhe

6. Versioni aktual i regjistrit të rreziqeve;

7. Autorizimet e drejtimit të automjetit dhe, nëse është e përshtatshme, certifikatat e aftësive të gjuhës, për të paktën katër vjet pas përfundimit të punësimit të një personi, ose revokimin ose anulimin e një Autorizim drejtimi, ose derisa kjo fushë e veprimtarisë të jetë audituar nga autoritetet kompetente;

8. Autorizimet e automjeteve dhe regjistrat e mirëmbajtjes së automjeteve të operatorit të aerodromit, për të paktën katër vjet pasi një automjet është hequr nga operimi, ose derisa kjo zonë të auditohet nga autoriteti kompetent.

e) Të gjitha të dhënat e regjistruara do t'i nënshtrohen ligjit në fuqi për mbrojtjen e të dhënave.

NËNPJESA E – MANUALI I AERODROMIT DHE DOKUMENTACIONI (ADR.OR.E)

ADR.OR.E.005 Manuali i Aerodromit

a) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe mirëmbajë një manual të aerodromit.

b) Përmbajtja e manualit të aerodromit do të pasqyrojë bazën e certifikimit dhe kërkesat e përcaktuara në këtë pjesë dhe pjesën-ADR.OPS, siç është e zbatueshme (sipas rastit) dhe nuk do të shkelë kushtet e certifikatës. Manuali i aerodromit do të përmbajë ose referojë të gjitha informacionet e nevojshme për përdorimin e sigurt, operimin dhe mirëmbajtjen e aerodromit, pajisjeve të tij, si dhe kufizimet e pengesave, sipërfaqet mbrojtëse të tij dhe fushate tjera që lidhen me aerodromin.

c) Manuali aerodromit mund të hartohet në pjesë të veçanta.

d) Operatori i aerodromit do të garantojë se i gjithë personeli i aerodromit dhe personeli i gjithë organizatave të tjera përkatëse ka qasje të lehtë në pjesë të manualit të aerodromit që janë të lidhura me detyrat dhe përgjegjësitë e tyre.

e) Operatori i aerodromit do të:

1. vërë në dispozicion të Autoritetit të Aviacionit Civil ndryshimet që do të bëjë dhe rishikimet e manualit të aerodromit, për pikat që kërkojnë miratim paraprak në përputhje me ADR.OR.B.040, përpara datës efektive dhe do të garantojë se ato nuk do të hyjnë në fuqi para marrjes së miratimit nga Autoriteti i Aviacionit Civil; ose

2. vërë në dispozicion të Autoritetit të Aviacionit Civil ndryshimet që do të bëjë dhe rishikimet e manualit të aerodromit përpara datës efektive, nëse ndryshimi i propozuar apo rishikimi i manualit të aerodromit kërkon vetëm një njoftim Autoritetit të Aviacionit Civil në përputhje me ADR.OR.B 0,040d) dhe ADR.OR.B.015b).

f) Pavarësisht pikës “e”, kur ndryshimet apo rishikimet kërkojnë në interes të sigurisë në operim, ato mund të publikohen dhe të zbatohen menjëherë, me kusht që të jetë aplikuar për marrjen e çdo miratimi të kërkuar.

g) Operatori i aerodromit, do të:

1. rishikojë përmbajtjen e manualit të aerodromit, për të garantuar se ai është mbajtur i përditësuar dhe i amenduar kudo që është e nevojshme;

2. përfshijë të gjitha ndryshimet dhe plotësimet e kërkuara nga Autoriteti i Aviacionit Civil; dhe

3. njoftojë të gjithë personelin e aerodromit dhe organizatat e tjera përkatëse për ndryshimet që lidhen me detyrat dhe përgjegjësitë e tyre.

h) Operatori i aerodromit do të garantojë se çdo informacion i marrë nga dokumentet e tjera të miratuara dhe çdo ndryshim i tyre, është pasqyruar saktë në manualin e aerodromit. Kjo nuk e pengon operatorin e aerodromit të publikojë të dhëna dhe procedura më të rezervuara në manualin e aerodromit.

i) Operatori i aerodromit do të garantojë, se:

1. manuali i aerodromit është shkruar në një gjuhë të pranueshme për Autoritetin e Aviacionit Civil; dhe

2. i gjithë personeli është në gjendje të lexojë dhe të kuptojë gjuhën në të cilën janë të shkruar ato pjesë të manualit të aerodromit dhe dokumentet e tjera operative që kanë të bëjnë me detyrat dhe përgjegjësitë e tyre.

j) Operatori i aerodromit do të garantojë se manuali i aerodromit:

1. është nënshkruar nga menaxheri i përgjithshëm i aerodromit;

2. është shtypur ose është në format elektronik dhe është i lehtë për t'u rishikuar (lehtësisht i rishikueshëm);

3. ka një sistem për menaxhimin e kontrollit të versionit i cili zbatohet dhe është paraqitur në manualin e aerodromit; dhe

4. zbaton parimet e faktorit njeri (faktorëve njerëzorë) dhe është i organizuar në mënyrë të tillë që lehtëson përgatitjen, përdorimin dhe rishikimin e tij.

k) Operatori i aerodromit do të mbajë të paktën një kopje të plotë dhe aktuale të manualit të aerodromit në aerodrom dhe ta vërë atë në dispozicion për inspektim nga ana e Autoritetit të Aviacionit Civil.

l) Përmbajtja e manualit të aerodromit do të jetë si në vijim:

1. Të përgjithshme;

2. Sistemi i menaxhimit të aerodromit, kërkesat për kualifikimin dhe trajnimin;

3. Karakteristikat e aerodromit;

4. Të dhënat e aerodromit që kërkohet të raportohen në Shërbimin e Informacionit Aeronautik; dhe

5. Të dhënat e procedurave të operimit të aerodromit, pajisjeve të tij dhe masave të sigurisë teknike.

ADR.OR.E.010 Kërkesat për dokumentacionin

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë disponueshmërinë e çdo dokumentacioni tjetër të kërkuar si dhe amendimet përkatëse.

b) Operatori i aerodromit do të jetë i aftë për shpërndarjen pa vonesë të udhëzimeve operationale dhe informacioneve të tjera.

NËNPJESA F – SHËRBIMI I MENAXHIMIT TË VENDQËNDRIMIT (ADR.OR.F)

ADR.OR.F.001 Përgjegjësitë e organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS do të sigurojë shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit në përputhje me:

a) kërkesat e përcaktuara në shtojcën VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe në aneksin III (Pjesa-ADR.OR) dhe aneksi IV (Pjesa-ADR.OPS) të kësaj rregulloreje;

b) deklarata e saj;

c) procedurat e operimit të përfshira në manualin e aerodromit;

d) manuali i sistemit të menaxhimit në përputhje me ADR.OR.F.095;

e) çdo manual tjetër që përdoret për sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit.

ADR.OR.F.005 Deklarata e organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së

a) Kur një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS-së synon të sigurojë udhëzime për avionët siç përcaktohet në pikat a/1 dhe a/2 të pikës ADR.OPS.D.001 si minimum, ajo do të paraqesë një deklaratë tek AAC-ja, të paktën 2 muaj para datës së fillimit të parashikuar të ofrimit të shërbimit. Deklarata përmban informacionin e mëposhtëm:

1. emrin e organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së;

2. të dhënat e kontaktit të organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së;

3. emrin dhe të dhënat e kontaktit të menaxherit të përgjegjshëm
4. emrin/at e aerodromit/ve ku do të ofrohet shërbimi;
5. kur është e zbatueshme sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, një listë të aerodromeve të vendosura në Shtetet e tjera Anëtare ku ofrohet shërbimi;
6. data e fillimit të synuar të sigurimit të shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit;
7. një deklaratë që konfirmon se ka vendosur marrëveshje zyrtare me operatorin e aerodromit dhe ofruesin e shërbimit të trafikut ajror në aerodrom ku synon të sigurojë shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit;
8. një deklaratë që konfirmon që organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së ka zhvilluar një politikë sigurie dhe do ta zbatojë atë politikë gjatë ofrimit të shërbimit të mbuluar nga deklarata, në përputhje me pikën ADR.OR.F.045 b/2;
9. një deklaratë që konfirmon se organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së është në përputhje dhe, gjatë ofrimit të shërbimit të mbuluar nga deklarata, do të vazhdojë të jetë në përputhje me kërkesat e zbatueshme të shtojcës VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe aneksit III (Pjesa-ADR.OR) dhe aneksi IV (Pjesa- ADR.OPS) të kësaj rregulloreje;
- b) Me përjashtim nga pika a), kur operatori i certifikuar i aerodromit ose ofruesi i miratuar i shërbimeve të trafikut ajror synon të ofrojë shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit, ai do të:
 1. njoftojë AAC si Autoriteti i tij Kompetent;
 2. rishikojë politikën e tij të sigurisë për të përfshirë sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit;
 3. paraqesë në AAC programin e trajnimit të personelit që synohet të përdoret për ofrimin e shërbimit.

ADR.OR.F.010 Vlefshmëria e vazhdueshme e deklaratës

Një deklaratë e bërë nga një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS-së në përputhje me pikën ADR.OR.F.005 do të mbetet e vlefshme në varësi të kushteve të mëposhtme:

- a) organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së është në përputhje me kërkesat e përcaktuara në shtojcën VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe në aneksin III (Pjesa-ADR.OR) dhe aneksi IV (Pjesa-ADR.OPS) e kësaj rregulloreje, duke marrë parasysh dispozitat në lidhje me trajtimin e informacioneve siç specifikohet në pikën ADR.OR.F.035 të këtij aneksi;
- b) AAC-së i lejohet hyrja në organizatën përgjegjëse për sigurimin e AMS-së në përputhje me pikën ADR.OR.F.030 të këtij aneksi për të përcaktuar pajtueshmërinë e vazhdueshme me kërkesat e përcaktuara në shtojcën VII të VKM-së nr. 1095, datë 24.12.2020 “Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil” dhe në aneksin III (Pjesa-ADR.OR) dhe aneksi IV (Pjesa-ADR.OPS) e kësaj rregulloreje;
- c) deklarata nuk është tërhequr nga organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së ose është njoftuar nga AAC për të ndaluar disa ose të gjitha shërbimet e mbuluara nga deklarata.

ADR.OR.F.015 Fillimi i ofrimit të shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të fillojë sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit në një aerodrom, kur:

- a) deklarata është marrë nga AAC;
- b) ka vendosur marrëveshje zyrtare me operatorin e certifikuar të aerodromit dhe ofruesin e miratuar të shërbimit të trafikut ajror në aerodromin ku shërbimi do të ofrohet në përputhje me pikat ADR.OR.F.085 dhe ADR. përkatësisht OR.F.090;
- c) siguron prova se personeli i saj ka përfunduar trajnimin e kërkuar fillestar dhe për njësi.

ADR.OR.F.020 Përfundimi i ofrimit të shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së që synon të ndërpresë përfundimisht ofrimin e shërbimit në një aerodrom do të:

a) njoftojë operatorin e aerodromit dhe AAC, sa më shpejt të jetë e mundur, në mënyrë që të bëjë të mundur marrjen e masave të duhura për vazhdimin e sigurt të shërbimit;

b) paraqesë në AAC një deklaratë të ndryshuar ose të kërkojë çregjistrimin e deklaratës, me datën e përfundimit të ofrimit të shërbimit.

ADR.OR.F.025 Ndryshimet

a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të koordinojë me operatorin e aerodromit çdo ndryshim në informacionin që përmbahet në deklaratën e specifikuar në pikën ADR.OR.F.005 a) dhe në programin e trajnimit ose manualin e sistemit të menaxhimit, referuar përkatësisht në pikën ADR.OR.F.005 “b” dhe pika ADR.OR.F.095.

b) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të njoftojë, pa vonesë të panevojshme, AAC-në për çdo ndryshim të specifikuar në pikën “a” dhe, nëse është e nevojshme, të paraqesë një deklaratë të ndryshuar.

c) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do t’i sigurojë AAC-së dokumentacionin përkatës në përputhje me pikën “d”.

d) Si pjesë e sistemit të saj të menaxhimit të referuar në pikën ADR.OR.F.045, organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së që propozon një ndryshim në organizatën e saj, sistemin e saj të menaxhimit ose programin e saj të trajnimit:

1. përcakton ndërvarësinë me çdo palë të prekur dhe planifikon dhe kryen një vlerësim të sigurisë në koordinim me këto organizata;

2. rregullon supozimet dhe lehtësirat me çdo palë të prekur në mënyrë sistematike;

3. të sigurojë një vlerësim gjithëpërfshirës ndryshimi, duke përfshirë çdo ndërveprim të nevojshëm;

4. të sigurojë që argumentet e plota dhe të vlefshme, provat dhe kriteret e sigurisë janë krijuar dhe dokumentuar për të mbështetur vlerësimin e sigurisë, dhe se ndryshimi mbështet përmirësimin e sigurisë kurdoherë që është e mundur.

ADR.OR.F.030 Hyrja

Për qëllimin e përcaktimit nëse një organizatë përgjegjëse për sigurimin e AMS-së po vepron në përputhje me deklaratën e saj, organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të sigurojë që çdo person i autorizuar ligjërisht nga AAC, në çdo kohë:

a) i lejohej hyrja në çdo strukturë, dokument, regjistër, të dhëna, procedurë ose çdo material tjetër në lidhje me veprimtarinë e tij;

b) lejohej të kryejë ose të dëshmojë çdo veprim, inspektim, provë, vlerësim ose ushtrim që Autoriteti i Aviacionit Civil e sheh të nevojshme.

ADR.OR.F.035 Informacionet/gjetjet dhe veprimet korrigjuese

a) Pasi AAC t’i ketë komunikuar një informacion/gjetje organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS në përputhje me pikën ADR.AR.C.055 të aneksit II, organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të ndërmarrë hapat e mëposhtëm brenda periudhës kohore të përcaktuar nga AAC:

1. të identifikojë shkaku kryesor të mosrespektimit;

2. të përcaktojë një plan veprimi korrigjues;

3. të demonstrojë zbatimin e veprimit korrigjues për kënaqësinë e AAC brenda periudhës kohore të rënë dakord me atë autoritet në përputhje me pikën ADR.AR.C.055d) të aneksit II.

b) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të informojë operatorin e aerodromit për veprimet e detajuara në pikën “a” dhe, kur është e përshtatshme, të koordinojë këto veprimet me operatorin e aerodromit.

ADR.OR.F.040 Reagim i menjëhershëm ndaj një problemi sigurie – pajtueshmëria me direktivat e sigurisë

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së duhet të:

a) zbatojë çdo masë sigurie, përfshirë direktivat e sigurisë, të marra nga Autoriteti i Aviacionit Civil në përputhje me pikat ADR.AR.A.030 “c” dhe ADR.AR.A.040 të aneksit II;

b) kur zbaton masat e përmendura në pikën a), koordinon me operatorin e aerodromit dhe ofruesin e shërbimit të trafikut ajror, kur është e nevojshme.

ADR.OR.F.045 Sistemi i menaxhimit

a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së, operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimit të trafikut ajror, kur ky i fundit siguron pjesërisht ose ekskluzivisht shërbime të menaxhimit të vendqëndrimit, do të zbatojë dhe mirëmbajë një sistem menaxhimi që integron një sistem të menaxhimit të sigurisë që gjithashtu mbulon ato aktivitete.

b) Sistemi i menaxhimit do të përfshijë:

1. linjat e përcaktuara qartë të përgjegjësisë dhe llogaridhënies në të gjithë organizatën, duke përfshirë përgjegjësi të drejtpërdrejtë për sigurinë nga ana e menaxhimit të nivelit të lartë;

2. një përshkrim të filozofive dhe parimeve të përgjithshme të organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së në lidhje me sigurinë, referuar si politika e sigurisë, e nënshkruar nga menaxheri i përgjegjës;

3. një proces zyrtar që siguron që rreziqet në operacione të identifikohen;

4. një proces zyrtar që siguron analizën, vlerësimin dhe zbutjen e rreziqeve të sigurisë në ofrimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit;

5. mjetet për të verifikuar performancën e sigurisë së organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së në lidhje me treguesit dhe objektivat e performancës së sigurisë së sistemit të menaxhimit të sigurisë dhe për të vërtetuar efektivitetin e kontroleve të rrezikut të sigurisë;

6. një proces zyrtar për të:

i. identifikuar ndryshimet brenda organizatës, sistemit të menaxhimit të saj, ose ofrimit të shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit që mund të ndikojë në proceset, procedurat dhe shërbimet e vendosura;

ii. përshkruar marrëveshjet për të siguruar performancën e sigurisë para se të zbatohen ndryshimet;

iii. eliminuar ose modifikuar kontrollet e rrezikut të sigurisë që nuk janë më të nevojshme ose efektive për shkak të ndryshimeve në mjedisin operativ;

7. një proces zyrtar për të rishikuar sistemin e menaxhimit të përmendur në pikën “a”, për të identifikuar shkakun/qet e performancës nën standard të sistemit të menaxhimit të sigurisë, për të përcaktuar implikimet e kësaj performancë nën standard në operacione dhe për të eliminuar ose zbutur shkaqe/t të tilla;

8. një program trajnimi për sigurinë që garanton se personeli i përfshirë në sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit të jetë i trajnuar dhe kompetent për të kryer detyrat e menaxhimit të sigurisë;

9. mjete formale për komunikim të sigurt që siguron se personeli është plotësisht i vetëdijshëm për sistemin e menaxhimit të sigurisë, përcjell informacione kritike për sigurinë dhe shpjegon pse ndërmerren veprime të veçanta të sigurisë dhe pse futen ose ndryshohen procedurat e sigurisë;

10. një proces zyrtar për të monitoruar pajtueshmërinë e organizatës me kërkesat përkatëse.

c) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të dokumentojë të gjitha proceset kryesore të sistemit të menaxhimit në një manual.

ADR.OR.F.050 Raportimi i keqfunksionimeve të sistemeve të përdorura për sigurimin e shërbimeve të menaxhimit të vendqëndrimit

Pa cenuar urdhrin nr. 89, datë 5.5.2022 “Për miratimin e rregullores ‘Për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë’”, organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do t’i raportojë Autoritetit AAC si Autoriteti Kompetent i shtetit ku ndodhet aerodromi, operatorit të aerodromit dhe organizatës përgjegjëse për hartimin e pajisjeve të çdo aerodromi të përdorura për sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit çdo mosfunksionim, defekt teknik, tejkalim të kufizimeve teknike, ndodhi ose rrethana të tjera të parregullta që kanë ose mund të kenë rrezikuar sigurinë dhe që nuk ka rezultuar në aksident ose incident serioz.

ADR.OR.F.055 Sistemi i raportimit të sigurisë

a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të krijojë dhe zbatojë një sistem të raportimit të sigurisë për personelin e saj.

b) Si pjesë e procesit të përmendur në pikën ADR.OR.F.045 b)(3), organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të sigurojë që:

1. personeli i saj përdor sistemin e raportimit të sigurisë për raportimin e detyrueshëm të çdo aksidenti, incident serioz dhe ndodhie;

2. sistemi i raportimit të sigurisë mund të përdoret për raportimin vullnetar të çdo defekti, problemi dhe rreziku sigurie që mund të ndikojë në siguri.

c) Sistemi i raportimit të sigurisë duhet të mbrojë identitetin e reporterit, të inkurajojë raportimin vullnetar dhe të përfshijë mundësinë që raportet të paraqiten në mënyrë anonime.

d) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të:

1. regjistrojë të gjitha raportet e paraqitura;

2. transmetojë raportet tek operatori i aerodromit dhe, nëse është e rëndësishme, tek ofruesi i shërbimit të trafikut ajror;

3. në bashkëpunim me operatorin e aerodromit ose ofruesin e shërbimit të trafikut ajror, ose të dy, do të analizojë dhe vlerësojë raportet, me qëllim adresimin e mangësive të sigurisë dhe identifikimin e trendeve;

4. marrë pjesë në hetimin e raporteve të kryera nga operatori i aerodromit, sipas rastit;

5. do të distancohet nga lënia e fajit në përputhje me parimet e “kulturës së drejtë”.

ADR.OR.F.060 Programet e sigurisë

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të marrë pjesë në programet e sigurisë të vendosura nga operatori i aerodromit.

ADR.OR.F.065 Kërkesat e personelit

a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të:

1. caktojë një menaxher të përgjegjshëm, i cili ka autoritetin të sigurojë që të gjitha aktivitetet mund të financohen dhe të kryhen në përputhje me kërkesat e zbatueshme. Menaxheri i përgjegjshëm do të jetë përgjegjës për krijimin dhe mirëmbajtjen e një sistemi efektiv të menaxhimit;

2. të emërojë një person përgjegjës për menaxhimin dhe mbikëqyrjen e shërbimeve operationale në lidhje me menaxhimin e vendqëndrimit;

3. të emërojë një person përgjegjës për zhvillimin, mirëmbajtjen dhe menaxhimin e përditshëm të sistemit të menaxhimit të sigurisë. Ky person do të veprojë në mënyrë të pavarur nga menaxherët e tjerë brenda organizatës, do të ketë qasje të drejtpërdrejtë te menaxheri i përgjegjshëm dhe te menaxhimi i duhur për çështjet e sigurisë dhe do të jetë përgjegjës para menaxherit përgjegjës;

4. të ketë personel të mjaftueshëm dhe të kualifikuar për detyrat dhe aktivitetet e planifikuara që do të kryhen në përputhje me kërkesat në fuqi;

5. caktojë një numër të mjaftueshëm të mbikëqyrësve të personelit për detyrat dhe përgjegjësitë e përcaktuara, duke marrë parasysh strukturën e organizatës dhe numrin e personelit të punësuar;

6. të sigurojë që personeli i përfshirë në sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit është trajnuar në mënyrë adekuate në përputhje me programin e trajnimit.

b) Në rast se operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimit të trafikut ajror sigurojnë pjesërisht ose ekskluzivisht shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit, ata duhet të sigurojnë që kërkesat e pikës a) të përfshihen në caktimin e përgjegjësive të tyre të caktuara brenda sistemeve të tyre të menaxhimit.

ADR.OR.F.075 Konsumimi i alkoolit, substancave psikoaktive dhe ilaçeve

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të zbatojë procedurat e vendosura nga operatori i aerodromit në përputhje me pikën ADR.OR.C.045 në lidhje me konsumin e alkoolit, substancave psikoaktive dhe ilaçeve nga personeli i saj i përfshirë në ofrimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit të aeroportit.

ADR.OR.F.080 Mbajtja e të dhënave, regjistrave

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të krijojë një sistem adekuat të mbajtjes së të dhënave që mbulon të gjitha aktivitetet e saj të ndërmarra në përputhje me VKM Nr. 1095, datë 24.12.2020 Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil dhe aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj.

- a) Format i të dhënave duhet të specifikohet në manualin e sistemit të menaxhimit.
- b) Të dhënat do të ruhen në mënyrë që siguron mbrojtje nga dëmtimi, ndryshimi dhe vjedhja.
- c) Të dhënat duhet të mbahen minimumi 5 vite, përveç se kur:
 1. deklarata aktuale do të mbahet për periudhën e jetëgjatësisë/vlefshmërisë së deklaratës;
 2. marrëveshjet e shkruara me organizata të tjera do të mbahen për aq kohë sa këto marrëveshje janë në fuqi;
 3. Raportet e vlerësimit të sigurisë do të mbahen për periudhën e jetëgjatësisë së sistemit, procedurës ose veprimtarisë;
 4. trajnimi i personelit, kualifikimet, si dhe kontrollet e tyre të aftësisë do të mbahen për të paktën 4 vjet pas përfundimit të punësimit, ose derisa fusha e punësimit të tyre të kontrollohet nga Autoriteti I Aviacionit Civil;
- d) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të krijojë dhe mirëmbajë një regjistër rreziqesh.

ADR.OR.F.085 Marrëveshje zyrtare midis organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së dhe operatorit të aerodromit

- a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të ketë një marrëveshje zyrtare me operatorin e aerodromit ku ajo synon të ofrojë shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit.
- b) Marrëveshja do të konkludohet para fillimit të ofrimit të shërbimit.
- c) Marrëveshja zyrtare do të përfshijë si minimum sa vijon:
 1. kohëzgjatja e marrëveshjes;
 2. përkufizimi i zonës ku do të ofrohet shërbimi i menaxhimit të vendqëndrimit;
 3. lista e shërbimeve që do të kryhen nga organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së;
 4. metodat e shkëmbimit të informacionit operativ midis operatorit të aerodromit dhe organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së.

ADR.OR.F.090 Marrëveshje zyrtare midis organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së dhe ofruesit të shërbimit të trafikut ajror

- a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të ketë një marrëveshje zyrtare me ofruesin e shërbimit të trafikut ajror të aerodromit ku ajo synon të ofrojë shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit.
- b) Marrëveshja do të konkludohet para fillimit të ofrimit të shërbimit.
- c) Marrëveshja zyrtare do të përfshijë si minimum sa vijon:
 1. kohëzgjatja e marrëveshjes;
 2. fushëveprimi i shërbimeve që do të ofrohen, përfshirë koordinimin e autorizimeve fillestare, taksitë dhe kthimin e avionëve;
 3. pikat e dorëzimit ndërmjet shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit dhe ofruesit të shërbimit të trafikut ajror;
 4. metodat e shkëmbimit të informacionit operativ midis ofruesit të shërbimit të trafikut ajror dhe organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së;
 5. koordinimi i lejeve fillestare, për rrugët lidhëse dhe vonesave, kthimit të avionëve.

ADR.OR.F.095 Manuali i sistemit të menaxhimit

- a) Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së, do të:
 1. krijojë dhe mirëmbajë manualin e sistemit të menaxhimit;
 2. të sigurojë që personeli i saj të ketë qasje të lehtë në manual dhe të bëhet i vetëdijshëm për çdo ndryshim;
 3. Pas konsultimit dhe në koordinim me operatorin e aerodromit, të pajisë AAC-në me ndryshimet dhe rishikimet e parashikuara të manualit para datës së efektshme;

4. rishikojë përmbajtjen e manualit, do të sigurohet që manuali të mbahet i përditësuar dhe të ndryshohet, kur është e nevojshme;

5. përfshijë të gjitha ndryshimet dhe rishikimet në manual siç kërkohet nga AAC;

6. të bëjë organizatat e tjera të interesuara të vetëdijshme për ndryshimet që janë të rëndësishme për detyrat e tyre.

7. të sigurojë që çdo informacion i marrë nga dokumente të tjera të miratuara dhe çdo ndryshim, të pasqyrohet saktë në manual;

8. të sigurojë që manuali është shkruar në gjuhë të pranueshme për AAC-në;

9. të sigurojë që i gjithë personeli të jetë në gjendje të lexojë dhe kuptojë gjuhën në të cilën janë shkruar ato pjesë të manualit dhe dokumenteve të tjera që kanë të bëjnë me detyrat dhe përgjegjësitë e tyre;

10. të sigurojë që manuali të nënshkruhet nga menaxheri i përgjegjshëm i organizatës;

11. të sigurojë që manuali të jetë shtypur ose është në format elektronik dhe të rishikohet lehtë;

12. të sigurojë që manuali të ketë një sistem për menaxhimin e kontrollit të versionit, i cili zbatohet dhe bëhet i dukshëm në manual;

13. të sigurojë që manuali të vëzhgojë parimet e faktorëve njerëzorë dhe të jetë i organizuar në një mënyrë që lehtëson përgatitjen, përdorimin dhe rishikimin e tij;

14. mbajë të paktën një kopje të plotë dhe aktuale të manualit në aerodromin ku ai ofron shërbimin dhe do ta vendosë në dispozicion për inspektim nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

b) Përmbajtja e manualit duhet të strukturohet si më poshtë:

1. pjesa e përgjithshme;

2. kërkesat e kualifikimit dhe sistemi i menaxhimit të organizatës.

c) Në rast se operatori i aerodromit ose ofruesi i shërbimit të trafikut ajror sigurojnë pjesërisht ose ekskluzivisht shërbimin e menaxhimit të vendqëndrimit, ata duhet të sigurojnë që kërkesat përkatëse në pikën “b” të përfshihen përkatësisht në manualin e aerodromit ose manualin e operacioneve të shërbimit të trafikut ajror.

ADR.OR.F.100 Kërkesat e dokumentimit

Organizata përgjegjëse për sigurimin e AMS-së do të:

a) vëre në dispozicion të personelit të tij operativ pjesë të manualit të aerodromit në lidhje me sigurimin e shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit;

b) vëre në dispozicion çdo dokumentacion tjetër të kërkuar nga AAC dhe ndryshimet përkatëse;

c) do të shpërndajë udhëzimet operationale dhe informacione të tjera pa vonesë.

ANEKSI IV

PJESA KËRKESAT OPERACIONALE – AERODROMET (PJESA-ADR.OPS)²

NËNPJESA A – TË DHËNAT E AERODROMIT (ADR.OPS.A)

ADR.OPS.A.005 Të dhënat e aerodromit

Operatori i aerodromit sipas nevojës (sipas rastit), do të:

a) përcaktojë, dokumentojë dhe do të mbajë të dhënat përkatëse të aerodromit dhe shërbimeve të disponueshme të tij;

b) japë të dhënat përkatëse të aerodromit dhe shërbimeve të disponueshme përdoruesve të aerodromit dhe shërbimeve përkatëse të trafikut ajror, si dhe ofruesve të shërbimeve të informacionit aeronautik.

ADR.OPS.A.010 Kërkesat e cilësisë së të dhënave

Operatori i aerodromit do të ketë marrëveshje zyrtare me organizatat me të cilat shkëmben të dhëna aeronautike ose informacione aeronautike dhe do të sigurojë sa vijon:

² ADR – do të thotë Aerodromet dhe OPS – do të thotë Operimet. Përcaktimi i numrit rendor të kërkesave është bërë i tillë që të jetë në përputhje me numrat rendorë të përcaktuara në Rregulloret përkatëse të BE-së.

a) të gjitha të dhënat në lidhje me aerodromin dhe shërbimet e disponueshme sigurohen me cilësinë e kërkuar; Kërkesat për cilësinë e të dhënave (DQR) respektojnë origjinën e të dhënave dhe mirëmbahen gjatë transmetimit të të dhënave;

b) saktësia e të dhënave aeronautike është siç specifikohet në katalogun e të dhënave aeronautike;

c) integriteti i të dhënave aeronautike ruhet gjatë gjithë procesit të të dhënave nga origjina deri në transmetim, bazuar në klasifikimin e integritetit të specifikuar në katalogun e të dhënave aeronautike. Për më tepër, procedurat duhet të vendosen në mënyrë që:

1. për të dhënat rutinë, korruptimi shmanget gjatë gjithë përpunimit të të dhënave;

2. për të dhënat thelbësore, korruptimi nuk ndodh në asnjë fazë të tërë procesit dhe përfshihen procese shtesë, sipas nevojës, për të adresuar rreziqet e mundshme në arkitekturën e përgjithshme të sistemit për të siguruar integritetin e të dhënave në atë nivel;

3. për të dhënat kritike, korruptimi nuk ndodh në asnjë fazë të tërë procesit dhe përfshihen procese shtesë të sigurimit të integritetit për të zbutur plotësisht efektet e gabimeve të identifikuara nga analiza e hollësishme e arkitekturës së përgjithshme të sistemit si rreziqe të mundshme të integritetit të të dhënave;

d) zgjidhja e të dhënave aeronautike është në përpjesëtim me saktësinë aktuale të të dhënave;

e) gjurmueshmëria e të dhënave aeronautike;

f) afatet kohore të të dhënave aeronautike, përfshirë çdo kufizim në periudhën efektive;

g) plotësinë e të dhënave aeronautike;

h) formati i të dhënave të dorëzuara plotëson kërkesat e specifikuara.

ADR.OPS.A.015 Koordinimi ndërmjet operatorëve të aerodromit dhe ofruesit e shërbimeve të informacionit aeronautik

a) Për t'u garantuar ofruesve të shërbimeve të informacionit aeronautik marrjen e informacionit që i mundëson atyre sigurimin e informacionit të përditësuar mbi para-fluturimin dhe për të plotësuar nevojën për informacion gjatë fluturimit, operatori i aerodromit do të bëjë marrëveshje për të raportuar tek ofruesit përkatës të shërbimit të informacionit aeronautik, pa asnjë vonesë të kotë, sa më poshtë:

1. të dhënat për kushtet e aerodromit, heqjen e avionëve jashtë funksionimit, sistemet e shpëtimit dhe fikjes së zjarrit dhe sistemet e treguesit vizual të pjerrësisë së afrimit (PAPI);

2. gjendjen operationale të faciliteteve përkatëse, shërbimeve dhe ndihmëseve të lundrimit në aerodrom;

3. çdo informacion tjetër që konsiderohet të jetë i një rëndësie operationale.

b) Para futjes së ndryshimeve në sistemin e lundrimit ajror, operatori i aerodromit duhet të marrë parasysh kohën e nevojshme nga ana e shërbimeve përkatëse të informacionit aeronautik për përgatitjen, prodhimin dhe lëshimin e materialit përkatës për shpallje.

ADR.OPS.A.020 Sisteme të zakonshme referimi

Për qëllime të lundrimit ajror, operatori i aerodromit do të përdorë:

a) Sistemin Gjeodezik Botëror – 1984 (WGS-84) si sistem referimi horizontal;

b) të dhënat e nivelit mesatar të detit (MSL) si sistemi vertikal i referencës

c) kalendarin Gregorian dhe koha e koordinuar universale (UTC) si sistemet referuese kohore.

ADR.OPS.A.025 Zbulimi dhe vërtetimi i gabimit të të dhënave

Kur gjeneron, përpunon ose transmeton të dhëna tek ofruesi i shërbimit të informacionit aeronautik (AIS), operatori i aerodromit duhet:

a) të sigurojë që teknikat digjitale të zbulimit të gabimeve të të dhënave janë përdorur gjatë transmetimit dhe ruajtjes së të dhënave aeronautike, në mënyrë që të mbështesin nivelet e zbatueshme të integritetit të të dhënave;

b) të sigurojë që transferimi i të dhënave aeronautike t'i nënshtrohet një procesi të përshtatshëm vërtetimi, në mënyrë që marrësit të jenë në gjendje të konfirmojnë që të dhënat ose informacioni është transmetuar nga një burim i autorizuar.

ADR.OPS.A.030 Katalogu i të dhënave aeronautike

Kur gjeneron, përpunon ose transmeton të dhëna tek ofruesi i AIS, operatori i aerodromit duhet të sigurojë që të dhënat aeronautike të referuara në shtojcën 1 të aneksit III (Pjesa-ATM / ANS.OR) të rregullores në fuqi “Për përcaktimin e kërkesave të përbashkëta për ofruesit e shërbimeve të menaxhimit të trafikut ajror dhe të lundrimit ajror, si dhe funksionet e tjera të rrjetit të menaxhimit të trafikut ajror dhe mbikëqyrjen e tyre”, përafrim me rregulloren e Zbatimit të Komisionit (BE) 2017/373 e 1 mars 2017, përputhen me specifikimet e katalogut të të dhënave.

ADR.OPS.A.035 Vlerësimi dhe verifikimi i të dhënave

Kur gjeneron, përpunon ose transmeton të dhëna tek ofruesi i AIS, operatori i aerodromit duhet të sigurojë që teknikat e vlerësimit dhe verifikimit janë përdorur në mënyrë që të dhënat aeronautike të përmbushin DQR-të përkatëse. Për më tepër:

- a) verifikimi do të sigurojë që të dhënat aeronautike të merren pa korrupsion dhe se procesi i të dhënave aeronautike nuk paraqet korrupsion;
- b) të dhënat aeronautike dhe informacioni aeronautik i vendosur manualisht do t'i nënshtrohet verifikimit të pavarur për të zbuluar çdo gabim që mund të jetë futur;
- c) kur përdoren të dhëna aeronautike për të marrë ose llogaritur të dhëna të reja aeronautike, të dhënat fillestare do të verifikohen dhe vërtetohen, përveç kur sigurohen nga një burim autoritativ.

ADR.OPS.A.040 Kërkesat e trajtimit të gabimit

Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që:

- a) gabimet e identifikuar gjatë gjenerimit të të dhënave dhe pas adresimit të të dhënave janë adresuar, korrigjuar ose zgjidhur;
- b) përparësi i jepet menaxhimit të gabimeve në të dhënat kritike dhe aeronautike bazë.

ADR.OPS.A.045 Metadata

Operatori i aerodromit do të sigurojë që metadata të përfshijë, minimalisht:

- a) identifikimin e organizatave ose subjekteve që kryejnë çdo veprim gjenerimi, transmetimit ose manipulimit të të dhënave aeronautike;
- b) veprimin e kryer;
- c) datën dhe kohën e kryerjes së veprimit.

ADR.OPS.A.050 Transmetimi i të dhënave

Operatori i aerodromit do të sigurojë që të dhënat aeronautike të transmetohen me mjete elektronike.

ADR.OPS.A.055 Mjetet dhe programet

Kur gjeneron, përpunon ose transmeton të dhëna aeronautike te siguruesi i AIS, operatori i aerodromit duhet të sigurojë që mjetet dhe softueri i përdorur për të mbështetur ose automatizuar proceset e të dhënave aeronautike kryejnë funksionet e tyre pa ndikuar negativisht në cilësinë e të dhënave aeronautike.

ADR.OPS.A.057 Gjenerimi i NOTAM-it

a) Operatori i aerodromit do të:

1. vendosë dhe zbatojë procedurat në përputhje me të cilat gjenerohet një NOTAM i lëshuar nga ofruesi përkatës i shërbimeve të informacionit aeronautik:

i) që përmban informacion mbi vendosjen, gjendjen ose ndryshimin e ndonjë strukture aeronautike, shërbimi, procedura ose rreziku, njohja në kohë e së cilës është thelbësore për personelin e përfshirë në operacionet e fluturimit;

ii) që përmban informacione të një natyre të përkohshme dhe me kohëzgjatje të shkurtër ose që ka të bëjë me ndryshime të përhershme operative të rëndësishme ose ndryshime të përkohshme me kohëzgjatje të gjatë që bëhen në një njoftim të shkurtër, përveç tekstit të gjerë ose grafikëve, ose të dyja;

2. caktojë personelin e aerodromit, i cili ka përfunduar me sukses trajnimin përkatës dhe ka demonstruar aftësitë, për të gjeneruar NOTAM-in dhe për të siguruar informacionin përkatës për ofruesit e shërbimit të informacionit aeronautik me të cilin ka marrëveshje;

3. sigurojë që i gjithë personeli tjetër i aerodromit detyrat e të cilit përfshijnë përdorimin e NOTAM kanë përfunduar me sukses trajnimin përkatës dhe kanë demonstruar aftësinë për ta bërë këtë.

b) Operatori i aerodromit do të krijojë një NOTAM kur është e nevojshme për të siguruar informacionin e mëposhtëm:

1. vendosja, mbyllja ose ndryshimet e rëndësishme në funksionimin e aerodromeve ose heliporteve ose pistave;
2. vendosja, tërheqja ose ndryshimet e rëndësishme në funksionimin e shërbimeve të aerodromit;
3. vendosja, tërheqja ose ndryshimet e rëndësishme në aftësinë operationale të radio-lundrimit dhe shërbimeve të komunikimit ajër-tokë për të cilat është përgjegjës operatori i aerodromit;
4. mungesa e sistemeve rezervë dhe sekondarë, duke pasur një ndikim të drejtpërdrejtë operacional;
5. vendosja, tërheqja ose ndryshimet e rëndësishme të mjeteve vizuale;
6. ndërprerja ose kthimi në veprim i përbërësve kryesorë të sistemeve të ndriçimit të aerodromit;
7. vendosja, tërheqja ose ndryshimet e rëndësishme të procedurave për shërbimet e lundrimit ajror për të cilat është përgjegjës operatori i aerodromit;
8. shfaqja ose korrigjimi i defekteve të mëdha ose pengesave në zonën e manovrimit;
9. ndryshimet dhe kufizimet në disponueshmërinë e karburantit, vajit dhe oksigjenit;
10. vendosja, tërheqja ose kthimi i tyre në funksionimin e fenerëve të rrezikut që shënojnë pengesat për lundrimin ajror;
11. Emetimet e planifikuara të laserit, dritat me laser dhe dritat e kërkimit (projektorët) në mjediset e aerodromit, nëse shikimi i pilotëve gjatë natës ka të ngjarë të dëmtohet;
12. ngritja ose heqja, ose ndryshimi i, pengesave për lundrimin ajror gjatë ngritjes, ngjitjes, qasjes së humbur, afrimit të zonave, si dhe në shiritin e pistës;
13. ndryshimet në kategorinë e shpëtimit dhe zjarrëfikjes në aerodrom ose heliporte;
14. prania, heqja ose ndryshimet e ndjeshme të kushteve të rrezikshme për shkak të dëborës, lagështisë, akullit, materialit radioaktiv, kimikateve toksike, depozitimit të hirit vullkanik ose ujit në zonën e lëvizjes;
15. prania e një piste ose pjese të saj e cila është e lagur rrëshqitëse;
16. prania e një piste e cila nuk është e disponueshme për shkak të punimeve të shënjimit të pistës; ose informacion në lidhje me vonesën kohore të nevojshme për vënien në dispozicion të pistës, nëse pajisja e përdorur për këto punime mund të hiqet, kur është e nevojshme;
17. prania e rreziqeve që ndikon në lundrimin ajror, përfshirë praninë e gjësë së egër, pengesat, shfaqjet dhe ngjarjet kryesore.

c) Për qëllimet e pikës b), operatori i aerodromit duhet të sigurojë, që:

1. NOTAM është gjeneruar me kohë të mjaftueshme të drejtimit që palët e prekura të ndërmarrin çdo veprim të kërkuar, përveç në rastin e mosoperimit, lëshimit të materialit radioaktiv, kimikateve toksike dhe ngjarjeve të tjera që nuk mund të parashikohen;
2. një NOTAM që njofton mosoperimin e pajisjeve, shërbimeve dhe mjeteve ndihmëse të lundrimit në aerodrom, ofron një vlerësim të periudhës së mosoperimit ose të kohës në të cilën pritet rivendosja e shërbimit;
3. brenda tre muajve nga lëshimi i një NOTAM-i të përhershëm, informacioni që përmbahet në NOTAM përfshihet në produktet e informacionit aeronautik të ndikuar;
4. brenda tre muajve nga lëshimi i një NOTAM-i të përkohshëm me kohëzgjatje të gjatë, informacioni që përmbahet në NOTAM përfshihet në një shtesë të AIP;
5. kur një NOTAM me fund vlefshmërie të vlerësuar, tejkalon papritur periudhën tre-mujore, atëherë merret një NOTAM zëvendësues, përveç nëse kushti pritet të zgjasë për një periudhë të mëtejshme prej më shumë se tre muajsh; në atë rast, operatori i aerodromit do të sigurojë që informacioni të botohet në një shtesë të AIP-it.

d) Për më tepër, operatori i aerodromit duhet të sigurojë që:

1. përveç siç parashikohet në pikën d/4, secili NOTAM që është gjeneruar përmban informacionin e zbatueshëm sipas rendit të treguar në Formatin NOTAM të përcaktuar në shtojcën 1 të këtij aneksi;

2. Teksti NOTAM përbëhet nga kuptimet ose frazeologjia uniforme e shkurtuar e caktuar për Kodin NOTA të ICAO, e plotësuar me shkurtesa, indikatorë, identifikues, përcaktues të ICAO, shenja thirrjeje, frekuenca, figura dhe gjuhë e thjeshtë;

3. një NOTAM është në gjuhën angleze ose në gjuhën kombëtare, siç është rënë dakord me ofruesin përkatës të shërbimeve të informacionit aeronautik;

4. informacioni në lidhje me dëborën, dëborën e shkrirë, akullin, acarin, ujin i ndenjtur ose ujin e lidhur me dëborën, balten, akullin ose ngricat në zonën e lëvizjes shpërndahet me anë të SNOWTAM dhe përmban informacionin në rendin e treguar në Formatin SNOWTAM të paraqitur në shtojcën 2 të këtij aneksi;

5. kur ka ndodhur një gabim në një NOTAM, një NOTAM me një numër të ri është gjeneruar për të zëvendësuar NOTAM-in e gabuar ose NOTAM-i i gabuar është anuluar dhe një NOTAM i ri është marrë;

6. kur një NOTAM është krijuar për të anuluar ose zëvendësuar një NOTAM të mëparshëm:

a) tregohen seritë dhe numri / viti i NOTAM-it të mëparshëm;

b) Treguesit e Vendndodhjes dhe lënda e të dy NOTAM –vë janë të njëjtë;

7. vetëm një NOTAM anulohet ose zëvendësohet nga një NOTAM i ri;

8. secili NOTAM merret vetëm me një lëndë dhe një kusht të subjektit;

9. secili NOTAM i nxjerrë është sa më i shkurtër që është e mundur dhe përpilohet në mënyrë që kuptimi i tij të jetë i qartë pa nevojën e referimit në një dokument tjetër;

10. një NOTAM që përmban informacion të përhershëm ose të përkohshëm me kohëzgjatje të gjatë përfshin referencat e duhura në AIP ose suplementin AIP;

11. Treguesi i vendndodhjes ICAO i përfshirë në tekstin e një NOTAM-i të nxjerrë për aerodromin është ai që mbahet në treguesit e vendndodhjes. Një formë e kufizuar e këtyre treguesve nuk do të përdoret.

e) Operatori i aerodromit, pas botimit të një NOTAM-i të nxjerrë, do të rishikojë përmbajtjen e tij për të siguruar saktësinë dhe për të siguruar shpërndarjen e informacionit tek i gjithë personeli i aerodromit dhe organizatat përkatëse në aerodrom.

f) Operatori i aerodromit do të mbajë të dhëna:

1. të NOTAM-it të nxjerrë dhe atyre që janë lëshuar;

2. në lidhje me zbatimin e pikave a/2 dhe 3.

ADR.OPS.A.060 Raportimi i ndotësve sipërfaqësorë

Operatori i aerodromit raporton te shërbimet e informacionit aeronautik dhe njësitë e shërbimeve të trafikut ajror për çështje me rëndësi operationale që prekin operationet e avionëve dhe aerodromit në zonën e lëvizjes, veçanërisht në lidhje me praninë e mëposhtme:

a) ujë;

b) dëborë;

c) dëborë e shkrirë;

d) akull;

e) ngrica;

f) kimikate të lëngshme kundër akullit ose shkrirjes ose ndotës të tjerë;

g) dëborë ose depozitim.

ADR.OPS.A.065 Raportimi i gjendjes së sipërfaqes së pistës

a) Operatori i aerodromit do të raportoje gjendjen e sipërfaqes së pistës mbi çdo të tretën e pistës duke përdorur një raport të gjendjes së pistës (RCR). Raporti do të përfshijë një kod të kushtit të pistës (RWYCC) duke përdorur numrat 0 deri 6, mbulimin dhe thellësinë e ndotësit, dhe një përshkrim duke përdorur termat e mëposhtme:

1. BORË E NGJESHUR

2. E THATË
3. DËBORË E THATË
4. DËBORË E THATË NË MAJË TË DËBORËS SË NGJESHUR
5. DËBORË E THATË NË MAJË TË AKULLIT
6. NGRICA
7. AKULL
8. LAGËSHITIRË E RRËSHQITSHME
9. DËBORË E SHKRIRË
10. PISTA DIMËRORE E PËRGATITUR POSAÇËRISHT
11. UJË I NDENJUR
12. UJI NË MAJË TË BORËS SË NGJESHUR
13. E LAGËSHT
14. AKULL I LAGËSHT
15. DËBORË E LAGËSHT
16. DËBORË E LAGËSHT NË MAJË TË BORËS SË NGJESHUR
17. DËBORË E LAGËSHT NË MAJË TË AKULLIT
18. TRAJTUAR KIMIKISHT
19. RËRË E THATË

b) Raportimi do të fillojë kur ndodh një ndryshim i rëndësishëm në gjendjen e sipërfaqes së pistës për shkak të ujit, dëborës, lagështisë, akullit ose ngricës.

c) Raportimi i gjendjes së sipërfaqes së pistës do të vazhdojë të pasqyrojë ndryshime të rëndësishme derisa pista të mos ndotet më. Kur kjo situatë të ndodhë, operatori i aerodromit do të lëshojë një RCR që tregon se pista është me lagështirë ose e thatë, siç është e përshtatshme.

d) Matjet e fërkimit nuk duhet të raportohen.

e) Kur një pistë e asfaltuar ose pjesë e saj është me lagështirë të rrëshqitshme, operatori i aerodromit do ta vendosë këtë informacion në dispozicion të përdoruesve përkatës të aerodromit. Kjo do të kryhet duke gjeneruar një NOTAM dhe do të përshkruajë vendndodhjen e pjesës së ndikuar.

ADR.OPS.A.070 Informacioni mbi sistemin e ndriçimit të aerodromit

Operatori i aerodromit duhet t'i raportojë shërbimeve të informacionit aeronautik informacionin mbi pjesët e sistemit të ndriçimit të aerodromit ku njësitë e dritës janë drita me dioda që lëshojnë dritë (LED).

ADR.OPS.A.075 Hartat

Operatori i aerodromit, drejtpërdrejt ose nëpërmjet marrëveshjeve me palët e treta, duhet të sigurojë që hartat përkatëse për aerodromin të publikohen në AIP nga ofruesi i shërbimit të informacionit aeronautik.

ADR.OPS.A.080 Informacioni mbi mjetet ndihmëse të radionavigimit e dhe të uljes

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë, drejtpërdrejt ose nëpërmjet marrëveshjeve me palët e treta, që informacioni mbi mjetet ndihmëse të radio navigimit dhe uljes që lidhen me procedurat e afrimit me instrumente dhe procedurat e zonës së terminalit në aerodrom, t'u ofrohen shërbimeve të informacionit aeronautik.

b) Informacioni i referuar në pikën "a" do të përfshijë sa më poshtë:

1. Tipin e mjeteve ndihmëse;
2. luhatjen magnetike, në shkallën më të afërt, siç kërkohet;
3. Tipi i operimit të mbështetur për ILS/MLS/GLS, GNSS bazik dhe SBAS;
4. Klasifikimi i ILS;
5. Klasifikimi i fasiliteve dhe dezignimi i fasiliteve të afrimit për GBAS;
6. për VOR/ILS/MLS gjithashtu deklinimi i stacionit deri në shkallën më të afërt të përdorur për linjëzimin teknik të ndihmës;
7. identifikimi, nëse kërkohet;

8. frekuenca/t, numri/at e kanalit, ofruesi i shërbimit dhe identifikuesi/it e rrugës referues (RPI(t)), sipas rastit;

9. orët e operimit, sipas rastit;

10. koordinatat gjeografike në gradë, minuta, sekonda dhe të dhjetat e sekondave të pozicionit të antenës transmetuese, sipas rastit;

11. ngritja/elevimi e antenës transmetuese DME deri në 30 m (100 ft) më të afërt dhe e saktësisë së pajisjes matëse të distancës (DME/P) deri në 3 m (10 ft) më të afërt, ngritja/elevimi i pikës së referencës GBAS deri në metrat ose këmbë më të afërt, dhe lartësia elipsoidale e pikës deri te metrat ose këmbët më të afërta; për SBAS, lartësia elipsoidale e pikës së pragut të uljes (LTP) ose pika e pragut fiktive (FTP) deri në metrat ose këmbët më të afërt;

12. rrezja e vëllimit të shërbimit nga pika e referencës GBAS deri në kilometrin ose miljen detare më të afërt; dhe

13. vërejtjet/ shënimet.

ADR.OPS.A.085 Informacioni mbi depërtimin e sipërfaqes së segmentit vizual (VSS)

Operatori i aerodromit duhet të sigurojë, drejtpërdrejt ose nëpërmjet marrëveshjeve me palët e treta, që informacioni mbi depërtimin e sipërfaqes së segmentit vizual t'u ofrohet shërbimeve të informacionit aeronautik, duke përfshirë procedurën dhe procedurën e minimës të prekur.

NËNPJESA B – SHËRBIMET OPERACIONALE TË AERODROMIT, PAJISJET DHE INSTALIMET (ADR.OPS.B)

ADR.OPS.B.001 Kryerja e shërbimeve

Shërbimet sipas nënpjesës B të këtij aneksi, do të kryhen në aerodrom nga operatori i aerodromit direkt ose indirekt.

ADR.OPS.B.003 Dorëzimi i aktiviteteve – sigurimi i informacionit operacional

a) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedurat për transferimin e aktiviteteve operationale ndërmjet personelit të përfshirë në operacion dhe mirëmbajtjen e aerodromit për të siguruar që i gjithë personeli i ri i ardhshëm të jetë i pajisur me informacione operationale në lidhje me detyrat e tyre.

b) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedurat për të siguruar organizatat që veprojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom, me informacione operationale të lidhura me aerodromin që mund të ndikojnë në ekzekutimin e detyrave të personelit të organizatave të tilla.

ADR.OPS.B.005 Planifikimi i emergjencës së aerodromit

Operatori i aerodromit do të ketë dhe do të zbatojë një plan emergjence aerodromi që:

a) është në përputhje me veprimtarinë e avionëve dhe aktivitetet e tjera të kryera në aerodrom;

b) parashikon koordinimin e organizatave përkatëse si pasojë e një emergjence të ndodhur në një aerodrom apo në rrethinat e tij; dhe

c) përmban procedurat për testimin periodik të përshtatshmërisë së planit dhe për shqyrtimin e rezultateve në mënyrë që të përmirësojë efektivitetin e tij.

ADR.OPS.B.010 Shërbimet e shpëtimit dhe fikjes së zjarrit

a) Operatori i aerodromit do të garantojë, se:

1. Janë siguruar instalimet, pajisjet dhe shërbimet e shpëtimit dhe fikjes së zjarrit në aerodrom;

2. Janë në dispozicion në kohën e duhur pajisjet e përshtatshme, agjentët për fikjen e zjarrit dhe personeli i mjaftueshëm;

3. Personeli i shpëtimit dhe fikjes së zjarrit është i trajnuar, i pajisur dhe i kualifikuar siç duhet për të vepruar në mjedisin e aerodromit; dhe

4. Personeli i shpëtimit dhe fikjes së zjarrit i nevojshëm për të vepruar në raste emergjente të aviacionit demonstroi aftësitë e tyre mjekësore për të ekzekutuar funksionet e tyre në mënyrë të kënaqshme, duke marrë parasysh llojin e aktivitetit.

b) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë një program trajnimi për personat e përfshirë në shërbimet e shpëtimit dhe fikjes së zjarrit në aerodrom;

c) Programi i trajnimit do të kryhet në përputhje me pikën ADR.OR.D.017, me përjashtimet e mëposhtme:

1. trajnimi përsëritës përfshin trajnimin praktik teorik dhe të vazhdueshëm;

2. kontrollet e aftësisë do të kryhen në intervale që nuk i kalojnë 12 muaj nga përfundimi i trajnimit fillestar.

d) Trajnimi i personelit të shpëtimit dhe zjarrfikëses duhet të projektohet për të dhënë njohuri bazë dhe aftësi praktike në lidhje me ekzekutimin e detyrave të tyre.

e) Ulja e përkohshme e nivelit të mbrojtjes së shërbimeve të shpëtimit dhe zjarrfikëses së aerodromit, për shkak të rrethanave të paparashikuara, nuk kërkon miratimin paraprak nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

ADR.OPS.B.015 Monitorimi dhe inspektimi i zonës së lëvizjes dhe të instalimeve të lidhura me të

a) Operatori i aerodromit do të monitorojë gjendjen e zonës së lëvizjes dhe statusin operacional të faciliteteve që lidhen me të dhe do të raportojë për çështjet e rëndësisë operationale, qoftë të një natyre të përkohshme apo të përhershme, tek ofruesit përkatës të shërbimeve të trafikut ajror dhe ofruesit e shërbimeve të informacionit aeronautik.

b) Operatori i aerodromit do të kryejë inspektime të rregullta në zonën e lëvizjes dhe tek strukturat që lidhen me të (përkatëse).

ADR.OPS.B.016 Programi i kontrollit të mbetjeve të objekteve të huaja

a) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program kontrolli të mbetjeve të objekteve të huaja (FOD) dhe do t'u kërkojë organizatave që operojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom për të marrë pjesë në atë program.

b) Si pjesë e programit të kontrollit FOD, operatori i aerodromit do të:

1. sigurojë ndërgjegjësimin dhe pjesëmarrjen e personelit, dhe se personeli ka përfunduar me sukses trajnimin përkatës dhe ka demonstruar aftësitë e tij;

2. vendos dhe zbaton masa për të parandaluar gjenerimin e FOD-it;

3. vendos dhe zbaton procedurat, për:

i) zbulimin e FOD, duke përfshirë monitorimin dhe inspektimin e zonës së lëvizjes ose zonave ngjitur në përputhje me një orar inspektimi dhe sa herë që kërkohet ky inspektim për shkak të aktiviteteve, fenomeneve të motit ose dukurive që mund të kenë çuar në gjenerimin e FOD-it;

ii) fshirjen, përmbajtjen dhe hedhjen e menjëhershme të FOD-it dhe siguron të gjitha mjetet përkatëse të nevojshme;

iii) të njoftuar, sa më shpejt të jetë e mundur, operatorët e avionëve në rastin e pjesëve të identifikuar të avionëve;

4. mbledh dhe analizon të dhëna dhe informacione për të identifikuar burimet dhe trendet e FOD-së, dhe zbatimin e masave korrigjuese ose parandaluese, ose të dyja, për të përmirësuar efektivitetin e programit.

ADR.OPS.B.020 Zvogëlimi i rrezikut nga goditjet e kafshëve të egra

Operatori i aerodromit do të:

a) vlerësojë rrezikun nga bota shtazore në dhe përreth aerodromit;

b) vendosë mjetet dhe procedurat për të minimizuar rrezikun e përplasjeve mes kafshëve të egra dhe avionëve, në aerodrom; dhe

c) njoftojë Autoritetin e Aviacionit Civil nëse një vlerësim i botës shtazore tregon se kushtet në rrethinat e aerodromit janë të favorshme kundrejt problemeve me kafshët e egra.

ADR.OPS.B.024 Autorizimi i drejtuesve të automjeteve

a) Përveç siç parashikohet në pikën "d", drejtimi i një automjeti në ndonjë çdo pjesë të zonës së lëvizjes ose zona të tjera operationale të një aerodromi kërkon një autorizim të lëshuar për shoferin nga operatori i atij aerodromi. Autorizimi i drejtimit i lëshohet një personi, i cili:

1. i janë caktuar detyra që përfshijnë drejtim në këto zona;
 2. zotëron një licencë të vlefshme drejtimi, dhe çdo licencë tjetër të kërkuar për funksionimin e automjeteve të specializuara;
 3. ka përfunduar me sukses një program përkatës të trajnimit për shofer dhe ka demonstruar aftësinë e tij ose të saj në përputhje me pikën b);
 4. ka demonstruar aftësi të gjuhës në përputhje me pikën ADR.OPS.B.029, nëse ai person synon të drejtojë një automjet në zonën e manovrimit;
 5. ka marrë trajnim nga punëdhënësi i saj për përdorimin e automjetit që synon të veprojë në aerodrom.
- b) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program trajnimi për drejtimin e makinës për shoferët që operojnë në platformë ose zona të tjera operationale, përveç zonës së manovrimit, dhe për shoferët që operojnë në zonën e manovrimit. Programi i trajnimit do të:
1. të jetë i përshtatshëm për karakteristikat dhe funksionimin e aerodromit, funksionet dhe detyrat e shoferit që do të kryhen dhe zonat e aerodromit që shoferët mund të autorizohen të veprojnë;
 2. përfshin:
 - i) trajnim teorik dhe praktik me kohëzgjatje të përshtatshme, të paktën në fushat e mëposhtme:
 - A. kuadri rregullator dhe përgjegjësitë personale;
 - B. standardet e automjeteve, kërkesat dhe procedurat operationale të aerodromit;
 - C. komunikimet;
 - D. radiotelefoni, për drejtuesit që veprojnë në zonën e manovrimit;
 - E. performanca e burimeve njerëzore;
 - F. njohja me mjedisin e operimit;
 - ii) vlerësimi i aftësive të drejtuesve të mjeteve.
 - c) Një autorizim drejtimi i lëshuar në përputhje me pikën “a” specifikon pjesët e zonës së lëvizjes ose zonat e tjera operationale në të cilat shoferi lejohet të ngasë dhe do të mbetet i vlefshëm për sa kohë që:
 1. plotësohen kërkesat e pikave a/1 dhe a/2;
 2. zotëruesi i autorizimit të drejtimit:
 - i) i nënshtrohet dhe përfundon me sukses trajnimet dhe kontrollet e aftësive në përputhje me pikat ADR.OR.D.017 “f” dhe “g”;
 - ii) nëse është e aplikueshme, vazhdon të demonstrojë aftësinë e kërkuar të gjuhës në përputhje me pikën ADR.OPS.B.029.
 - d) Pavarësisht nga pika a), operatori i aerodromit mund të lejojë një person të drejtojë përkohësisht një automjet në zonën e lëvizjes ose në zona të tjera operationale, nëse:
 1. ai person ka leje të vlefshme drejtimi, dhe çdo leje tjetër të kërkuar për funksionimin e automjeteve të specializuara;
 2. ai automjet shoqërohet nga një automjet i drejtuar nga një shofer i autorizuar në përputhje me pikën a).
 - e) Operatori i aerodromit, do të:
 1. krijojë një sistem dhe zbatojë procedurat, për:
 - i) lëshimin e autorizimeve të drejtimit dhe lejimin e përkohshëm të drejtimit të automjeteve;
 - ii) të siguruar që drejtuesit e mjeteve për të cilët është lëshuar autorizimi i drejtimit, të vazhdojnë të jetë në përputhje me pikat c/1 dhe c/2;
 - iii) monitorimin e pajtueshmërisë së drejtuesve të mjeteve me çdo kërkesë të lëvizjes të zbatueshme në aerodrom dhe për ndërmarrjen e veprimeve të duhura, përfshirë pezullimin dhe revokimin e autorizimeve ose lejeve të drejtimit për të drejtuar përkohësisht një automjet;
 3. të mbajë shënime përkatëse.

ADR.OPS.B.026 Autorizimi i automjeteve

a) Për operimin e një automjeti në zonën e lëvizjes ose në zona të tjera operationale do të kërkohet një autorizim i lëshuar nga operatori i aerodromit. Autorizimi mund të lëshohet nëse automjeti përdoret në aktivitete që lidhen me funksionimin e aerodromit dhe:

1. është i dobishëm dhe i përshtatshëm për operacionin e synuar;
2. përputhet me kërkesat për shënjin dhe ndriçimin e pikës ADR.OPS.B.080;
3. është e pajisur me një radio që lejon komunikimin dy kahesh në frekuencën e duhur të shërbimeve të trafikut ajror dhe çdo frekuencë tjetër të nevojshme, nëse synohet të operohet në secilën nga zonat e mëposhtme:

- i) zona e manovrimit;
- ii) zona të tjera operationale ku komunikimi me njësinë e shërbimeve të trafikut ajror ose njësitë e tjera operationale të aerodromit është i nevojshëm;

4. është i pajisur me një transponder ose pajisje tjetër që mbështet vëzhgimin, nëse synohet të operohet në zonën e manovrimit dhe aerodromi është i pajisur me një sistem drejtimi dhe kontrolli të lëvizjes sipërfaqësore funksionimi i të cilit kërkon përdorimin e një transponderi ose tjetri pajisjet që mbështesin mbikëqyrjen e vendosur në automjete.

b) Operatori i aerodromit do të kufizojë numrin e automjeteve të autorizuar për të operuar në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operationale në numrin minimal të kërkuar për funksionimin e sigurt dhe efikas të aerodromit.

c) Një autorizim i lëshuar në përputhje me pikën “a”, duhet të:

1. specifikojë pjesët e zonës së lëvizjes ose zonat e tjera operationale ku mund të operohet automjeti;

2. mbetet i vlefshëm për sa kohë që plotësohen kërkesat e pikës “a”.

d) Operatori i aerodromit do të caktojë një shenjë thirrjeje për një automjet të autorizuar në përputhje me pikën “a” për të operuar në aerodrom, nëse ai automjet kërkohet të jetë i pajisur me radio. Shenja e thirrjes e caktuar për një automjet duhet:

1. të mos shkaktojë konfuzion në lidhje me identitetin e tij;
2. të jetë i përshtatshëm për funksionin e tij;
3. për automjetet që operojnë në zonën e manovrimit, të koordinohen me njësinë e shërbimeve të trafikut ajror dhe shpërndahen në organizatat përkatëse në aerodrom.

e) Me përjashtim nga pika “a”, operatori i aerodromit mund të lejojë:

1. një automjet të autorizuar në përputhje me pikat a/1 dhe 2, i cili nuk është i pajisur me radio të kërkuar në pikën a/3 dhe një transponder ose pajisje tjetër që mbështet mbikëqyrjen e kërkuar në pikën a/4, që do të operohet herë pas here në zonat e përmendura në pikat a/3 dhe a/4, me kusht që:

i) ai automjet të shoqërohet, në çdo kohë, nga një automjet i autorizuar që plotëson kërkesat e pikës a) 3. dhe nëse është e nevojshme, pikën a)(4);

ii) automjeti shoqëruar përputhet me kërkesat e shenjat dhe ndriçimit të pikës ADR.OPS.B.080;

iii) procedurat me shikueshmëri të ulët nuk janë në fuqi, nëse automjeti i shoqëruar do të operohet në zonën e manovrimit;

2. hyrja e përkohshme e një automjeti në aerodrom dhe funksionimi i tij në zonën e lëvizjes ose zona të tjera operationale, në varësi të kushteve të mëposhtme:

a) një inspektim vizual i këtij automjeti përcakton se gjendja e tij nuk rrezikon sigurinë;

b) ai automjet shoqërohet, në çdo kohë, nga një automjet i autorizuar, i cili:

i) plotëson kërkesat e pikës a)3. dhe nëse është e nevojshme pikën a/4, kur operon në zonat e përmendura në pikat a)3. dhe a)(4);

ii) përputhet me kërkesat për shenjat dhe ndriçimin e pikës ADR.OPS.B.080;

c) procedurat me shikueshmëri të ulët nuk janë në fuqi, nëse automjeti do të operohet në zonën e manovrimit.

f) Operatori i aerodromit do të:

1. vendos dhe zbatojë procedurat për:

i) lëshimin e autorizimeve të automjeteve dhe lejimin e përkohshëm të hyrjes në aerodrom dhe funksionimin e automjeteve;

ii) caktimin e shenjave të thirrjes për automjetet;

iii) monitorimin e pajtueshmërisë së automjeteve me pikën ADR.OPS.B.026 dhe për ndërmarrjen e veprimeve të duhura, përfshirë pezullimin dhe revokimin e autorizimeve ose lejeve të automjeteve për të drejtuar përkohësisht një automjet;

2. të mbajë shënimet përkatëse.

ADR.OPS.B.027 Funksionimi i automjeteve

a) Drejtuesi i një automjeti në zonën e manovrimit do të drejtojë automjetin:

1. vetëm siç autorizohet nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror dhe në përputhje me udhëzimet e lëshuara nga ajo njësi;

2. në përputhje me të gjitha udhëzimet e detyrueshme të përcjella me shënime dhe shenja, përveç nëse autorizohet ndryshe nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror;

3. në përputhje me të gjitha udhëzimet e detyrueshme të transmetuara nga dritat.

b) Drejtuesi i automjetit në zonën e manovrimit do të drejtojë automjetin në përputhje me rregullat e mëposhtme:

1. automjetet e emergjencës që vazhdojnë me asistencën e një avionit në gjendje të vështirë do t'u jepet përparësi mbi të gjithë trafikun tjetër të lëvizjes në sipërfaqe;

2. në varësi të dispozitave të pikës 1:

i) automjetet dhe automjetet që tërheqin avionët duhet t'u lëshojnë vendin avionëve që ulen, ngrihen ose taksi;

ii) automjetet që nuk tërheqin avionë duhet t'u lënë vendin automjeteve që tërheqin aeroplanë;

iii) automjetet që nuk tërheqin avionë duhet t'u lënë vendin automjeteve të tjera që nuk tërheqin avionë në përputhje me udhëzimet e njësive të shërbimeve të trafikut ajror;

iv) pavarësisht nga dispozitat e pikave (i), (ii) dhe (iii), automjetet dhe mjetet që tërheqin avionët duhet të jenë në përputhje me udhëzimet e lëshuara nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror.

c) Drejtuesi i një automjeti të pajisur me radio, që synon të veprojë ose operojë në zonën e manovrimit, duhet të:

1. vendosë komunikim të kënaqshëm radio me dy drejtime me njësine të shërbimeve të trafikut ajror në frekuencën e duhur të shërbimeve të trafikut ajror para se të hyjë në zonën e manovrimit dhe të mbajë një orë dëgjimi të vazhdueshëm në frekuencën e caktuar;

2. para hyrjes në zonën e manovrimit, të marrë autorizim nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror dhe të veprojë vetëm siç autorizohet nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror. Pavarësisht nga ky autorizim, hyrja në një pistë ose në shiritin e pistës ose ndryshimi i funksionimit të autorizuar, do t'i nënshtrohet një autorizimi të veçantë specifik nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror;

3. të lexojë përsëri pjesët përkatëse të udhëzimeve që lidhen me sigurinë në shërbimet e trafikut ajror e që transmetohen me zë. Udhëzimet për të hyrë, për të mos u ulur, për të kaluar dhe për të operuar në çdo pistë, pistë taksie ose shiritat e pistës duhet gjithmonë të lexohen përsëri;

4. të lexojë përsëri te personeli i shërbimeve të trafikut ajror ose të pranojë udhëzime të ndryshme nga pika 3. në një mënyrë për të treguar qartë se ato janë kuptuar dhe do të respektohen.

d) Drejtuesi i një automjeti që po operon në zonën e manovrimit, kur ka dyshime për pozicionin e automjetit në lidhje me zonën e manovrimit, do të:

1. njoftojë njësine të shërbimeve të trafikut ajror për rrethanat, duke përfshirë pozicionin e fundit të njohur;

2. njëkohësisht, përveç nëse udhëzohet ndryshe nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror, do të lirojë pistën, autostradën ose një pjesë tjetër të zonës së manovrimit, në një distancë të sigurt sa më shpejt të jetë e mundur;

3. pas veprimeve të përmendura në pikat 1 dhe 2, të ndalojë automjetin.

e) Drejtuesi i automjetit në zonën e manovrimit:

1. kur operon një automjet në shiritin e pistës kur ajo pistë përdoret për ulje ose ngritje, nuk duhet t'i afrohet pistës më afër se distancës në të cilën është përcaktuar pozicioni i qëndrimit në pistë ose çdo pozicion qëndrimi në rrugë për atë pistë;

2. kur një pistë përdoret për ulje ose ngritje, një automjet nuk duhet të operojë mbi:

i) pjesën e shiritit të pistës që shtrihet përtej skajeve të asaj piste;

ii) zonat e sigurisë në fund asaj piste;

iii) rrugë të pastër, nëse është e disponueshme, në distancë që do të rrezikonte një avion në ajër.

f) Drejtuesi i një automjeti të pajisur me radio në pistë, nëse kërkohet në aerodrom duhet:

1. të vendosë një komunikim të kënaqshëm me radio me dy drejtime me njësinë përgjegjëse të caktuar nga operatori i aerodromit përpara hyrjes në platformë;

2. të mbajë një orë dëgjimi të vazhdueshme në frekuencën e caktuar.

g) Drejtuesi i një automjeti në pistë do të drejtojë automjetin në përputhje me sa vijon:

1. vetëm siç autorizohet nga njësia përgjegjëse e caktuar nga operatori i aerodromit, dhe në përputhje me udhëzimet e lëshuara nga ajo njësi;

2. në përputhje me të gjitha udhëzimet e detyrueshme të përcjella me shënime dhe shenja, përveç nëse autorizohet ndryshe nga njësia përgjegjëse e caktuar nga operatori i aerodromit;

3. në përputhje me të gjitha udhëzimet e detyrueshme të transmetuara nga dritat;

4. të lirojë rrugën një automjeti emergjence, një avioni që ulet, gati për t'u ulur, ose duke u shtyrë ose tërhequr;

5. liron rrugën automjeteve të tjera në përputhje me rregulloret lokale;

6. gjithmonë i japin përparësi automjeteve të urgjencës që reagojnë ndaj një emergjence.

h) Drejtuesi i automjetit në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operacionale duhet:

1. të drejtojë automjetin në përputhje me limitet e përcaktuar të shpejtësisë dhe rrugët e drejtimit;

2. të mos merret me veprimtari shqetësuese ose shpërqendruese gjatë drejtimit;

3. të jetë në përputhje me kërkesat e komunikimit dhe procedurat operacionale që përmbahen në manualin e aerodromit.

i) Drejtuesi i automjetit që shoqëron një automjet tjetër duhet të sigurohet që shoferi i automjetit të shoqëruar të operojë automjetin në përputhje me udhëzimet e dhëna.

j) Drejtuesi i automjetit do ta parkojë automjetin vetëm në zonat e përcaktuara nga operatori i aerodromit.

k) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedurat për t'u siguruar që drejtuesit e mjeteve që operojnë në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operacionale janë në përputhje me pikat "a" deri "j".

ADR.OPS.B.028 Rimorkimi i avionëve

Operatori i aerodromit duhet të:

a) vendosë procedurat e manovrimit të avionëve dhe përcakton rrugët që do të përdoren gjatë operacioneve të tërheqjes së avionëve në zonën e lëvizjes, për të garantuar sigurinë;

b) sigurojë përgatitjen e udhëzimeve adekuate dhe të përshtatshme gjatë operacioneve të tërheqjes;

c) sigurojë që avionët tërheqës të shfaqin dritat gjatë operacioneve të tërheqjes, në përputhje me dispozitat e pikës SERA.3215 të Shtojcës së rregullores mbi përcaktimin e rregullave të përbashkëta të ajrit dhe dispozitat operacionale në lidhje me shërbimet dhe procedurat në lundrimin ajror, transpozim i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 923/2012;

d) vendosë dhe zbatojë procedurat për të siguruar komunikimin dhe koordinimin e duhur midis organizatës që ekzekuton operacionin tërheqës, njësisë së shërbimeve të menaxhimit të pistës dhe njësisë së shërbimeve të trafikut ajror, siç është e përshtatshme për operacionin tërheqës;

e) vendosë dhe zbatojë procedurat për të garantuar sigurinë e operacioneve tërheqëse në mot ose në kushte meteorologjike të pafavorshme, duke përfshirë kufizimin ose moslejimin e operacioneve të tilla.

ADR.OPS.B.029 Aftësitë e gjuhësore

a) Një person i kërkuar sipas pikës ADR.OPS.B.024 për të demonstruar aftësi gjuhësore, do të demonstrojë aftësi, të paktën në nivel operacional si në përdorimin e frazeologjive ashtu edhe në gjuhë të thjeshtë, në përputhje me pikën b), në:

1. gjuhën angleze; dhe
2. çdo gjuhë tjetër (një ose më shumë) e përdorur në aerodrom për qëllime radio komunikimi me njësinë e shërbimeve të trafikut ajror të aerodromit.

b) Aplikanti do të demonstrojë aftësinë për të:

1. komunikuar në mënyrë efektive në situata vetëm me zë dhe në situata ballë për ballë;
2. komunikuar në tema të përbashkëta dhe të lidhura me punën me saktësi dhe qartësi;
3. përdorur strategjitë e duhura komunikuese për të shkëmbyer mesazhe dhe për të njohur dhe zgjidhur keqkuptimet në një kontekst të përgjithshëm ose të lidhur me punën;
4. trajtuar me sukses sfidat gjuhësore të paraqitura nga një ndërlikim ose një kthesë e papritur e ngjarjeve që ndodhin brenda kontekstit të një situatë rutine pune ose detyrë komunikimi me të cilën është njohur;

5. përdorur dialekt ose theks që është i kuptueshëm për komunitetin aeronautik.

c) aftësia gjuhësore demonstrohet nga një certifikatë e lëshuar nga organizata që ka kryer vlerësimin, duke vërtetuar gjuhën ose gjuhët, nivelin ose nivelet e aftësisë dhe datën e vlerësimit.

d) Me përjashtim të personave që kanë demonstruar aftësi gjuhësore në nivel ekspertësh, aftësia e gjuhës do të rivlerësohet çdo:

1. katër vjet nga data e vlerësimit, nëse niveli i demonstruar është i nivelit operacional;
2. gjashtë vjet nga data e vlerësimit, nëse niveli i demonstruar është i zgjatur.

e) Demonstrimi i aftësisë së gjuhës do të bëhet përmes një metode vlerësimi, e cila do të përmbajë:

1. procesin me të cilin kryhet ky vlerësim;
2. kualifikimet e vlerësuesve që kryejnë vlerësime të aftësive gjuhësore;
3. procedurën e apelimit.

f) Operatori i aerodromit do të vërë në dispozicion trajnimin gjuhësor për të ruajtur nivelin e kërkuar të aftësive gjuhësore të personelit të tij.

g) Nëpërmjet përjashtimit nga pika a), Shteti Anëtar mund të vendosë që aftësia e gjuhës Angleze të mos kërkohej për personelin e referuar në pikën ADR. OPS.B.024, për qëllime të komunikimit në radio me njësinë e shërbimit të trafikut ajror të aerodromit. Në këtë rast, ai do të kryejë një vlerësim të sigurisë që mbulon një ose disa aerodrome.

h) Operatori i aerodromit mund të lëshojë një autorizim për dikë i cili nuk ka demonstruar pajtueshmëri me pikat “a” dhe “b” deri më:

1. 7 janar 2026 në lidhje me gjuhën angleze;
2. 7 janar 2023 për çdo gjuhë tjetër përveç gjuhës angleze.

ADR.OPS.B.030 Sistemi i drejtimit dhe kontrollit të lëvizjes në sipërfaqe

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që një udhëzim për lëvizjen në sipërfaqe dhe sistem kontrolli (SMGCS) të ofrohet në aerodrom. SMGCS do të:

1. marrë parasysh karakteristikat e projektimit dhe kushtet operative dhe meteorologjike të aerodromit, si dhe parimet e faktorëve njerëzorë;

2. projektohen për të ndihmuar në parandalimin e:

- i) inkursioneve të paqëllimshme të avionëve dhe automjeteve në një pistë aktive; dhe
- ii) përplasjet ndërmjet avionëve, si dhe ndërmjet avionëve dhe automjeteve ose objekteve në çdo pjesë të zonës së lëvizjes; dhe

3. mbështetet me mjete dhe procedura të përshtatshme.

b) Si pjesë e sistemit të drejtimit dhe kontrollit të lëvizjes në sipërfaqe, operatori i aerodromit, në koordinim me ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror, do të vlerësojë nevojën për krijimin e rrugëve standarde për avionët në aerodrom. Kur sigurohen itinerare standarde, operatori i aerodromit duhet:

1. të sigurojë që ato janë adekuate dhe të përshtatshme për trafikun e aerodromit, modelimin dhe operacionet e synuara, dhe të identifikuara si duhet;

2. të sigurojë informacionin përkatës për ofruesin e shërbimeve të informacionit aeronautik për publikim në AIP.

c) Kur funksionimi i sistemit të drejtimit dhe kontrollit të lëvizjes sipërfaqësore kërkon përdorimin e një transponderi nga aeroplanët në zonën e lëvizjes, operatori i aerodromit do të koordinojë me ofruesin e shërbimeve të lundrimit ajror:

1. procedurat përkatëse të funksionimit të transponderit që duhet të respektohen nga operatorët e avionëve;

2. sigurimin e informacionit përkatës për ofruesin e shërbimeve të informacionit aeronautik për botim në AIP.

d) Operatori i aerodromit do të koordinojë me ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror zhvillimin e procedurave SMGCS në aerodrom.

ADR.OPS.B.031 Komunikimet

a) Automjetet dhe njësia e shërbimeve të trafikut ajror do të komunikojnë në përputhje me kërkesat e zbatueshme të seksionit 14 të aneksit të rregullores mbi përcaktimin e rregullave të përbashkëta të ajrit dhe dispozitat operationale në lidhje me shërbimet dhe procedurat në lundrimin ajror, transpozim i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 923/2012.

b) Operatori i aerodromit, në koordinim me ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror, duhet të vendosë procedurat e komunikimit, duke përfshirë:

1. frekuencat dhe gjuhën ose gjuhët që do të përdoren për komunikimin midis njësisë së shërbimeve të trafikut ajror dhe automjeteve që synojnë të operojnë ose po operojnë në zonën e manovrimit;

2. komunikimin midis njësisë së shërbimeve të trafikut ajror dhe këmbësorëve që synojnë të operojnë ose po operojnë në zonën e manovrimit;

3. shpërndarjen e informacionit të rëndësishëm në lidhje me aerodromin që mund të ndikojë në sigurinë e operacioneve në zonën e manovrimit, duke përdorur komunikimet radio;

4. sinjalet dhe mjetet e tjera të komunikimit, që do të përdoren, në të gjitha kushtet e shikueshmërisë, në rastin e mosrealizimit të komunikimit me radio midis njësisë së shërbimeve të trafikut ajror dhe automjeteve ose këmbësorëve në zonën e manovrimit.

ADR.OPS.B.033 Kontrolli i këmbësorëve

a) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedurat për të:

1. kufizuar hyrjen në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operationale vetëm për personat, detyrat e të cilëve kërkojnë që ata të kenë qasje në këto zona;

2. siguruar që këtyre personave u lejohej hyrja e pashoqëruar në këto zona vetëm nëse ata kanë marrë trajnim përkatës dhe kanë demonstruar aftësinë e tyre;

3. kontrolluar lëvizjen e personave në pistë dhe sigurojnë që pasagjerët që hipin ose zbresin nga një aeroplan ose që kanë nevojë të ecin në, nga ose përtej pistës:

i) të shoqërohen nga personel i trajnuar dhe kompetent;

ii) nuk ndërhyjnë në aktivitetet e shërbimit të avionëve të palëvizshëm dhe në tokë;

iii) janë të mbrojtur nga avionët që janë në shërbim, duke përfshirë efektet e motorëve të tyre, si dhe aktivitete automjesh ose të tjera.

b) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedurat për të siguruar:

1. hyrjen dhe funksionimin e rregullt dhe të sigurt në zonën e manovrimit të personelit, detyrat e të cilit përfshijnë hyrjen në këtë zonë pa një automjet;

2. që ky personel:

i) është i pajisur siç duhet, duke përfshirë veshje me shikueshmëri të lartë, mjete orientuese dhe mjete që lejojnë komunikim të dyanshëm me njësinë e shërbimeve të trafikut ajror dhe njësinë përkatëse të operatorit të aerodromit gjatë operacioneve të tilla;

ii) ka autorizim nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror përpara se të hyjë në zonën e manovrimit. Pavarësisht nga ky autorizim, hyrja në pistë ose në shiritin e pistës ose ndryshimi i funksionimit të autorizuar do t'i nënshtrohet një autorizimi specifik tjetër nga njësia e shërbimeve të trafikut ajror;

iii) të mos hyjë në zonën e manovrimit kur janë në fuqi procedurat me shikueshmëri të ulët.

ADR.OPS.B.035 Operimet në kushte dimërore

a) Operatori i aerodromit, kur aerodromi pritët të veprojë në kushtet kur dëbora, lagështia ose akulli mund të grumbullohen në zonën e lëvizjes, duhet të zhvillojë dhe të zbatojë një plan dëbore. Si pjesë e planit të dëborës, operatori i aerodromit do të:

1. ketë dispozita për përdorimin e materialeve për të hequr ose për të parandaluar formimin e akullit dhe ngricave ose për të përmirësuar karakteristikat e fërimit të sipërfaqes së pistës;

2. sigurojë, për aq sa është praktike, largimin e dëborës, lagështisë ose akullit nga pistat në përdorim dhe pjesët e tjera të zonës së lëvizjes që synojnë të përdoren për funksionimin e avionëve.

b) Operatori i aerodromit siguron për publikim në AIP informacionin në lidhje me:

1. disponueshmërinë e pajisjeve për heqjen e dëborës dhe operacionet e kontrollit të dëborës dhe akullit;

2. statusin e miratimit, nëse është i zbatueshëm, në lidhje me përdorimin e pistave dimërore të përgatitura posaçërisht;

3. llojin e materialeve në përdorim për trajtimin sipërfaqësor të zonës së lëvizjes.

ADR.OPS.B.036 Operimet në pistat dimërore të përgatitura posaçërisht

a) Operatori i aerodromit, me miratimin paraprak të autoritetit kompetent, mund të vendosë dhe përdorë procedurat për funksionimin e aeroplanëve në pistat dimërore të përgatitura posaçërisht, kur lloji i ndotësit është dëbora ose akulli i ngjeshur. Pista dimërore të përgatitura posaçërisht mund të shoqërohen kryesisht me RWYCC 4; megjithatë, nëse trajtimi nuk justifikon RWYCC 4, procedura normale do të zbatohet në përputhje me pikën ADR.OPS.B.037.

b) Për të marrë miratimin paraprak nga Autoriteti i Aviacionit Civil, operatori i aerodromit duhet të:

1. vendosë procedura që përfshijnë sa vijon:

i) llojin e pajisjes ose llojin, cilësinë dhe sasinë e materialit, ose të dyja, të cilat përdoren për të përmirësuar gjendjen e sipërfaqes së pistës dhe mënyrën e aplikimit;

ii) monitorimin e parametrave meteorologjikë;

iii) menaxhimin e ndotësve të lirshëm;

iv) vlerësimin e rezultateve të arritura;

2. të marrë të dhëna të aeroplanit që kanë të bëjnë me ndalimin e performancës në pistë me trajtimin e veçantë nga të paktën një operator i aeroplanit;

3. të analizojë dhe përpunojë të dhënat e marra në pikën 2, në mënyrë që të demonstrojë aftësinë për të vendosur kushtet e pistës në përputhje me një RWYCC të dhënë;

4. të vendosë një program mirëmbajtjeje që mbulon mirëmbajtjen parandaluese dhe korrigjuese për pajisjet që përdoren për të arritur një performancë të qëndrueshme.

c) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program për të monitoruar efektivitetin e vazhdueshëm të procedurës. Programi do të përdorë raporte të veprimit të frenimit nga të dhënat e aeroplanit që do të krahasohen me kushtet e raportuara të pistës.

d) Operatori i aerodromit do të vlerësojë performancën e operacioneve dimërore pas përfundimit të periudhës së dimrit në mënyrë që të identifikojë nevojën për:

1. kërkesat shtesë të trajnimit;

2. përditësimin e procedurave;

3. pajisjet dhe materialet shtesë ose të ndryshme.

ADR.OPS.B.037 Vlerësimi i gjendjes së sipërfaqes së pistës dhe caktimi i kodit të gjendjes së pistës

Kurdoherë që ndotësit e renditur në pikat ADR.OPS.A.060 “a” deri “e” janë të pranishëm në sipërfaqen e një piste, operatori i aerodromit duhet të:

- a) caktojë një RWYCC bazuar në llojin dhe thellësinë e ndotësit dhe temperaturën;
- b) inspektojë pistën sa herë që gjendja e sipërfaqes së pistës mund të ketë ndryshuar për shkak të kushteve meteorologjike, të vlerësojë gjendjen e sipërfaqes së pistës dhe të caktojë një RWYCC të ri;
- c) përdorë raporte speciale të ajrit për të shkaktuar rivlerësimin e RWYCC.

ADR.OPS.B.040 Operimet natën

Operatori i aerodromit do të garantojë se janë vendosur dhe zbatuar mjetet dhe procedurat për sigurimin e kushteve të sigurta të operimit të aerodromit gjatë operimeve të natës.

ADR.OPS.B.045 Procedurat në shikueshmëri të ulët

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që aerodromi të jetë i pajisur me fasilitetet dhe pajisjet e duhura të aerodromit, dhe se procedurat e duhura për shikueshmëri të ulët janë vendosur dhe zbatuar kur ai synohet të përdoret për ndonjë nga operimet e mëposhtme:

- 1. ngritje me shikueshmëri të ulët;
- 2. operimet e afrimit dhe uljes me kushte shikueshmërie më pak se 550 m RVR ose DH më pak se 200 ft (60 m);
- 3. operime me kredite operimi ku RVR aktuale është më pak se 550 m.

Procedurat me shikueshmëri të ulët do të koordinojnë lëvizjen e avionëve dhe mjeteve dhe do të kufizojë ose ndalojnë aktivitetet në zonën e lëvizjes.

b) Operatori i aerodromit vendos dhe zbaton procedurat për shikueshmërisë së ulët në bashkëpunim me ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror. Procedurat për shikueshmëri të ulët do të përfshijnë kriteret për përgatitjen, fillimin dhe përfundimin e tyre. Kriteret do të bazohen në RVR dhe vlerat e tavanit të reve.

c) Operatori i aerodromit duhet të informojë ofruesin e shërbimeve të informacionit aeronautik dhe ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror, sipas rastit, për çdo ndryshim në statusin e pajisjeve dhe objekteve të aerodromit që kanë ndikim në operimet me shikueshmëri të ulët.

d) Operatori i aerodromit duhet t'i japë ofruesit të shërbimeve të informacionit aeronautik informacion mbi procedurat me shikueshmëri të ulët, për publikim në AIP.

e) Procedurat për shikueshmëri të ulët, dhe çdo ndryshim në to, do të kërkojnë miratim paraprak nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

ADR.OPS.B.050 Operimet në kushte të këqija të motit

Operatori i aerodromit do të garantojë se janë vendosur dhe zbatuar mjetet dhe procedurat për të garantuar sigurinë e operimeve të aerodromit në kushte të këqija të motit.

ADR.OPS.B.055 Cilësia e lëndës djegëse (karburantit)

Operatori i aerodromit do të verifikojë që organizatat e përfshira në depozitim dhe shpërndarjen e lëndës djegëse të avionit kanë procedura që garantojnë se avionët janë furnizuar me lëndë djegëse të pa ndotur dhe sipas specifikimeve të sakta.

ADR.OPS.B.065 Ndihmësit vizualë dhe sistemet elektrike të aerodromit

Operatori i aerodromit do të ketë procedura për të garantuar se ndihmesat vizualë dhe sistemet elektrike të aerodromit funksionojnë siç duhet.

ADR.OPS.B.070 Siguria në operim e punimeve në aerodrom

- a) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë procedura për të garantuar se:
 - 1. siguria në operim e avionit nuk është prekur nga punimet në aerodrom; dhe
 - 2. siguria në operim e punimeve në aerodrom nuk është prekur nga aktivitetet e operimit të aerodromit.

ADR.OPS.B.075 Ruajtja e aerodromeve

- a) Operatori i aerodromit do të monitorojë në aerodrom dhe në rrethinat e tij:
 - 1. Kufizimin e pengesave dhe mbrojtjen e sipërfaqeve të krijuara në përputhje me bazën e certifikimit, si dhe sipërfaqet dhe zonat e tjera që lidhen me aerodromin, në mënyrë që, në kuadër të kompetencave të tij, të marrë masat e duhura për të zbutur rreziqet që lidhen me penetrimin(depërtimin) e këtyre sipërfaqeve dhe zonave;

2. Shënimin dhe ndriçimin e pengesave në mënyrë që të jetë në gjendje të ndërmarrë veprime brenda kompetencave të tij, sipas rastit; dhe

3. Rreziqet që lidhen me aktivitetet njerëzore dhe përdorimin e tokës në mënyrë që të ndërmarrë veprime brenda kompetencave të tij, sipas rastit.

b) Operatori i aerodromit do të ketë procedura të vendosura për zbutjen e rreziqeve që lidhen me pengesat, zhvillimet dhe aktivitetet e tjera brenda zonave të monitoruara që mund të ndikojnë në operimin e sigurtë të avionëve që operojnë për në, ose nga aerodromi.

ADR.OPS.B.080 Shënimi dhe ndriçimi i automjeteve dhe objekteve të tjera të lëvizshme

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që automjetet dhe objektet e tjera të lëvizshme, me përjashtim të avionëve, në zonën e lëvizjes së aerodromit janë:

1. shënuar nga përdorimi i ngjyrave të dukshme, ose shfaqja, në pozicione të përshtatshme, flamuj me madhësi të përshtatshme, model me kuadrate dhe ngjyra me kontrast;

2. të ndriçuara me drita pengesash me intensitet të ulët, lloji dhe karakteristikat e të cilave janë të përshtatshme për funksionin e tyre, nëse automjetet dhe aerodromi përdoren gjatë natës ose në kushte të shikueshmërisë së ulët. Ngjyra e dritave që do të shfaqen duhet të jetë si më poshtë:

i) blu e ndezur për automjetet e shoqëruara me emergjencë ose sigurinë;

ii) e verdhë e ndezur për automjetet e tjera, përfshirë automjetet vijuese;

iii) e kuqe fikse për objektet me lëvizshmëri të kufizuar.

b) Operatori i aerodromit mund të përjashtojë nga pika a) pajisjet e shërbimit të avionëve dhe automjetet e përdorura vetëm në platformë.

ADR.OPS.B.090 Përdorimi i aerodromit nga avionë me kod shkronjor më të lartë

a) Me përjashtim të situatave emergjente të avionit, një operator i aerodromit mundet që, me kusht të miratimit më përpara nga Autoriteti i Aviacionit Civil, të lejojë përdorimin e aerodromit ose pjesë të tij nga avionë me kod shkronjor më të lartë sesa karakteristikat e projektimit të aerodromit të specifikuara në kushtet e certifikatës.

b) Për të demonstruar (vërtetuar) pajtueshmërinë me pikën a), do të zbatohen dispozitat e ADR.OR.B.040.

NËNPJESA C – MIRËMBAJTJA E AERODROMIT (ADR.OPS.C)

ADR.OPS.C.005 Mirëmbajtja – Të përgjithshme

a) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program mirëmbajtjeje, i cili përfshin mirëmbajtje parandaluese kur është e përshtatshme, për të mirëmbajtur objektet, sistemet dhe pajisjet e aerodromit të nevojshme për funksionimin e aerodromit në një gjendje që nuk cenon sigurinë, rregullsinë ose efikasitetin e lundrimi ajror. Hartimi dhe zbatimi i programit të mirëmbajtjes duhet të respektojë parimet e faktorëve njerëzorë.

b) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që mjetet e duhura dhe të përshtatshme janë siguruar për zbatimin efektiv të programit të mirëmbajtjes.

ADR.OPS.C.007 Mirëmbajtja e automjeteve

a) Operatori i aerodromit duhet të:

1. vendosë dhe zbatojë një program mirëmbajtjeje, i cili përfshin mirëmbajtjen parandaluese dhe vëzhgon parimet e faktorëve njerëzorë, për automjetet e shpëtimit dhe zjarrfikëses, për të siguruar efektivitetin e automjeteve dhe pajisjeve të tyre dhe pajtueshmërinë me kohën e specifikuar të përgjigjes gjatë gjithë jetës së automjetit;

2. të sigurojë zbatimin e një programi mirëmbajtjeje për automjetet e tij të tjera që operojnë në zonën e lëvizjes ose në zona të tjera operacionale.

b) Operatori i aerodromit duhet të:

1. vendosë procedurat për të mbështetur zbatimin e programit të mirëmbajtjes të përmendur në pikën a);

2. sigurojë që mjetet dhe facilitetet e duhura dhe adekuate janë pajisur për zbatimin efektiv të tij;

3. mban shënime të mirëmbajtjes për secilin automjet.

c) Operatori i aerodromit do të sigurojë që organizatat që operojnë ose ofrojnë shërbime në aerodrom:

1. të mirëmbajnë automjetet e tyre që operojnë në zonën e lëvizjes ose zona të tjera operationale, në përputhje me një program të përcaktuar të mirëmbajtjes, duke përfshirë mirëmbajtjen parandaluese;

2. të mbajë shënime përkatëse të mirëmbajtjes.

d) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që automjetet jashtë shërbimit nuk përdoren për operatione.

ADR.OPS.C.010 Mirëmbajtja e rrugëve të shtruara, sipërfaqeve të tjera të tokës dhe kullimi

a) Operatori i aerodromit do të inspektojë sipërfaqet e të gjitha zonave të lëvizjes përfshirë rrugët e shtruara (pistat, autostradat dhe platformat), zonat ngjitur dhe kullimin për të vlerësuar rregullisht gjendjen e tyre si pjesë e një programi mirëmbajtje parandalues dhe korrigjues të aerodromit.

b) Operatori i aerodromit duhet të:

1. mirëmbajë sipërfaqet e të gjitha zonave të lëvizjes me qëllim të shmangies dhe eliminimit të çdo FOD që mund të shkaktojë dëmtime të avionëve ose të dëmtojë funksionimin e sistemeve të avionëve;

2. mirëmbajë sipërfaqen e pistave, autostradave dhe platformave për të parandaluar formimin e parregullsive të dëmshme;

3. mirëmbajë pistën në një gjendje në mënyrë që të sigurojë karakteristikat e fërkimit sipërfaqësor në ose mbi standardet minimale;

4. inspektojë dhe dokumentojnë periodikisht karakteristikat e fërkimit të sipërfaqes së pistës për qëllime mirëmbajtjeje. Frekuenca e këtyre inspektimeve duhet të jetë e mjaftueshme për të përcaktuar trendin e karakteristikave të fërkimit sipërfaqësor të pistës;

5. ndërmarrë veprime korrigjuese të mirëmbajtjes për të parandaluar që karakteristikat e fërkimit të sipërfaqes së pistës ose për të gjithë pistën ose për një pjesë të saj, kur nuk janë të ndotura, të mos bien nën standardet minimale.

ADR.OPS.C.015 Mirëmbajtja e mjeteve ndihmëse vizuale dhe sistemeve elektrike

a) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program mirëmbajtje parandalues dhe korrigjues për të siguruar aftësinë e shërbimit të sistemeve elektrike dhe disponueshmërinë e furnizimit me energji elektrike në të gjitha objektet e nevojshme të aerodromit, në një mënyrë që garanton sigurinë, rregullsinë dhe efikasitetin e lundrimi ajror.

b) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program mirëmbajtje parandalues dhe korrigjues për të siguruar shërbimin e dritave individuale dhe besueshmërinë e sistemeve të ndriçimit të aerodromit, në një mënyrë që të sigurojë vazhdimësinë e udhëzimit dhe kontrollin e avionëve dhe automjeteve, si më poshtë:

1. Për një pistë me qasje precize të Kategorisë II ose III, sistemi i mirëmbajtjes parandalues do të ketë si objektiv që, gjatë çdo periudhe të operationeve të Kategorisë II ose III, të gjitha dritat e afrimit dhe pistës të jenë të përdorshme dhe që, në çdo rast, të paktën:

i) 95% e dritave shërbejnë në secilin nga elementet e mëposhtëm:

A) qasje precize të sistemit të ndriçimit të Kategorisë II dhe III, pjesa e brendshme 450 m;

B) dritat e linjës në qendër të pistës;

C) dritat e pragut të pistës;

D) dritat në anë të pistës.

ii) 90% e dritave shërbejnë në dritat e zonës së takimit;

iii) 85% e dritave shërbejnë në sistemin e ndriçimit të qasjes përtej 450 m;

iv) 75% e dritave shërbejnë në dritat në fund të pistës.

2. Dritat që mund të jenë jashtë shërbimit në përputhje me pikën 1. nuk duhet të ndryshojnë modelin bazë të sistemit të ndriçimit.

3. Një dritë jashtë shërbimit nuk do të lejohet ngjitur me një dritë tjetër jashtë shërbimit, përveç në një barretë ose një traversë ku mund të lejohen dy drita ngjitur pa shërbim.

4. Për një shirit ndalimi që sigurohet në një pozicion qëndrimi të pistës dhe përdoret së bashku me një pistë të destinuar për operacione në kushte të diapazonit vizual të pistës më pak se një vlerë prej 550 m, sistemi i mirëmbajtjes parandaluese do të ketë këto objektiva:

i) jo më shumë se dy drita duhet të mbeten jashtë shërbimit;

ii) dy drita ngjitur nuk do të mbeten jashtë shërbimit përveç nëse hapësira e dritës është dukshëm më e vogël se ajo që kërkohet.

5. Për një kalim taksie të destinuar për përdorim në kushte diapazoni vizual të pistës më pak se një vlerë prej 550 m, sistemi i mirëmbajtjes parandaluese do të ketë si objektiv që asnjë dritë e linjës së qendrës së autostradës ngjitur të mos jetë e dobishme.

6. Për një pistë me precizion qasje të kategorisë I, sistemi i mirëmbajtjes parandaluese i përdorur do të ketë si objektiv që, gjatë çdo periudhe të operimeve të kategorisë I, të gjitha dritat e afrimit dhe të pistës të jenë funksionale dhe që, në çdo rast:

i) të paktën 85% e dritave shërbejnë në secilën prej pikave të mëposhtme:

A) sistemi i ndriçimit i qasjes precize të kategorisë I;

B) dritat e pragut të pistës;

C) dritat në anë të pistës;

D) dritat në fund të pistës;

ii) një dritë jashtë shërbimit nuk do të lejohet ngjitur me një dritë tjetër jashtë shërbimit, përveç nëse hapësira e dritës është dukshëm më e vogël se ajo që kërkohet.

7. Për një pistë të destinuar për ngritje në kushte të diapazonit vizual të pistës më pak se një vlerë prej 550 m, sistemi i mirëmbajtjes parandaluese do të ketë si objektiv që, gjatë çdo periudhe operacionesh, të gjitha dritat e pistës të jenë funksionale, dhe që, në çdo rast:

i) të paktën:

A) 95% e dritave shërbejnë në dritat e linjës qendrore të pistës (aty ku sigurohen) dhe në dritat buzë pistës;

B) 75% e dritave shërbejnë në dritat në fund të pistës;

ii) një dritë jashtë shërbimit nuk do të lejohet ngjitur me një dritë tjetër jashtë shërbimit.

8. Për një pistë të destinuar për ngritje në kushtet e diapazonit vizual të pistës me një vlerë prej 550 m ose më të madhe, sistemi i mirëmbajtjes parandaluese do të ketë si objektiv që, gjatë çdo periudhe operacionesh, të gjitha dritat e pistës të jenë funksionale, dhe në çdo rast:

i) të paktën 85% e dritave shërbejnë në dritat buzë pistës dhe dritat në fund të pistës;

ii) një dritë jashtë shërbimit nuk do të lejohet ngjitur me një dritë tjetër jashtë shërbimit.

9. Për një pistë të pajisur me sisteme treguese të pjerrësisë së qasjes vizuale, sistemi i mirëmbajtjes parandaluese do të ketë si objektiv që, gjatë çdo periudhe operacionesh, të gjitha njësitë të jenë të shërbyeshme. Një njësi do të konsiderohet e papërdorshme nëse numri i dritave jashtë shërbimit është i tillë që njësi nuk siguron udhëzimet e synuara për avionin.

c) Për qëllimet e pikës “b”, një dritë do të konsiderohet jashtë shërbimit nëse:

1. intensiteti mesatar i rrezes kryesore është më pak se 50% e vlerës së specifikuar në specifikimet e certifikimit të lëshuara nga Agjencia. Për njësitë e dritës ku intensiteti mesatar i rrezes kryesore të projektuar është mbi vlerën e specifikuar në specifikimet e certifikimit të lëshuara nga Agjencia, vlera 50% do të lidhet me atë vlerë të projektimit;

2. filtri i lidhur me dritën mungon, dëmtohet, ose drita nuk prodhon rrezën e saktë të dritës me ngjyra.

d) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe zbatojë një program mirëmbajtje parandaluese dhe korrigjuese për të siguruar shërbyeshmërinë dhe besueshmërinë e sistemit të sinjaleve dhe shenjave të aerodromit, në një mënyrë që siguron vazhdimësinë e udhëzimeve dhe kontrollin e avionëve dhe automjeteve.

e) Aktivitetet e ndërtimit ose mirëmbajtjes nuk do të ndodhin në afërsi të sistemeve elektrike të aerodromit kur procedurat me shikueshmëri të ulët janë në fuqi në aerodrom.

f) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë, që:

1. programet e mirëmbajtjes parandaluese të përmendura në pikat “a”, “b” dhe “d” përfshijnë inspektime dhe kontrole të përshtatshme të elementeve individuale të secilit sistem, dhe të vetë sistemit, të cilat kryhen në përputhje me procedurat e vendosura, dhe në intervale të përcaktuara, të përshtatshme për funksionimin dhe sistemin e synuar;

2. të ndërmerren veprime të duhura korrigjuese për të korrigjuar defektet e identifikuara.

g) Operatori i aerodromit do të mbajë të dhëna për aktivitetet përkatëse të mirëmbajtjes.

NËNPJESA D – OPERIMET E MENAXHIMIT TË VENDQËNDRIMIT

ADR.OPS.D.001 Aktivitetet e lidhura me sigurinë e menaxhimit të vendqëndrimit

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që mjetet dhe procedurat të vendosen dhe zbatohen në pistë në mënyrë që:

1. Të rregullojë lëvizjen me qëllim parandalimin e përplasjeve midis avionëve dhe ndërmjet avionëve dhe pengesave;

2. rregullon hyrjen e avionëve në dhe koordinon daljen e avionëve nga pista me kullën e kontrollit të aerodromit;

3. të sigurojë lëvizjen e sigurt dhe të shpejtë të automjeteve;

4. dhe rregullimin e duhur të aktiviteteve të mëposhtme:

i. alokimi i qëndrimit të avionëve;

ii. ofrimi i shërbimeve të klasifikimit, organizimit;

iii. procedura e parkimit të avionëve dhe nisja nga vendi i qëndrimit;

iv. karburanti i avionëve;

v. masat paraprake të shpërthimit të avionit dhe kontrollet e motorit;

vi. udhëzimet, autorizimet për fillimin dhe udhëzimet për rrugët lidhëse.

b) Operatori i aerodromit, në mënyrë që të zbatojë pikën a), mund t’u caktojë përgjegjësi organizatave të tjera. Nëse operatori i aerodromit cakton këto përgjegjësi, ai do të përfshijë alokimin në manualin e aerodromit.

ADR.OPS.D.005 Kufijtë e vendqëndrimit

a) Operatori i aerodromit, në bashkëpunim me ofruesin e shërbimit të trafikut ajror, do të përcaktojë dhe sigurojë kufijtë e vendqëndrimit për ofruesin e shërbimit të informacionit aeronautik për botim në Publikimin e Informacionit Aeronautik (AIP).

b) Gjatë përcaktimit të kufijve të vendqëndrimit, të paktën do të merren parasysh sa vijon:

1. paraqitja e aerodromit;

2. konfigurimi i pistës, të rrugë-kalimit taksi dhe mënyra e funksionimit;

3. dendësia e trafikut;

4. kushtet e motit;

5. procedurat operationale.

ADR.OPS.D.010 Koordinimi i hyrjes në / dalje së avionëve nga vendqëndrimi

a) Operatori i aerodromit do të sigurojë që hyrja dhe dalja e avionit në vendqëndrim të koordinohet me ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror, ku lëvizja e avionit në pistë nuk menaxhohet nga ofruesi i shërbimit të trafikut ajror. Koordinimi përfshin:

1. pikat e përcaktuara të dorëzimit ndërmjet shërbimit të menaxhimit të vendqëndrimit dhe shërbimit të trafikut ajror për avionët që vijnë dhe largohen;

2. objektet e përcaktuara të komunikimit ajër-tokë që do të përdoren në vendqëndrim;

3. mbajtja e zonave për mbërritjen e avionëve kur vendqëndrime të avionëve nuk janë të disponueshëm

b) Operatori i aerodromit do t'u sigurojë ofruesve të shërbimeve të informacionit aeronautik për botim në Publikimin e Informacionit Aeronautik (AIP):

1. pikat e përcaktuara të dorëzimit referuar në pikën a)(1);
2. pajisjet e përcaktuara të komunikimit ajër-tokë referuar në pikën a)(2).

ADR.OPS.D.015 Menaxhimi i lëvizjeve të avionëve në vendqëndrim

Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që:

- a) avionëve u jepen udhëzime për itinerarin që do të ndiqet në vendqëndrim;
- b) sigurohen mjete të përshtatshme vizuale për të siguruar që ekuipazhet e fluturimit janë në gjendje të identifikojnë rrugën e caktuar;
- c) rruga e synuar është e lirë nga çdo pengesë që mund të rrezikojë përplasjen me avionin në lëvizje.

ADR.OPS. D.025 Alokimi i stendave të avionëve

a) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe sigurojë zbatimin e procedurave për të siguruar që stenda e caktuar e avionit:

1. është e përshtatshme për llojin e avionit që synon ta përdorë atë;
2. i komunikohet organizatës përgjegjëse për sigurimin e AMS-së, kur është themeluar, ose ofruesit të duhur të shërbimit të trafikut ajror;

3. u komunikohet personave përgjegjës për manovrimin e avionit.

b) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë që, së paku, parametrat e mëposhtëm të merren në konsideratë kur caktohen avionët në vendqëndrimin e tyre:

1. karakteristikat e avionëve;
2. mjete ndihmëse për parkim;
3. objektet që shërbejnë në vendqëndrimin e avionëve;
4. afërsia e infrastrukturës;
5. avionë të tjerë të parkuar në vendqëndrimin e avionëve fqinjë;
6. varësitë e qëndrimit të avionëve.

ADR.OPS.D.030 Organizimi i avionëve

Operatori i aerodromit do të sigurojë që organizimi i avionëve të sigurohet duke përdorur sinjalet e organizimeve në përputhje me shtojcën 1 të aneksit të rregullores mbi përcaktimin e rregullave të përbashkëta të ajrit dhe dispozitat operacionale në lidhje me shërbimet dhe procedurat në lundrimin ajror, transpozim i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 923/2012 (*).

ADR.OPS.D.035 Parkimi i avionëve

Operatori i aerodromit do të vendosë dhe sigurojë zbatimin e procedurave për të siguruar që:

a) monitorohet një zonë e caktuar mbi pistë për parkimin e avionëve për të siguruar që distanca të qarta të ruhen gjatë manovrave të parkimit;

b) janë dhënë udhëzime për të mundësuar që avioni të parkojë në mënyrë të sigurt;

c) sistemet e automatizuara të udhëzimit të parkimit, nëse janë instaluar, po funksionojnë siç duhet;

d) personat përgjegjës për taksimin e avionëve paralajmërohen të ndalojnë avionin kur nuk mirëmbahen distancat e pastra;

e) personave, përveç atyre që kërkohen për të ndihmuar procedurën e parkimit të avionëve, u ndalohet të afrohen me aeroplanin kur ndizen dritat kundër përplasjes dhe motorët janë në operim;

f) vendqëndrimi i avionit është i pastër nga çdo mbeturinë e objektit të huaj (FOD) që mund të ketë ndikim në siguri.

ADR.OPS.D.040 Avioni që niset nga stenda

Operatori i aerodromit do të vendosë dhe sigurojë zbatimin e procedurave për të siguruar që gjatë nisjes së një avionit nga stenda e avionit:

a) pajisjet e shërbimit tokësor, duke përfshirë kamionët tërheqës nëse kërkohet për lëvizjen e avionëve dhe automjetet janë hequr nga vendqëndrimi i avionëve ose janë parkuar në zona të caktuara;

- b) nëse vendqëndrimi i avionëve ka edhe mbikalime pasagjerësh, ato janë tërhequr;
- c) rruga e caktuar e daljes nga vendqëndrimi i avionëve është pa mbeturina objektësh të huaja (FOD);
- d) lëvizjet e automjeteve në vendqëndrimin e avionëve dhe trafiku në rrugën(ët) ngjitur janë ndaluar, përveç kamionëve tërheqës nëse kërkohet për lëvizjen e avionëve;
- e) personave, përveç atyre që kërkohen për të ndihmuar largimin e avionit nga vendqëndrimi i avionëve, u ndalohet t'u afrohen avionëve kur ndizen dritat kundër përplasjes dhe motorët janë në operim.

ADR.OPS.D.045 Shpërndarja e informacionit tek organizatat që veprojnë në vendqëndrim

- a) Operatori i aerodromit do të shpërndajë në kohën e duhur, për organizatat përkatëse që veprojnë në vendqëndrim, informacionin në lidhje me kufizimet në operacionet në vendqëndrim.
- b) Informacioni që do të sigurohet do të përfshijë sa vijon, siç është e zbatueshme:
 1. lloji i kufizimit;
 2. kohëzgjatja e kufizimit, nëse dihet;
 3. masat zbutëse që do të zbatohen;
 4. ndikimi operacional i kufizimit;
 5. disponueshmëria e vendqëndrimit të avionëve;
 6. kufizimet në vendqëndrimet e avionëve;
 7. disponueshmëria e instalimeve fikse në vendqëndrimin e avionëve;
 8. procedurat e veçanta të parkimit;
 9. ndryshimet e përkohshme të rrugëve të drejtimit;
 10. puna në progres;
 11. çdo informacion tjetër që ka rëndësi operationale për përdoruesit e vendqëndrimit.

ADR.OPS.D.050 Njoftimi i shërbimeve të emergjencës

- a) Operatori i aerodromit do të:
 1. vendosë dhe zbatojë në planin e emergjencës së aerodromit një procedurë për paralajmërimin e shërbimeve të emergjencës për aksidente dhe incidente në vendqëndrim;
 2. sigurojë mjetet dhe lehtësitë e duhura për njoftimin e shërbimeve përkatëse të emergjencës.
- b) Procedura e vendosur nga operatori i aerodromit përfshin të paktën sa vijon:
 1. të dhënat e kontaktit dhe mjetet që do të përdoren për njoftimin e shërbimeve të urgjencës;
 2. informacionin që duhet t'u jepet shërbimeve të urgjencës në mënyrë që të trajtojnë incidentin në mënyrë efikase, të tilla si:
 - i. vendndodhja e aksidentit ose incidentit;
 - ii. natyra e aksidentit ose incidentit;
 - iii. dëmet;
 - iv. lëndimet e personave;
 - v. mallra të rrezikshëm.

ADR.OPS.D.055 Masat paraprake të shpërthimit të avionit

- a) Operatori i aerodromit do të informojë përdoruesit e pistës për rreziqet që vijnë nga shpërthimi i avionit dhe rrjedhja e helikës.
- b) Operatori i aerodromit do t'u kërkojë përdoruesve të pistës të sigurojnë automjete dhe pajisje rregullisht dhe të përcaktojnë zonat e parkimit ku minimizohet efekti i shpërthimit të avionit ose rrëshqitja e helikës.
- c) Kur harton ose bën ndryshime në shtrirjet e pistës, operatori i aerodromit do të marrë parasysh efektin e shpërthimit të avionit ose rrëshqitjes së helikës.
- d) Operatori i aerodromit do të identifikojë vendet e ndjeshme ndaj shpërthimit të avionëve dhe ose do të publikojë një kërkesë për shtytje minimale të pilotët, ose do të marrë masat e duhura lehtësuese për të minimizuar efektin e shpërthimit të avionit.

ADR.OPS.D.060 Furnizimi me karburant i avionëve

- a) Operatori i aerodromit do të vendosë një procedurë për karburantin e avionëve.
- b) Procedura do të kërkojë sa vijon:
 1. ndalimin e flakëve të hapura dhe përdorimin e mjeteve elektrike ose të ngjashme që mund të prodhojnë shkëndija ose harqe elektrike brenda zonës së karburantit;
 2. ndalimi për ndezjen e njësive të energjisë tokësore gjatë furnizimit të karburantit;
 3. ekzistenca e një rruge të papenguar nga avioni për të lejuar heqjen e shpejtë të personave që kërkojnë karburant dhe personave në rast emergjence;
 4. lidhja e saktë e burimeve të furnizimit të avionëve dhe karburantit dhe zbatimi i saktë i procedurave të tokëzimit;
 5. njoftimin e menjëhershëm të mbikëqyrësit të karburantit në rast të derdhjes së karburantit dhe udhëzime të hollësishme se si të merren me derdhjet e karburantit
 6. pozicionimi i pajisjeve mbështetëse në tokë në mënyrë të tillë që daljet e emergjencave të jenë të lira nga çdo pengesë për të lejuar evakuimin e shpejtë të pasagjerëve, nëse pasagjerët po hyjnë ose zbresin ose qëndrojnë në aeroplan gjatë furnizimit të karburantit;
 7. disponueshmëria e gatishmëria e aparateve për fikjen e zjarrit të llojit të përshtatshëm për të paktën ndërhyrjen fillestare në rast zjarri në karburant;
 8. ndërprerja e operacioneve të karburantit nëse stuhitë elektrike janë në ose në afërsi të aerodromit.

ADR.OPS.D.065 Kontrolli i motorit

- a) Operatori i aerodromit do të vendosë dhe zbatojë një procedurë të kontrollit të motorit.
- b) Procedura do të përfshijë sa vijon:
 1. personi që ka autoritetin të miratojë kontrollin e motorit;
 2. zonat ku kryhen provat e motorit;
 3. masat e sigurisë që duhet të merren.

ADR.OPS.D.070 Veshje që dallohen lehtësisht

Operatori i aerodromit do të kërkojë që i gjithë personeli që punon jashtë, në këmbë, në zonën e lëvizjes të veshë veshje që dallohen lehtësisht.

ADR.OPS.D.075 Leje fillestare dhe udhëzime për rrugën lidhëse

- a) Operatori i aerodromit do të sigurojë që lejet fillestare, lejet e vonesave, nëse kërkohet, dhe udhëzimet për rrugët lidhëse, koordinohen me ofruesin e shërbimit të trafikut ajror, kur lëvizja e avionit në pistë nuk menaxhohet nga ofruesi i shërbimit të trafikut ajror.
- b) Në këtë rast, operatori i aerodromit në bashkëpunim me ofruesin e shërbimit të trafikut ajror do të vendosë dhe zbatojë një procedurë, e cila do të përfshijë sa vijon:
 1. përkufizimi i autoritetit për lëshimin e lejeve fillestare;
 2. mjete që të informojnë njëri-tjetrin për lëshimet e autorizimeve, lejeve fillestare;
 3. mjete që të informojnë njëri-tjetrin për lejet e vonesave dhe udhëzimet e dhëna për rrugët lidhëse.

ADR.OPS.D.080 Trajnimi dhe programet e kontrollit të aftësive të mareshalëve dhe shoferëve që duhen ndjekur ("FOLLOW-ME")

- a) Operatori i aerodromit do të krijojë dhe sigurojë zbatimin e një programi trajnimi për personat që sigurojnë:
 1. shërbim organizimi – mareshalët;
 2. udhëzime për ndjekje, "FOLLOW-ME"
- b) Programi i trajnimit do të zbatohet në përputhje me pikën ADR.OR.D.017 të aneksit III.
- c) Trajnimi do të hartohet për të dhënë njohuri bazë dhe aftësi praktike në lidhje me ekzekutimin e detyrave të tyre.
- d) Operatori i aerodromit do të sigurojë zbatimin e një programi të kontrollit të aftësive për personelin e përmendur në pikën "a", në mënyrë që të sigurojë:
 1. kompetencën e vazhdueshme të tyre;

2. se ata janë të vetëdijshëm për rregullat dhe procedurat që lidhen me funksionet dhe detyrat e tyre. Operatori i aerodromit do të sigurojë që personat e përmendur në pikën “a” t’i nënshtrohen kontrolleve të aftësisë në intervale që nuk i kalojnë 12 muaj nga përfundimi i trajnimit të tyre fillestar.

ADR.OPS.D.085 Trajnimi dhe programi i kontrollit të aftësive të personelit që ofron udhëzime në rrugët lidhës, për avionët përmes radiotelefonisë

a) Operatori i aerodromit duhet të sigurojë, që:

1. personat që ofrojnë udhëzime për rrugët lidhëse për avionët në pistë përmes radiotelefonisë, duke përdorur frekuencat e caktuara të aeronautikës, janë trajnuar dhe kualifikuar në mënyrë të përshtatshme;

2. programi i trajnimit zbatohet në përputhje me pikën ADR.OR.D.017 të aneksit III, me përjashtimet e mëposhtme:

i. trajnimi fillestar do të pasohet nga një trajnim njësi që përfshin fazat e mëposhtme:

A. faza e transicionit kalimtar, e krijuar kryesisht për të dhënë njohuri dhe kuptimin e procedurave operacionale specifike të vendit dhe aspekteve specifike të detyrave;

B. faza e trajnimit në vendin e punës, në terren, e cila është faza e fundit e trajnimit të njësisë gjatë së cilës rutinat dhe aftësitë e lidhura me punën e fituara më parë janë integruar në praktikë nën mbikëqyrjen e një instruktori të kualifikuar trajnimi në një situatë trafiku të drejtpërdrejtë;

ii. Trajnimi ri përsëritës duhet të kryhet në intervale që nuk i kalojnë 12 muaj kalendarikë dhe përmban një rishikim të përmbajtjes fillestare të trajnimit;

iii. Trajnimi rifreskues duhet të kryhet kur një person mungon në detyra për një periudhë më shumë se 12 muaj dhe përfshin të gjithë përmbajtjen fillestare të trajnimit;

b) Personat e përmendur në pikën a/1 do të demonstrojnë aftësi gjuhësore, të paktën në nivel operacional si në përdorimin e frazeologjive ashtu edhe në gjuhë të thjeshtë, në përputhje me pikën “c”, në gjuhët e përdorura për komunikimin ajër-tokë në aerodrom.

c) Aplikanti do të demonstrojë aftësinë për të:

1. komunikuar në mënyrë efektive në situata vetëm me zë dhe në situata ballë për ballë;

2. komunikuar në tema të përbashkëta dhe të lidhura me punën me saktësi dhe qartësi;

3. përdorur strategji të përshtatshme komunikuese për të shkëmbyer mesazhe dhe për të njohur dhe zgjidhur keqkuptimet në një kontekst të përgjithshëm ose të lidhur me punën;

4. trajtuar me sukses sfidat gjuhësore të paraqitura nga çdo ndërlikim ose kthesë e papritur e ngjarjeve që ndodhin brenda kontekstit të një situatë rutine pune ose detyre komunikuese me të cilën ata janë njohur ndryshe;

5. përdorur dialekt ose theks që është i kuptueshëm për komunitetin aeronautik.

d) Aftësia gjuhësore demonstron nga një dëshmi e lëshuar nga organizata që ka kryer vlerësimin, duke vërtetuar gjuhën ose gjuhët, nivelin ose nivelet e aftësisë dhe datën e vlerësimit.

e) Me përjashtim të personave që kanë demonstruar aftësi gjuhësore në nivel ekspertësh, aftësia e gjuhës do të rivlerësohet çdo:

1. katër vjet nga data e vlerësimit, nëse niveli i demonstruar është niveli operativ;

2. gjashtë vjet nga data e vlerësimit, nëse niveli i demonstruar është i zgjeruar.

f) Demonstrimi i aftësive gjuhësore do të bëhet përmes një metode vlerësimi, e cila do të përmbajë:

1. procesin me të cilin bëhet vlerësimi;

2. kualifikimet e vlerësuesve që kryejnë vlerësime të aftësive gjuhësore;

3. procedura e ankimit.

g) Operatori i aerodromit do të vëre në dispozicion trajnimin gjuhësor për të ruajtur nivelin e kërkuar të aftësive gjuhësore të personelit të tij.

h) Operatori i aerodromit do të sigurojë zbatimin e programit të kontrollit të aftësive për personelin e përmendur në pikën a/1 në mënyrë që të sigurojë:

1. kompetenca të vazhdueshme;

2. se ata janë të vetëdijshëm për rregullat dhe procedurat që lidhen me funksionet dhe detyrat e tyre. Operatori i aerodromit do të sigurojë që personat e përmendur në pikën “a” t’i nënshtrohen kontrolleve të aftësisë në intervale që nuk i kalojnë 12 muaj nga përfundimi i trajnimit të tyre fillestar.

SHTOJCA 1 FORMATI NOTAM

Treguesi i përparësisë		→										
Adresa												
		<<≡										
Data dhe ora e plotësimit		→										
Treguesi i origjinuesit		<<≡(										
Seritë, numri dhe identifikuesi i mesazheve												
NOTAM që përmban informacion të ri		 NOTAMN (seritë dhe numri/viti)										
NOTAM që zëvendëson një NOTAM të mëparshëm		NOTAMR..... (seritë dhe numri/viti) (seritë dhe numri/viti i NOTAM që do të zëvendësohet)										
NOTAM që anulon një NOTAM të mëparshëm		NOTAMC..... (seritë dhe numri/viti) (seritë dhe numri/viti i NOTAM që do të anulohet)										
Kualifikuesit												
	FIR	Kodi NOTAM	Trafiku	Qëllimi	Shtirja	Limiti i poshtëm	Limiti i sipërm	Koordinatat, Rrezja				
Q)		Q									<<≡	
Identifikimi i Treguesve ICAO të Vendndodhjes në të cilët gjendet ndërtesa, hapësira ajrore apo kushti i raportuar								A)→				
Periudha e vlefshmërisë												
Prej (grupi datë-kohë)			B)								→	
Për (PERM apo grupin datë-kohë)			C)							EST* PERM*	<<≡	
Orari (nëse mundësohet)			D)								→	
											<<≡	
Teksti i NOTAM; shënim në gjuhë të qartë (duke përdorur shkurtime ICAO)												
E) <<≡												
Limiti i poshtëm			F)									→
Limiti i sipërm			G)									)<<≡
Nënshkrimi												

*Fshini sipas nevojës

SHTOJCA 2 FORMATI SNOWTAM

(Titulli COM)	(Treguesi i përparësisë)				(Adresat)					
	(Data dhe ora e plotësimit)				(Treguesi i origjinuesit)					
(Titulli i shkurtuar)	(NUMRI SERIAL SWAA*)				(TREGUESIT E VENDNDODHJES)				(DATA-ORA E VLERËSIMIT)	(GRUPI OPSIONAL)
	S	W	*	*						
SNOWTAM		(Numri serial)								
Seksioni i llogaritjes së performancës së aeroplanit										
(TREGUESIT E VENDNDODHJES SË AERODROMIT)						M	A)	<<≡		
(DATA-ORA E VLERËSIMIT (Koha e përfundimit të vlerësimit në UTC))						M	B)	→		
(NUMRI I KAKTUAR I PISTËS SË POSHTME)						M	C)	→		
(KODI I GJENDJES SË PISTËS (RWYCC) NË SECILËN TË TRETË TË PISTËS) (Nga Matrica e Vlerësimit të Gjendjes së Pistës (RCAM) 0, 1, 2, 3, 4, 5 apo 6)						M	D)	// →		
(PËRQINDJA E NDOTËSIT TË MBULIMIT PËR SECILËN TË TRETË TË PISTËS)						C	E)	// →		
(THELLËSIA (mm) E NDOTËSIT TË LËSHUAR PËR ÇDO TË TRETË TË PISTËS)						C	F)	// →		
(PËRSHKRIMI I GJENDJES MBI GJATËSINË TOTALE TË PISTËS (Vëzhguar n çdo të tretë të pistës, duke filluar nga pragu që ka numrin më të ulët të caktuar të pistës)						M	G)	//		
DËBORË E NGJESHUR E THATË										

DËBORË E THATË DËBORË E THATË NË MAJË TË DËBORËS SË NGJESHUR DËBORË E THATË NË MAJË TË AKULLIT NGRICA AKULL LAGËSHTIRË E RRËSHQITSHME DËBORË E SHKRIRË PISTA DIMËRORE E PËRGATTITUR POSAÇËRISHT UJË I NDENJUR UJI NË MAJË TË BORËS SË NGJESHUR LAGËSHTIRË AKULL I LAGËSHT DËBORË E LAGËSHT DËBORË E LAGËSHT NË MAJË TË BORËS SË NGJESHUR DËBORË E LAGËSHT NË MAJË TË AKULLIT			→
(GJERËSIA E PISTËS PËR TË CILAT APLIKOHEN KODET E GJENDJEVE TË PISTËS, NËSE ËSHTË MË PAK SE GJERËSIA E PUBLIKUAR)	O	H)	<≡≡
Seksioni i ndërgjegjësimit situacional			
(GJATËSIA E ZVOGËLUAR E PISTËS, NËSE ËSHTË MË PAK SE GJATËSIA E PUBLIKUAR (m))	O	I)	→
DËBORË QË RRËSHQET NË PISTË	O	J)	→
RËRË E THATË NË PISTË	O	K)	→
TRAJTIM KIMIK NË PISTË	O	L)	→
SHPAT DËBORE NË PISTË (Nëse ka, distanca nga qendra e pistës (m) e ndjekur nga ‘L’ ‘R’ ose ‘LR’ sipas rastit)	O	M)	→
SHPAT DËBORE NË RRUGËN PËR TAKSI	O	N)	→
SHPAT DËBORE PRANË PISTËS	O	O)	→
KUSHTET NË RRUGËN PËR TAKSI	O	P)	→
KUSHTET NË PISTË	O	R)	→
KOEFICIENTI I MATUR I FËRKIMIT	O	S)	→
VËREJTJET PËR THJESHTËSINË E GJUHËS	O	T)	) <<≡
Shënime. 1. Shkruani letrat e kombësisë të ICAO siç jepen në ICAO dok 7910, pjesa 2 ose ndryshe identifikuesi i aerodromit i zbatueshëm. 2. Informacion mbi pistat e tjera, përsëritni nga B në H. 3. Informacion në sektorin e ndërgjegjësimit të situatës të përsëritur për secilën pistë, autostradë dhe platformë. Përsëriteni siç aplikohet, kur raportohet. 4. Fjalët në kllapa () nuk transmetohen. 5. Për shkronjat A deri T referojuni udhëzimeve për plotësimin e formatit të dëborës, paragrafi 1, pika “b”.			
NËNSHKRIMI I GJENERUESIT (nuk transmetohet)			